

Okurlarımıza

Sevgili dostlar,

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yazı Kurulu, Yazı Konseyi ve çeşitli uluslardan oluşan tüm kadrosu sizlere mutlu bir yıl, barış, esenlik, sağlık ve çalışma ve savaşınızda başarılar diler.

1980 yılı, 2. Dünya Savaşı'nın sonunun, faşizmin yenilgiye uğratılmasının 35. yıldönümünü olacak. Barışı pekiştirme, yumuşamayı billurlaştırma ve politik yumuşamayı askersel yumuşamayla tamamlama çabaları çağımızın bir zorlamasıdır; bu nedenle dergimiz Komünist ve İşçi Partileri'nin çalışmalarının bu yönüne sıkı bir ilgi göstermeyi sürdürecektir.

1980 yılı, birçok partinin olağan kongresine tanık olacak; biz okurlarımızın, pekçok ülke Komünistlerinin deneyimlerinden kendi çalışmaları için büyük ölçüde yararlanacaklarını umuyoruz. Dergi, sosyalist kuruluşun seyri ve belli başlı sorunlarını irdelemeye, okurları sosyalizmde insan yaşamı konusunda bilgili kılmaya, gelişmiş kapitalist ülkelerde emekçilerin sınıf savaşımını anlatmaya ve gelişme yolundaki ulusların sömürgecilik ve yenisömürgeciliğe karşı, yeni bir uluslararası ekonomik ilişkiler sistemi, gerçek bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için yürüttükleri savaşım deneyimlerini çözümlemeyi sürdürecektir.

Dünya, Vladimir İliç Lenin'in 110. doğum yıldönümü olan 1980 yılına giriyor. İnsanların çağımızın uğraştırıcı sorunlarını ve Marksist-Leninist öğretinin güncelliğini anlamalarına yardımcı olmak üzere, «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nın yayın kadrosu, ileriki birkaç sayıda Lenin'in teorik kalıtına, Lenin'in Bolşevik Partisi'nin kurucusu, ilk utkan sosyalist devrimin önderi ve dünyada ilk sosyalist devletin başkanı olarak üstlendiği role özel bir önem vermeyi tasarlıyor.

Her zamanki gibi, gelecek yılda da dergimizin çalışmalarına katkıları-

nızı bekliyoruz. Yazılarınızı, mektup, öğüt ve uyarılarınızı hoşnutlukla bekliyoruz. Bunlar derginin çalışmalarının yetkinleşmesine ve daha fazla sayıda okuyucu kazanmasına yardım edecektir. Yazarlarımız, okurlarımız, dağıtıcılarımız ve yayıncılarımızın ortak çabasıyla, Marks, Engels ve Lenin'in yüce öğretisinin utkuya ulaşmasına ve Komünistlerle tüm öteki ilerleme güçlerinin uluslararası dayanışmasının pekişmesine daha büyük bir katkıda bulunacağımızı ümid ediyoruz.

Yeni yılınız kutlu olsun, yoldaşlar!

Vladimir İliç Lenin'in 110. Doğum Yıldönümü

V. İ. Lenin, K. Marks ve F. Engels'in davasının büyük takipçisidir. O'nun tüm öğretisi Marksizm'in teorisine dayanır ve doğrudan doğruya buradan kaynaklanır. Marks ve Engels'in önde gelen bir izleyicisi olarak Lenin, onların kurdukları bilimi tüm görünüşleriyle ve yaratıcı biçimde geliştirmiştir: Diyalektik materyalizm, ekonomi-politik, sosyalist devrim teorisi ve komünist toplumun kuruluşu. Marksizm'e ilişkin Leninist yorumlar, işçi sınıfının bilimsel dünya görüşünün yenilmez gücünün kaynaklarını gösteren temel özellikler ve tarihsel kazanımlar güncelliklerinden hiçbir şey yitirmemişlerdir.

1980 Nisanına rastlayan Lenin'in 110. doğum yıldönümünün öncesinde, okurların dikkatini Lenin'in değerlendirmelerine çekmenin önemli olduğuna inanıyoruz. Lenin'in, K. Marks'ın ölümünün 30. yılında, Bolşeviklerin legal teorik dergisi olan «*Prosveşçeniye*»nin Mart 1913 tarihli sayısında yayımlanan, «Marksizmin Üç Kaynağı ve Üç Bileşeni» başlıklı yazıyı sunuyoruz.

BSS Yazı Kurulu, gelecek sayılarda, uluslararası Komünist ve işçi sınıfı hareketinin tarihinde büyük rol oynamış olan önde gelen Marksistlerin Lenin'le ilgili anılarını ve O'nun öğretilerine ilişkin görüşlerini; ve Lenin'in çalışma tarzı üstüne yazılar yayımlamayı düşünüyor.

Marksizmin Üç Kaynağı ve Üç Bileşeni

V. İ. Lenin

Marks'ın öğretisi, uygar dünyanın her yerinde, Marksizme bir tür «zararlı mezhep» gözüyle bakan (gerek resmi, gerekse liberal) tüm burjuva biliminin aşırı düşmanlığını ve nefretini kazanmaktadır. Sınıf savaşımı temeline dayalı bir toplumda «tarafsız» bir toplum bilimi olamayacağı için, başka türlü bir tutum da zaten beklenemez. Resmi ve liberal bilimin tümü, şu ya da bu şekilde ücretli köleliği savunmaktadır, oysa Marksçılık, bu köleliğe karşı amansız bir savaş ilân etmiştir. Ücretli köleliğin hüküm sürdüğü bir toplumda bilimin tarafsız olabileceğini ummak, sermayenin kârını azaltmak suretiyle işçilerin ücretlerinin yükseltilip yükseltilemeyeceği sorusu karşısında fabrikatörlerden tarafsız olmalarını beklemek kadar aptalca ve çocukça bir davranıştır.

Ne var ki, hepsi bu kadarla kalmıyor. Felsefe ve toplum bilimi tarihi, Marksizm'de, kendi içine kapanık, kemikleşmiş, dünya uygarlığının gelişme yolunun dışında ortaya çıkmış bir öğreti anlamında «sektarizme» benzer hiçbir yan olmadığını açıkça göstermiştir. Tersine, Marks'ın dehası, ileri insanlığın önceden ortaya attığı sorulara verdiği yanıtlarda

kendini açıkça göstermektedir. O'nun öğretisi, felsefe, ekonomi-politik ve sosyalizm konularında en seçkin temsilcilerin öğretilerinin dolaysız ve doğrudan bir devamı olarak ortaya çıkmıştır.

Marksist öğreti güçlüdür, çünkü doğrudur. Marksist öğreti, geniş kapsamlı ve kendi içinde uyumlu olup, insanları, batıl inançla, gericilikle ve burjuvazinin uyguladığı ezginin savunulmasıyla hiçbir şekilde bağdaşmayan bütünsel bir dünya görüşüyle donatmaktadır. Marksist öğreti, insanlığın 19. yüzyılda yarattığı en iyi şeylerin yasal ardıllıdır: Alman felsefesi, İngiliz ekonomi-politiği ve Fransız sosyalizmi.

Şimdi de, Marksizmin, aynı zamanda bileşeni de olan şu üç kaynağına kısaca değinelim.

I

Marksizmin felsefesi *materyalizmdir*. Materyalizm, Avrupa'nın çağdaş tarihi boyunca ve özellikle 18. yüzyılın sonunda, her türlü ortaçağ süpürütüsüne, serflik kurumlarına ve serflik fikirlerine karşı kararlı bir savaşımın sürdürüldüğü Fransa'da, tutarlı, doğa bilimlerine ilişkin tüm öğretilere bağlı, batıl inançlara, yobazlığa vb. düşman olan tek felsefe olduğunu kanıtlamıştır. Bu nedenle, demokrasi düşmanları, her zaman için, materyalizmi «çürütmek», zayıflatmak ve karalamak yönünde ellerinden geleni yapmışlar ve daima, dinin şu ya da bu şekilde savunulmasına ya da desteklenmesine kadar varan felsefi idealizmin çeşitli biçimlerini savunmuşlardır.

Marks ve Engels, felsefi materyalizmi en kararlı bir şekilde savunmuşlar ve felsefi materyalizm temelinden herhangi bir sapmanın ne denli büyük yanlışlara yol açacağını tekrar tekrar açıklamışlardır. Marks ve Engels'in görüşleri, «Komünist Manifesto» gibi, sınıf bilincine sahip her işçinin birer el kitabı olan, Engels'in «Ludwig Feuerbach» ve «Anti-Dühring» adlı yapıtlarında oldukça açık bir şekilde ve tüm ayrıntılarıyla ortaya konmuştur.

Ne var ki Marks, 18. yüzyılın materyalizmiyle yetinmemiştir: Marks felsefeyi daha yüksek bir düzeye çıkarmıştır. Marks, felsefeyi, Klasik Alman felsefesinin başarılarıyla, özellikle de Hegel'in, sonradan Feuerbach'ın materyalizmine dönüşmüş olan sistemini başarılarıyla zenginleştirmiştir. Asıl başarı ise, en tam, en derin ve en geniş kapsamlı biçimiyle bir gelişme teorisi olan, bize sonsuz bir şekilde gelişen maddeyi yansıtan insan bilgisinin göreceliği öğretisi olan *diyalektiğin* ortaya çıkarılmasıdır. Doğa bilimlerinin en son buluşları – radyum, elektron ve elementlerin dönüştürülmesi – eski ve yozlaşmış idealizme «yeniden» dönen burjuva filozoflarının öğretilerine karşın, Marks'ın ortaya koyduğu diyalektik materyalizmi kesin bir şekilde doğrulamıştır.

Marks, felsefi materyalizmi bütünüyle derinleştirip geliştirmiş ve doğaya ilişkin bilgi edinmeyi, *insan toplumuna* ilişkin bilgi edinmeyi de içine alacak şekilde genişletmiştir. Marks'ın ortaya koyduğu *tarihsel materyalizm*, bilimsel düşünce alanında büyük bir başarıya sahip olmuştur. Önceleri, tarihe ve politikaya ilişkin görüşlerde egemen olan kargaşa ve keyfilik, yerini, üretim güçlerinin gelişmesi sonucunda, bir toplumsal sistemin bağrında daha ileri bir diğer sistemin nasıl geliştiğini – örneğin, kapitalizmin, feodalizmin bağrında nasıl doğduğunu – gösteren, tam anlamıyla bütünsel ve kendi içinde uyumlu bilimsel bir teoriye bırakmıştır.

İnsan bilgisi, kendinden bağımsız olarak varolan doğayı (yani, gelişme halindeki maddeyi) ne denli yansıtıyorsa, *insanın topluma ilişkin bilgisi* de (yani, çeşitli felsefi, dinsel, politik vb. görüşleri ve öğretileri) toplumun *ekonomik sistemini* o denli yansıtmaktadır. Politik kurumlar, ekonomik temele dayalı bir üstyapı kurumudurlar. Örneğin, çağdaş Avrupa ülkelerindeki çeşitli politik biçimlerin, burjuvazinin proletarya üzerindeki egemenliğini güçlendirmeye yaradıkları görülmektedir.

Marks'ın felsefesi, insanlığı, özellikle işçi sınıfını, güçlü bilgi araçlarıyla donatan, olgun bir felsefi materyalizmdir.

II

Marks, ekonomik sistemin, politik üstyapının üzerinde kurulduğu temeli oluşturduğunu saptadıktan sonra, tüm dikkatini, esas olarak bu ekonomik sistemin incelenmesine yöneltmiştir. Marks'ın baş yapıtı olan «*Kapital*», çağdaş, yani kapitalist toplumun ekonomik sisteminin incelenmesine ayrılmıştır.

Marks'tan önce klasik ekonomi-politik, kapitalist ülkelerin en gelişmiş olan İngiltere'de geliştirilmiştir. Adam Smith ve David Ricardo, ekonomik sisteme ilişkin araştırmalarıyla, *emek-değer* teorisinin temellerini atmışlardır. Marks, onların çalışmalarını sürdürmüştür; teoriyi kanıtlamış ve tutarlı bir biçimde geliştirmiştir. Marks, herhangi bir malın değerinin, bu malın üretilmesi için harcanan, toplumsal olarak gerekli çalışma süreciyle belirlendiğini göstermiştir.

Marks, burjuva iktisatçılarının nesneler arasındaki ilişkiler olarak görüldüklerinin (bir malın değeriyle değiş tokuşunun), tek tek üreticiler arasında piyasa aracılığıyla kurulan bağı dile getirmektedir. *Para*, bu bağın gitgide sıkılaştığı, tek tek üreticilerin tüm ekonomik yaşamlarını ayrılmaz bir bütün halinde birleştirdiği anlamına gelir. *Sermaye* ise, bu bağın daha da geliştiği anlamına gelir. İnsanın işgücü bir mal haline gelir. Ücretli işçi, işgücünü, toprak sahibine, fabrika sahibine ve iş araçlarını

ellerinde tutanlara satmaktadır. İşçi, iş gününün bir bölümünde kendisinin ve ailesinin masraflarını karşılamak için çalışırken, (ücret), diğer bölümünde de, kapitaliste, kâr kaynağı, yani kapitalist sınıfın zenginlik kaynağı olan artı-değer yaratacak şekilde ücretsiz olarak çalışır.

Artı-değer teorisi, Marks'ın ekonomi teorisinin köşe taşıdır.

İşçinin emeğiyle yaratılan sermaye, işçiye ezer, küçük mülk sahiplerini yıkıma uğratar ve bir işsizler ordusu yaratır. Sanayi alanında; büyük ölçekli üretimin utkusu hemen göze çarpar; tarımda da benzer bir fenomeni gözlemliyoruz: kapitalist büyük tarım işletmesinin üstünlüğü artıyor, makinaların kullanımı yaygınlaşıyor, mali-sermaye ilmiğinin köylü işletmelerinin boynunu gitgide sıktığı görülüyor, köylü işletmeleri geriliyor ve geri kalmış tekniklerinin boğunduruğu altında yıkıma uğruyorlar. Tarım alanında küçük ölçekli üretimin gerilemesinin farklı biçimleri olmakla birlikte, gerilemenin kendisi sugötürmez bir olgudur.

Sermaye, küçük ölçekli üretimi tahrip etmekle, emeğin üretkenliğinin artmasına ve büyük kapitalist şirketler için bir tekel durumu yaratmaya yol açmaktadır. Üretimin kendisi, gitgide toplumsallaşmaktadır, – yüzbinlerce ve milyonlarca işçi düzenli olarak işleyen bir ekonomik yapı içinde birbirlerine bağlanırken – bir avuç kapitalist ortak çalışmanın ürününe sahip çıkmaktadır. Üretim anarşisi büyüyor; bunalımlar, delice pazar peşinde koşma ve halk yığınlarının yaşamındaki güvensizlik yoğunlaşıyor.

Kapitalist sistem, işçilerin sermayeye olan bağımlılığını artırmakla, büyük bir birleşik emek gücü yaratmaktadır.

Marks, kapitalizmin gelişmesini, nüve halindeki mal ekonomisinden, basit değiştokuştan başlayarak, en yüksek biçimine, büyük ölçekli üretime dek izlemiştir.

Ve, kapitalist ülkelerin tümünün, gerek geçmişteki, gerekse günümüzdeki deneyimi, her geçen yıl, çok sayıda emekçiye Marksist öğretinin doğruluğunu açıkça göstermektedir.

Kapitalizm tüm dünyada utkuya ulaşmakla birlikte, bu utku, emeğin sermayeye karşı kazanacağı utkunun başlangıcından başka birşey değildir.

III

Feodal sistem alaşağı edilip, «özgür» kapitalist toplum ortaya çıktığında, bu özgürlüğün, emekçiler üzerinde yeni bir ezgi ve sömürü sistemi anlamına geldiğinin anlaşılması pek uzun sürmemiştir. Kısa bir süre sonra, bu ezginin, ona karşı protestonun yansıması olarak çeşitli sosyalizm öğretileri ortaya çıkmıştır. Ne var ki, ilk sosyalizm *ütöpik* bir sosyalizmdi.

Ütopik sosyalizm, kapitalist toplumu eleştirmiş, onu mahkum etmiş, lanetlemiş ve onun kökünün kazanmasını ve yerine daha iyi bir toplumun kurulmasını düşlerken, zenginleri sömürünün ahlâksızlığına inandırmaya çabalamıştır.

Bununla birlikte, ütopik sosyalizm, çıkış yolunu gösterememiştir. Ütopik sosyalizm, ne kapitalizm koşullarındaki ücretli köleliğin gerçek mahiyetini açıklayabilmiş, ne kapitalizmin gelişme yasalarını ortaya koyabilmiş, ne de yeni toplumun yaratıcısı olabilecek *toplumsal gücü* gösterebilmiştir.

Bu arada, tüm Avrupa'da ve esas olarak Fransa'da, feodalizmin, serfliğin çöküşünü beraberinde getiren fırtınalı devrimler, *sınıflar savaşımının*, tüm gelişmelerin temeli ve itici gücü olduğunu apaçık bir şekilde ortaya koymuştur.

Feodal sınıftan şiddetli bir direniş görmeksizin kazanılmış tek bir politik özgürlük yoktur. Kapitalist toplumda yer alan çeşitli sınıfların arasında bir ölüm-kalım savaşı verilmeksizin, az çok özgür ve demokratik temeller üzerinde gelişmiş tek bir kapitalist ülke de yoktur.

Marks'ın dehası, dünya tarihinin taşıdığı dersi ortaya çıkaran ve bu dersi tutarlı bir şekilde uygulayan ilk kişi olmasında yatmaktadır. Marks'ın çıkardığı bu sonuç ise, sınıf savaşımı öğretisidir.

İnsanlar, her zaman, politikada aldatmanın ve kendi kendini aldatmanın saf kurbanları olmuşlardır ve tüm ahlaksal, dinsel, politik ve toplumsal ibarelerin, açıklamaların ve sözlerin arkasında şu ya da bu sınıfın çıkarlarını aramayı öğrenene dek böyle olmaya devam edeceklerdir. Reformun ve iyileştirmenin savunucularının, ne denli barbar ve çürümüş görünürse görünsün her eski kurumun, şu ya da bu egemen sınıfların gücüyle ayakta kaldığının farkına varıncaya değin, her zaman eski düzenin savunuculuğunu yapanlar tarafından kandırılacaklardır. Bu sınıfların direncini kırmanın *bir tek* yolu vardır, o da, bizi kuşatan toplumdaki, eskiyi silip atabilecek ve yeniyi yaratabilecek güç haline gelebilecek – ve, toplumsal konumundan ötürü gelmesi gereken – güçleri bulmak ve bu güçleri savaşım doğrultusunda eğitip örgütlemektir.

Proletaryaya, tüm ezilen sınıfların o zamana dek içinde süründükleri tinsel kölelikten çıkış yolunu yalnızca Marks'ın felsefi materyalizmi göstermiştir. Proletaryanın, kapitalist sistem bütünündeki gerçek konumunu, yalnızca Marks'ın ekonomi teorisi açıklamıştır.

Proletaryanın bağımsız örgütleri, Amerika'dan Japonya'ya, İsveç'ten Güney Afrika'ya kadar tüm dünyada çoğalmaktadır. Proletarya, sınıf savaşımı yürüterek kendi kendini eğitmekte ve bilinçlenmekte; burjuva toplumunun önyargılarını aşmakta; saflarını sıklaştırmakta ve başarılarını tam olarak değerlendirmeyi öğrenmekte; güçlerini çelikleştirmekte ve karşı konulmaz bir şekilde büyümektedir.

Halklar Arasında Leninist Dostluk İçin

Eduard Şevardnadze

*SBKP MK Politik Büro yedek üyesi,
Gürcistan Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri*

SBKP'nin 25. Kongresi, Parti'nin Leninist milliyetler politikasının gelişimi, emekçilerin enternasyonalist eğitimi, gelişmiş sosyalizm aşamasında ulusal ile uluslararası arasındaki bağıntı ile ilgili sorunlara büyük bir dikkat gösterdi.

Partimiz, onun Merkez Komitesi, MK Politik Bürosu ve SBKP MK Genel Sekreteri, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyum Başkanı Leonid Brejnev kişisel olarak, komünist kuruluş döneminde bu sorunların çözümüne büyük önem veriyorlar; ulusal ilişkiler, sosyalist ve proletarya enternasyonalizmi ve bunun uygulanma biçimleri ve yöntemlerine ilişkin Marksist-Leninist teoriyi durmaksızın geliştiriyorlar.

SBKP MK'nin 1979 Nisan ayında kabul edilen «İdeolojik çalışmanın ve politik eğitimin iyileştirilmesi için» başlıklı kararı, Sovyetler Birliği eğitim emekçilerinin son toplantısı, emekçilerin sosyalist, proleter enternasyonalizmi ve Sovyet yurtseverliği ruhunda eğitilmelerine ilişkin Parti'nin tüm faaliyetine yeni ve güçlü bir itki verdi.

Olgun sosyalizm döneminde Parti'nin milliyetler politikası, yığınların enternasyonalist eğitimi, bir takım yeni özellikler taşımaktadır. Parti'nin Leninist milliyetler politikasını uygularken, SBKP'nin militan bir kolu olan Gürcistan KP, bu olguyu her zaman hesaba katmaktadır. Somut olarak, bu özellikler nelerdir?

İlkin, SSCB ekonomisi günümüzdeki aşamada, nitelikçe yeni bir gelişme düzeyine yükselmiştir. Karmaşık bir yapıya sahip olan Sovyet ekonomisi, Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ve onun özerk oluşumları da içinde olmak üzere, tüm federe ve özerk cumhuriyetlerin ulusal ekonomilerini içermekte ve gerek tüm ülkenin gerekse her cumhuriyetin çıkarı doğrultusunda ortak bir devlet planı çerçevesinde gelişme göstermektedir. Böylece tüm ulus ve milliyetlerin ekonomik gelişmesinde daha yüksek bir düzey görülmektedir. Bu da Parti'nin milliyetler politikasının ekonomik yönlerine, SSCB halklarının ekonomik yaşantı birliğinin kesintisiz güçlenmesi yönelimine özellikle yansımaktadır.

İkinci olarak, gelişmiş sosyalizm aşamasında, genelinde tüm Sovyet halkı, özelinde her ulus ve milliyet – Gürcüler de içinde – işçi sınıfını, kolhozcu köylüleri ve aydınları kapsayan aynı tip bir toplumsal yapıyı oluş-

turduklarında, toplumun toplumsal türdeşliği yönünde nesnel bir eğilim SBKP'nin milliyetler politikasının toplumsal yönlerini giderek daha çok belirlemektedir.

Üçüncü olarak, olgun sosyalizm koşullarında, Birliğin ve her ulusal cumhuriyetin – Gürcistan SSCB de içinde – devletsel yapıları arasında gitgide derinleşen ve çözülmez bir birlik boyverir. Sosyalist demokrasi, demokratik santralizm ve sosyalist federalizm ilkelerine dayanan bu birlik, SSCB'nin yeni Anayasası'nda belirtildiği gibi gerek her cumhuriyette gerekse tüm SSCB'nde devlet kuruluşunun belli başlı doğrultularını belirler.

Dördüncü olarak, gelişmiş sosyalizm evresinde SSCB'nin ve Gürcistan SSC'nin tüm milliyetlerinden emekçilerin bilim, teknik ve kültürün gelişmesine etkin biçimde katılmaları için koşullar biraraya gelmiştir. Zihinsel yaşam, gerek Gürcistan SSC ölçüsünde, gerekse SSCB çapında sosyalist ulus ve milliyetlerin kültürlerinin serpilmesi, yakınlaşması ve karşılıklı zenginleşmesiyle karakterize olmaktadır. Bunlar, sosyalist ulusların zihinsel ve kültürel gelişiminin başlıca eğilimlerini oluşturmaktadırlar.

Beşinci olarak, bugünkü durumda, Marksizm-Leninizm, sosyalist enternasyonalizm ve halklar arasında dostluk düşünceleri ve ilkelerinin artan etkisi altında zihinsel ve kültürel değerler değiş tokuşu, kadro değişimi yoğunlaşmakta, halkların tüm yaşam tarzı giderek uluslararası nitelik kazanmaktadır. Tüm öteki federe cumhuriyetlerde olduğu gibi Gürcistan'da da, günümüzde emekçiler, çukuluslu birlikler meydana getiriyorlar. Buralarda ulusal özellikler sosyalist enternasyonalist gelenek ve özelliklerle organik biçimde bağlanmış bulunmaktadır.

Olgun sosyalizm döneminde, işçi sınıfının partisi olan SBKP tüm halkın partisi haline gelince; SSCB ulusları ve milliyetleri birleşerek yeni bir tarihsel topluluk – Sovyet halkı – oluşturunca; proletarya diktatörlüğü devleti tüm halkın devletine, Emekçi Vekilleri Sovyetleri ise Halkın Sovyetleri haline dönüşünce; kent ile kır arasında ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki ayrımlar giderek silindikçe; toplumun toplumsal türdeşliği yükseldikçe; Leninist milliyetler politikasının sorunları, emekçilerin sosyalist enternasyonalizmi ve Sovyet yurtseverliği ruhunda eğitiminin öne çıkardığı sorunlar yeni bir görünüm almakta, ekonomik, toplumsal, politik ve kültürel alanlarda oluşan büyük değişimlerin ve yakın gelecekteki perspektiflerin gözönüne alınmasını gerekli kılmaktadır.

Öte yandan Sovyet Gürcistanı, Sovyetler ülkesinin haklarda eşit onbeş kardeş cumhuriyetinden biri, SSCB'ni kuran cumhuriyetlerden biridir. Ve öteki cumhuriyetler gibi yerel özelliklere ve ulusal sorunun çözümünde kendine özgü bir deneyeime sahiptir.

Bilindiği gibi Sovyetler Birliği'nde 100 ulus ve etnik grup, 15 Birlik ve

20 Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyet, 8 özerk bölge ve 10 özerk yöre vardır.

Öteki tüm Sovyet Cumhuriyetler gibi, Sovyet Gürcistanı da, çokulusludur. Yaklaşık 70 ulus ve etnik grup yanyana yaşamakta ve komünizmi birlikte kurmaktadır. Özerk devletsel oluşumların sayısı bakımından Gürcistan, Rusya Federasyonu'ndan sonra ülkenin ikinci cumhuriyetidir. İçinde düzinelerle milliyetlerden oluşan halkların yaşadığı Abhazya ve Acaristan Özerk Cumhuriyetleri ve Güney Osetiya Özerk Bölgesi, Gürcistan Cumhuriyeti'nin birleşik parçalarıdır. Tek başına bu olgu, cumhuriyetimizde, ulusal ile uluslararası bağıntısının nasıl özgül ve karmaşık olduğunu göstermektedir.

Leninist milliyetler politikasının ve emekçilerin enternasyonalist eğitiminin uygulanması için hem gelişmiş sosyalizm aşamasının özelliklerini, hem de ulusal ayrımları dikkate alıyoruz. Böylece SBKP'nin deneyimi yerel özgüllükler ve deneyimlerle zenginleşmektedir.

Gürcistan komünistlerinin bu alandaki politik ve örgütlenme çalışmaları, SBKP'nin ve Gürcistan Komünist Partisi'nin 25. Kongreleri'nin kararlarına dayanmaktadır. Bu çalışmalar, aynı zamanda SBKP Programı'nın, SSCB, Gürcistan SSC ve onun parçası olan Abhazya ve Acaristan Özerk Cumhuriyetleri'nin Anayasalarının yönergelerini de gözönüne almaktadır.

Gürcistan Komünist Partisi Tiflis Kent Komitesi'nin politik ve örgütsel çalışmaları, Gürcistan ekonomisinin gelişmesi, Cumhuriyet'in Parti örgütünün çalışması, sübtropikal ve güney bölgeleri kültürlerinin üretimini artırmak ve Abhazya Özerk Cumhuriyeti'nin ekonomi ve kültürünün, tarımın gelişmesine hız vermek için alınacak önlemlerle ilgili olarak, Gürcistan SSC açısından tarihsel bir önem taşıyan SBKP MK'nin kararları emekçilerin enternasyonalist eğitimi ve halklar arasında Leninist dostluğun güçlenmesi yönünden büyük öneme sahiptir.

Deneyimin gösterdiği gibi, Abhazya ÖSSC'nde, Acaristan ÖSSC'nde, Güney Osetya Özerk bölgesinde ve yurdun her kesiminde, her kentte, ekonominin her sektöründe ekonomi ve kültürün karmaşık gelişimine ilişkin olarak Gürcistan KP MK'nin ve Cumhuriyet Bakanlar Kurulu'nun aldığı kararlar olumludur. SSCB'nde milliyetler sorununun çözümü, SBKP'nin Leninist milliyetler politikası toplumsal düzenimizin derin demokratik niteliğini gözlerönüne sermektedir. Çünkü tarihte halklar ilk kez sosyalist düzende gerçekten demokratik hak ve özgürlüklere kavuşmuşlar, halkın gerçek erki kurulabilmiştir.

Sosyalizmin olgunluk döneminde ulusların serpilmesi ve yakınlaşması, uluslar arasındaki ilişkilerde ve ulusların gelişmesinde sosyalizmin genel yasalarını gösteren iki eğilimdir. Serpilme, ulusların yakınlaşması koşul-

larında oluşur; her halkın ekonomi ve kültürünün serpilmesi, yakınlaşmanın temelidir.

Tüm kardeş cumhuriyetlerde ve SSCB'nin özerk oluşumlarında olduğu gibi Sovyet Gürcistanı'nda da SBKP'nin Leninist politikasının uygulama-daki başarılarının tarihsel bilançosu böyledir. Gürcistan Komünist Partisi, bu etkeni gözönüne alarak, bütün özerk oluşumlarda ve tüm cumhuriyet ölçeğinde Leninist milliyetler politikasını uygulamaya sokmaktadır.

Enternasyonalizm bizim bayrağımız, geleceğe olan inancımız, yaşam tarzımızdır. Biz aynı zamanda yurtseveriz ve burada hiçbir çelişki yoktur.

Gürcistan'da bir törende söz alan Leonid Brejnev şöyle demişti:

«Sosyalist toplumsal düzenin kendi yapısı, Parti'nin Leninist milliyetler politikasını tutarlı biçimde uygulaması ülkemiz halklarını sınırsız birleştirmiştir; onlar, aralarındaki dostluğu Sovyet toplumunun gelişmesinin itici gücü, SSCB ulusları ve milliyetleri için tükenmez bir enerji ve yaratıcılık kaynağı haline getirmişlerdir. Kuşku yok ki, ülkesinin kültürüne, atalarının toprağına, ana diline, gelenek ve göreneklerine koparılmaz bir bağlılık ve sevgi duymayan bir tek insan yoktur. Ne var ki, bir sosyalist toplumda yurtseverlik duygusu ulusal çerçeveyi aşar, yeni bir içeriğe bürünür.

«Hangi Cumhuriyetle yaşarsak yaşayalım, hepimiz Sovyet yurtseverleriyiz, aynı sosyalist Anayurdun çocuklarıyız. Pasifik'ten Baltığa, Kuzey Buz Denizi'nden Pamir ve Kafkasya'ya dek uzanan bu muazzam topraklar bizim doğum yerimiz, Anayurdumuzdur.» (1)

SSCB halkının, sosyalizm ve komünizm için yürüttüğü savaşım içinde, daha önce söylediğimiz gibi, yeni bir tarihsel topluluk – Sovyet halkı – oluşturması SBKP'nin tarihsel bir başarısı, Leninist milliyetler politikasının ana ürünüdür.

Ortak bir politik, ekonomik ve toplumsal yaşantının ve Marksist-Leninist ideolojinin kaynaştırdığı SSCB ulusları ve milliyetleri, çokuluslu bir topluluk oluştururlar. Ulusal özelliklerin, Sovyet insanlarına özgü, özden enternasyonalist, sosyalist çizgilerle organik biçimde kaynaşması bu topluluğu karakterize eder.

Çağdaş Marksist-Leninist düşünce şöyle işaret ediyor: Sovyet halkı, ortak bir ekonomi ve toprağı, aynı vatana; içerik olarak sosyalist, biçim olarak çokuluslu tek bir kültüre; tüm halka ait olan tek bir devlete ve aynı hedefe – komünizmin kuruluşu – doğru koşan ulus ve milliyetlerin, toplumsal sınıf ve katmanların yakınlaşmasının ve sosyalist dönüşümlerin sonucunda oluşmuş, tarihsel, toplumsal ve enternasyonalist yeni bir topluluktur.

(1) L. Brejnev, Lenin'in Yolunda, c. 3, s. 339–340. (Rusça baskı)

Sovyet halkının oluşum diyalektiğini kabullenmeyen dış ülkelerdeki iftiracılar, bu yeni topluluğun gelişme temelinde SSCB'nde ulus ve milliyetlerin yok oluşunun yattığını, SBKP'nin milliyetler politikasının ulusal özellikleri silmeye yönelik olduğunu ileri sürüyorlar.

Olgular bunun tersini kanıtıyor.

Yeni SSCB Anayasası taslağı ve ulusal tartışmanın bilançosu hakkındaki raporunda, L. Brejnev şöyle belirtmiştir: «Sovyet halkının politik ve toplumsal birliği hiçbir şekilde ulusal ayrımların yok edilmesi anlamına gelmemektedir. Leninist milliyetler politikasının tutarlı uygulanışıyla, sosyalizmin kuruluşuyla milliyetler sorununun çözülmesini tarihte ilk kez bir arada yürüttük. Sovyet halklarının dostluğu sarsılamaz; halkların yakınlaşması, kültürel yaşantılarının karşılıklı zenginleşmesi komünizmin kuruluşuna koşut olarak yürümektedir. Bununla birlikte, uluslar arasındaki yakınlaşmanın nesnel sürecini yapay biçimde zorladığımız takdirde tehlikeli bir yola sapmış oluruz. Bu noktada Lenin bizi ısrarla uyarmıştı; O'nun öğütlerinden ayrılmayacağız.»⁽²⁾

Sovyet toplumunun yönetimini üstlenirken SBKP, her halkın, her Cumhuriyetin özelliklerini ve çıkarlarını sürekli akılda tutuyor, ulusal çıkarları komünizmin kuruluşu için savaşında tüm Sovyet insanların ortak çıkarlarından ayırmıyor. Bu, Leninist milliyetler politikasının önemli, temel bir çizgisidir. Parti ulusal sorunlara sınıfsal konulardan yaklaşım gösteriyor ve tüm Sovyet toplumunun ilerlemesinin ortaya koyduğu görevlere uygun biçimde çözümlüyor. Ulusal ve uluslararası sorulara Leninist yaklaşımın diyalektiği, ulusal olanla ortak Sovyet özellikler arasında herhangi bir zıtlığı değil; bunları doğru bir biçimde birleştirmeyi ifade eder.

Marks ve Engels uluslararası işbirliğinin «ancak eşitler arasında olanaklı olabileceğini»⁽³⁾ belirtmemişler midir?

Olgun sosyalizm döneminde salt hukuksal eşitlik değil, aynı zamanda ulusların *fiili* eşitliği vardır. Bu, Sovyetler erkinin kuruluşundan bu yana gerçekleştirilen, Çarlık imparatorluğunun eski gerikalmış çevre bölgelerinin eşsiz ekonomik ve kültürel gelişmesinin sonucudur.

Bu, Gürcü ulusunun 20. yüzyılda aşmış olduğu tarihsel yol, imparatorluğun gerikalmış bölgelerinde yaşayan ulusların; diğer uluslarla hukuksal eşitliği Büyük Ekim Devrimi'nin bir sonucu olarak, fiili eşitliği gelişmiş sosyalizm kuruculuğunun bir sonucu olarak kazanan ulusların yoludur.

Gürcistan SSC'ndeki, Sovyet döneminde kendi özerk oluşumlar biçimi

(2) L. Brejnev, «SSCB Anayasası Taslağı ve Ulusal Tartışma Bilançosu Üzerine», Novosti Basın Ajansı Yayınevi, Moskova 1977, s. 18–19.

(3) Marks-Engels, Yapıtlar, c. 35, s. 221. (Rusça baskı)

minde devletlerini inşa eden öteki ulus ve milliyetler için de aynı şeyler söylenebilir.

Bu, sosyalizmin büyük bir başarısıdır. Ekim Devrimi, SBKP ve onun Leninist milliyetler politikası bir tansık gerçekleştirmişlerdir. Bu bizim için özel bir değer taşıyor; bundan gurur duyuyor ve uygarlığın bu en önemli alanında sosyalizmin kazanımlarını korumayı ve çoğaltmayı görev sayıyoruz.

Sosyalizmin milliyetler sorununun çözümüne getirdiği katkının, halkların tarihinde bir eşi yoktur, olamaz.

Marksizm-Leninizm bize şunu öğretmektedir ki, ulus, istikrarlı bir tarihsel topluluktur; dil, toprak, kültür, vicdan ve ruh birliğine bağlı olarak ortak bir ekonomik yaşantı temelinde ortaya çıkmış bir toplumsal gelişme biçimidir.

Sovyet erki sırasında, Cumhuriyetimizin ve tüm Sovyetler ülkesinin öteki ulusları gibi, Gürcü ulusu da, toplumsal bakımdan, ulusal ve etnik özgüllüklerini korumakla birlikte, görünümünü kökten değiştirdi. Ekonomik ve toplumsal yapısı, politik düzeni ve zihinsel yaşamı bakımından bir sosyalist ulus durumuna yükseldi.

Ekim Devrimi'nden sonra ulusumuzun yeni ayırıcı özellikleri hem sosyalist, hem enternasyonalist yaşam biçimiyle belirlenmiştir. Sosyalizmin kuruluşu boyunca gerçekleşen köklü dönüşümlerin olanaklı kıldığı ekonomik ilerleme bu iki özelliğin maddesel temelini oluşturmaktadır. Sanayileşme, kırsal kolektifleştirme, kültür devrimi, cumhuriyetimizin ve tüm ülkenin ulus ve milliyetlerinin uyumla serpilmesinin koşullarını yaratmıştır.

Sovyet erkinin kuruluşundan bu yana, Gürcistan'da tarımsal üretimin yaklaşık 8 kat, sanayi üretiminin 161 kat arttığını söylemek yeterlidir!

Gelişmiş sosyalizmde her ulusun, her Federe Cumhuriyetin tüm ülke ekonomisine yaptığı katkının büyümesi nesnel bir yasallıktır. Böylece her ulus güçlenmekte, bu da kendi ilerlemesinin temelini – sosyalist ekonomi – oluşturmaktadır. Ulusların ve milliyetlerin serpilmesinin bu ana güvencesi, aynı ekonomik kompleks çerçevesinde ortak yaratıcı çalışmayı pekiştirmeden ayrılmaz.

Gürcistan SSC, ülke çapında iş bölümüne etkin biçimde katılmaktadır. Cumhuriyet ekonomisinin ürettiği herşeyde (ya da hemen hemen) SSCB milliyetlerinden yüzlerce kadın ve erkeğin birleşik emeği vardır; düşünceleri ve bileşimleri açısından uluslararası bir nitelik taşıyan cumhuriyetimizin emekçi kolektiflerince ve birçok kardeş cumhuriyetin emekçilerince gerçekleştirilen çabalar böylece cisimleşmiş oluyor.

SSCB ölçeğinde işbölümüne katılırken Gürcistan, Rusya Federasyonu'na, Ukrayna, Belarusya, Kazakistan, Özbekistan, Azerbaycan, Ermenistan

ve SSCB'nin öbür Cumhuriyetlerine makina, donatım, manganez, demir alaşımları, çay, şarap, konyak, konserve, birçok başka ürünler vermektedir. Kendisiye, onlardan demir ve demirdışı metaller, makina ve donatım, petrol, gaz, pamuk, tekstil ürünleri, kereste, buğday, şeker, mineral gübre alıyor.

Yurtdışındaki sınıf düşmanlarımız, Sovyet Gürcistanı ve öteki Cumhuriyetler, onların ekonomi ve kültürü hakkında türlü çeşitli yalanlar savurarak SSCB'nde Cumhuriyet ve ulusların ekonomik çıkarlarının yok pahasına satılığa çıkarıldığını ileri sürüyorlar.

Oysa olgular bir kez daha tersini kanıtlıyor.

10. Beş yıllık planın ilk üç yılında tüketime ve tasarrufa giden ulusal gelirin yıllık ortalama artış oranı SSCB'nin tümü için % 4,3 iken, Gürcistan SSC için % 5,3 olmuştur; sanayi üretim hacmi ülke kapsamında % 5,2 artarken, Cumhuriyetimiz'de % 6,7 yükselmiştir. Global tarım üretimi (sırasıyla % 4,8 ve % 5,6) ve büyük yatırımlar (% 4,6 ve % 12,4) alanında da benzer bir durum oluşmuştur.

Cumhuriyetin ulusal ekonomisinin gelişmesinde elde edilen daha hızlı tempo, SBKP'nin izlediği Leninist milliyetler politikasının bir ürünüdür. SSCB ölçüsünde işbölümü sayesinde, Parti'nin bir Federe Cumhuriyet için gösterdiği özen, öteki Cumhuriyetlerin gelişmesi üstünde olumlu biçimde yansımaktan geri kalmaz. Çünkü ekonomimiz bir bütündür.

Günümüzde Gürcistan yüksek düzeyde sanayileşmiş bir cumhuriyettir.

Uçak, elektrikli lokomotif, otomobil, alet, çelik, çelik tüpler, mineral gübre, sentetik lif, demir-döküm, madensel levha gibi son derece önemli üretimler Gürcistan ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Enerji ve özellikle elektrik enerjisi üretimi, petrol, maden kömürü ve gaz endüstrileri, demirdışı metaller metalurjisi ve siderürji, kimya sanayii güçlü bir atılım halindedir. Cumhuriyetimiz'in ürünleri ABD, İngiltere, Belçika, İsviçre gibi 80 ülkeye satılmaktadır.

Sovyet Gürcistanı'nın ülke çapında sosyalist yarışmada en iyi sonuçları elde etmesi nedeniyle, son yıllarda altı kez ardı ardına Kızıl Bayrak nişanını – SBKP MK, SSCB Bakanlar Kurulu, SSCB Sendikaları Merkez Konseyi ve SSCB Komünist Gençliği (Komsomol) Merkez Komitesi'nin yarışması – almış olması, komünizmin maddesel ve teknik temelinin kuruluşunda kazandığı başarıları özlü biçimde gösteriyor.

Sosyalist yarışma çok iyi bir enternasyonalizm ve yurtseverlik okulu oldu. Transkafkasya'nın ve SSCB'nin tüm Cumhuriyetleri yarışmaya katılıyorlar. Transkafkas Cumhuriyetleri başkentlerinin – Baku, Tiflis, Erivan – emekçileri arasında, yarışma ve dostluk görkemli enternasyonalist geleneklerle taçlanmaktadır.

Lenin'in Partisi'nin milliyetler politikası, SSCB halklarının dillerinin gelişmesine büyük özen göstermektedir. SBKP Programı, SSCB Anayasası dillerin eşitliğini ve serpilmesini ilân ederek, güven altına almış; hiçbir ayrıcalık, kısıtlama ve zorlama olmadan her yurttaşın istediği dilde konuşma, öğrenme ve çocuğunu eğitime hakkını, özgürce gelişmesini garanti etmiştir.

Parti'nin resmi, politik, hukuksal ve ideolojik belgeleri, paha biçilmez kültürel ve sanatsal değerler, SSCB halklarının tüm dillerinde yazılmış ya da yaratılmıştır; politik ve toplumsal, bilimsel ve teknik düşünce bu temel üzerinde gelişmektedir.

Gürcistan KP MK ve Cumhuriyet Bakanlar Kurulu, okullarda ana dil öğretimini iyileştirme kararını aldılar. Bu sadece Gürcü dilini değil, Cumhuriyetin okullarında okutulan tüm ulusal dilleri (Ermenice, Azerice, Abhazca, Osetçe, Kürtçe) kapsamaktadır.

Cumhuriyet'te toplam 4.379 genel öğretim okulu vardır. Bunların 2.829'u Gürcü dilinde öğretim yapan gündüz okullarıdır; 276'sı Rusça, 60'ı Abhazca, 90'ı Osetçe, 179'u Azerice, 218'i Ermenice öğretim yapmaktadır; ve iki dilde öğretim yapan 277, üç dilde 67, dört ve daha fazla dilde ders veren 4 okul vardır.

Buna koşut olarak, çeşitli uluslar arasında iletişim dili olan Rusça'ya büyük bir dikkat gösteriliyor. Ana dilde ve Rusça öğretimin çıkarları ters düşmek bir yana, birbirini uyumlu biçimde bütünlemektedir.

Açıktır ki, Rusça öğrenilmediği takdirde yüksek nitelikli uzman duruma yükselmek, bilgi ve kültürün evrensel kaynaklarına ulaşmak zordur.

Cumhuriyet'in okullarında ve öğretim kuruluşlarında İngilizce, İspanyolca, Fransızca, Almanca, Arapça, Acemce ve Hintçe gibi birçok yabancı halkın dilleri de öğretilmektedir.

Tüm bunlar, halklar arasında dostluk ve enternasyonalizm davasına hizmet etmektedir.

Gürcistan SSC, ülkemizin tümü gibi – SSCB – sayısız halkı içinde barındırmaktadır. Ve biz bundan gurur duyuyoruz.

Birçok güzel dili ve diyalektleri işitmek bize büyük sevinç veriyor. Bu diller, halkların Leninist dostluğu ve sosyalist enternasyonalizm onuruna çok sesli bir marş gibi ses veriyorlar.

Toprak birliği ulusun temel ayırıcı özelliklerindendir. Ana yurdun esinlendirdiği duyguların, ülke sevgisinin, Sovyet yurtseverliği ve enternasyonalizmin, tarihin yönünü kavramanın ve halkın yazgisına, onun gerçekleştirdiği büyük işlere katkıda bulunma bilincinin kaynağı toprak birliğidir.

Ulusun egemenliği toprak bütünlüğüne sıkı sıkıya bağılıdır.

Gürcü halkı binlerce yıl Kafkasya'nın dağlık yörelerinde ve Karadeniz'in kıyısında yaşamıştır; ancak Sovyet erkinin kurulmasından sonra büyük düşünün gerçekleştiğini görmüştür: Tüm Gürcü topraklarını Gürcü halkının, Cumhuriyetimizin, tüm halklarının ulusal ve uluslararası çıkarlarının hizmetinde, gönençli bir devlet halinde birleştirmek.

Abharzya ÖSSC, Acaristan ÖSSC, Güney Osetya Özerk bölgesi de, ancak Sovyet erkinin oluşmasından sonra kurulmuşlardır.

1983'te, Rus ve Gürcü halkları arasında dostluk ve kardeşlik bildirisinin ilk kez imzalanışının; Gürcistan'ın Rusya'yla birleşmesini resmen başlatan 1783 Georgiyevsk Anlaşması'nın üzerinden 200 yıl geçmiş olacak.

Cumhuriyetimiz'de bu yıldönümünü kutlama hazırlıkları daha şimdiden etkin biçimde başladı. O gün, sadece Gürcü ve Rus halkları için değil, enternasyonalist kardeşliğin, büyük bir aile oluşturma'nın derin duyguları içinde yaşayan SSCB'nin tüm halkları için de bir bayram olacaktır.

Tarihin mantığı göstermiştir ki, Gürcistan'ın fiziksel yok oluştan ve zihinsel ölümden kurtuluşu, Rusya'ya bağlanarak gerçekleşmiştir. Rus kardeşlerimizin Kafkasya'ya gelmeleriyle burada ensonu barış ve dinginlik egemen olmuş, İran Şahları ve Türkiye Sultanlarının yüzyıllar boyu işledikleri cezasız kalan soygunlarına ve eşkiyalıklarına bir son verilmiştir.

Biz Çarlığı, sınıf süzgecinden geçiriyoruz. 1783 Anlaşması'nın ikiyüzüncü yıldönümünü kutlarken, iki hanedanın birleşmesini değil, Rus ve Gürcü halklarının kardeşlik ve dostluğunu kutluyoruz. Tarihi Çarlar değil, halklar yapar. Bu bayram, tarihin derinliklerinden kopup gelen halklar arasında dostluğun, enternasyonalizmin bayramı olacaktır.

Rus halkı ile SSCB'nin öteki halkları arasındaki ilişkileri çarpıtır ve lekelerken, anti-sovyetik propaganda, bu ilişkilerin bağımlılık ve egemenliğe dayandığını, Rus olmayan halkların ulusal gelenek ve özelliklerinin yok olmasına neden olduğunu ileri sürüyor. Ne ki, tarihsel deneyimimiz, SSCB'nin öteki uluslarının deneyimi de gösteriyor ki, Rus halkının dostluğu Sovyetler Birliği'nin tüm ulus ve milliyetlerinin serpilmesinde önemli bir etmendir.

Sovyet ülkesinin öteki ulusları gibi biz Gürcüler de, kadeşimiz yüce Rus halkına, onun çıkar gözetmeyen yardımına, tarihte henüz eşi görülmemiş olan dostluğuna derin şükran duyuyoruz.

Ulusların kültürel ve zihinsel serpilmesi, sosyalizmde ulusal gelişmenin ayrıncı bir özelliğidir.

SSCB halklarının kültürleri biçimce ulusal, içerik olarak sosyalist, en-

ternasyonalisttir. Ne ki, içeriksiz biçim olamayacağı gibi, biçime uygun düşmeyen bir içerik de kabul görmez. Enternasyonalist, ulusal olmayan anlamına gelmez. O nedenle burada, biçim ve içerik enternasyonalist çizgiler kazanır.

«Günümüzde» diyor L. Brejnev, «haklı olarak önesürebiliriz ki, kültürümüz, gelişmesinin temel doğrultusu ve içerik bakımından sosyalisttir; özü ve niteliği bakımından ulusal ve uluslararası biçimlerin sayısı artmaktadır. Böylece kültürümüz, tüm halklarca yaratılan zihinsel değerlerin organik kaynaşmasını temsil etmektedir.»⁽⁴⁾

Enternasyonalizm ve yurtseverlikle yüklü olan Gürcü halkının kültürel yaşamı, sosyalist ulusların zihinsel gelişme diyalektiğini gün ışığına çıkarılmaktadır. Cumhuriyetimiz'de SSCB ve dünya halklarının dillerinde kitaplar, dergiler ve gazeteler yayımlanmaktadır: Gürcüce ve Rusça, Abhazca ve Osetçe, Ermenice, Azerice, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Acemce, Türkçe, vb.

Gürcistan'da Lenin'in 55 ciltte tüm yapıtları, Marks ve Engels'in tüm temel yapıtları, L. Brejnev'in, SBKP ve Sovyet Devleti'nin, uluslararası Komünist ve işçi hareketinin önde gelen kişilerinin kitapları yayımlanmıştır.

«Sovyet Gürcistanı Ansiklopedisi»nin ilk ciltleri, Gürcüce'ye çevrilen «Dünya Edebiyat Kitaplığı»nın 80 cildi, ulusal klasiklerimizden 20 ciltlik bir derleme de yayımlanmış bulunmaktadır. Rus ve Gürcü halkları arasındaki dostluğun tarihini anlatan bir belgeler dizisi yayıma hazırlanmaktadır.

Gürcistan'da her yıl, Gürcüce, Rusça, Ermenice, Azerice, Abhazca, Osetçe ve öteki SSCB halklarının dillerinde, beş milyon tirajlı, 130 el kitabı yayıma girmektedir. 1978'de Cumhuriyetimiz'de 2.000'i aşkın kitap ve çeşitli yayınlar yayımlandı. Bunların 1.400'ü Gürcü dilinde, geri kalanı SSCB'nin öteki halklarının dillerinde basıldı.

Abhazca, Osetçe, Ermenice ve Azerice gazete ve dergiler yayımlanıyor. Aynı biçimde, radyo ve televizyon da bu dillerde düzenli yayın yapıyor. Abhazya ÖSSC'de, Acaristan ÖSSC'de ve Güney Osetya Özerk Bölgesi'nde yazarların, bestecilerin, mimarların, ressamların, gazetecilerin dernekleri, tiyatro toplulukları ya da şubeleri vardır; Gürcistan Yazarlar Birliği nezdinde ulusal seksiyonlar kurulmuştur; Azerice, Ermenice, Kürtçe ve Cumhuriyetin öteki halklarının dillerinde yıllıklar ve derlemeler yayımlanmaktadır.

Tüm milliyetlerden çocukların okuma fırsatını elde ettikleri genel orta-öğretim günümüzde gerçekleşmiştir: Gürcü nüfusunun % 99,9'u okuma

⁽⁴⁾ L. Brejnev, SSCB'nin Ellinci Yılı, Novosti Basın Ajansı Yayınevi, Moskova, 1972, s. 33.

yazma bilir. Cumhuriyet'te 19 yüksek öğretim kuruluğu ve 90.000 yükseköğrencisi hesap edilmektedir. 10.000 kişiden 168'i yüksek okul öğrencisidir ki, bu oran, tüm yabancı devletlerde elde edilen orandan yüksektir.

Yüksek öğretim kuruluşlarında 20'yi aşkın milliyetten 20 akademisyen, 557 bilim doktoru, 569 profesör ders vermektedir. 42 milliyetten öğrenci öğrenim yapmaktadır: Gürcüler, Abazalar, Osetler, Ruslar, Ukraynalılar, Ermeniler, Azeriler, Kürtler ve yabancı ülkelerden gelen gençler: Bulgarlar, Macarlar, Polonyalılar, Çekler, Yunanlılar, İngilizler, İspanyollar, Almanlar vb.

Gürcistan'da Bilimler Akademisi – yaklaşık 40 enstitü ve bilimsel araştırma kurumu Akademiye bağlıdır – Sovyet erki yıllarında kurulmuştur. Cumhuriyetimiz'de toplam 200 araştırma merkezi vardır.

Bilimler Akademisi, yabancı bilim kuruluşlarıyla kurduğu ilişkileri geliştiriyor.

Cumhuriyet'te 23 tiyatro mevcuttur. Z. Palişvili Ulusal Opera ve Bale Tiyatrosu, Ch. Rustaveli ve K. Marcişvili Dram Tiyatroları, Meteki Gençler Tiyatrosu'nun yanı sıra, A. Friboydov Rus Dram Tiyatrosu, Gençler için Rus Tiyatrosu, Tiflis'te S. Şaumyan Ermeni Tiyatrosu, Güney Osetya'da Skinvali'de Hetagurov Dram Tiyatrosu, Suhumi'de S. Çanba Abaza Dram Tiyatrosu temsiller vermektedir.

Reel sosyalizm, dağınık bulunmaları nedeniyle özerk bir devlet yapısına kavuşamamış olanlar da içinde, tüm ulus ve milliyetlerin tam olarak gelişmesini güven altına alır.

Nitekim, Gürcistan KP MK ve Cumhuriyet Bakanlar Kurulu Kürt halkının ekonomik ve kültürel düzeyini yükseltmek, üretime daha geniş ölçüde sokmak, ortaokullarda Kürtçe öğretimi iyileştirmek, Kürt gençlerine yüksek öğretim kuruluşlarına girme kolaylığını sağlamak, Gürcistan'da oturan Kürt yazarlarının yapıtlarını yayımlamak, Kürtçe radyo yayınları yapmak, Kürt halkının sanatsal çalışmalarını özendirmek, onu yurtseverlik ve enternasyonalizm ruhunda eğitmek, SSCB'nin tüm halkları ve başka ülkelerde yaşayan Kürtlerle kardeşçe dostluk duygularını güçlendirmek amacıyla Kürt halkı içindeki çalışmayı iyileştirme yolunda bir dizi önlem aldılar.

Ulusal yalnızlık halklarımızın enternasyonalist, yurtsever ruhuna tümüyle yabancıdır. Enternasyonalizm ulusal yaşantıya böylesine geniş ufuklar açarken, yalıtılmışlık zaman aşımına uğramış, geçmişin kalıntısı bir şey haline gelmiştir.

Sosyalizmin olgunluk ça pında, ulusal olan sadece yüzyıllar boyunca geleneksel olarak ulusal kabul edilmiş şeyler değildir. Marksist-Leninist

dünya görüşünün, Sovyet yaşam tarzının, sosyalist gerçekliğin halkın bilincine ve psikolojisine getirdiği şeyler de aynı zamanda ulusaldır.

İşte bu nedenle gelişkin bir sosyalist toplumda, ulusal çizgiler halkları hem birbirinden ayırır, hem de öte yandan onları büyük ölçüde birleştirir. Çünkü sosyalist düzende ulusal olanın yapısı böyledir. Ulusal olan uluslararası hale dönüşür, uluslararası olan ulusallaşır.

Sosyalizm öncesi yaşam tarzı ülkemiz halklarını yalnızlığa iterken, sosyalist yaşam tarzı, sosyalist bilinç ve psikoloji halkları birleştiriyor.

Parti için yönetme sanatı ve bilimi, bu süreci tanımak ve onu alabildiğince geliştirip, zenginleştirmektir.

Öyleyse, gelişmiş sosyalizm döneminde, Sovyet Gürcistanı'nda ulusların gelişmesinin belli başlı eğilimleri nelerdir? Cumhuriyetimiz'de ulusal ilişkilerin tarihinden belli başlı ne gibi dersler çıkarılabilir?

Gürcistan KP Leninist milliyetler politikasını uygularken şu noktaları gözönüne alıyor:

- Sosyalizm ulusal ilişkilerin kendiliğinden gelişmesini değil, Marksist-Leninist bilimin temelinde, işçi sınıfı ve partisinin yön vericiliğini belirlemektedir;

- Sınıfsız topluma geçiş sürecinde sosyalist kuruluştaki derin toplumsal dönüşümler oluşmaktadır;

- Sosyalist toplumsal ilişkilerin gelişmesi ulus ve milliyetlerin yaklaşmasına, halkların Leninist dostluğunun pekişmesine yardımcı olarak, sosyalizm ve Komünizmin kuruluşunun büyük hedeflerini gerçekleştirmek için kardeşçe yardımlaşmayı ve işbirliğini sürekli daha sıkı hale getirmektedir;

- Reel sosyalizm, büyük ve küçük halklar arasında geçmişten kalan fiili eşitsizliği kararlı biçimde ortadan kaldırarak onların ekonomik ve kültürel düzeylerini eşit kılmaktadır;

- Sosyalizm koşullarında, tüm halkların ulusal çıkarlarına ve duygularına saygılı olmayı, her birinin çıkarlarını Sovyet toplumunun ortak çıkarlarıyla uyumlu birleşmesini sağlayan proleter, sosyalist enternasyonalizm, ulusal ilişkilerin ahlaksal, ideolojik ve psikolojik temelidir;

- Sosyalizmde ulusların ve ulusal ilişkilerin gelişmesi, sosyalist topluma tümüyle yabancı olan büyük güç şovenizmi, burjuva milliyetçiliği, ulusal nihilizm ve içine kapanıklık öğelerinden arınmakla eş yürür;

- Reel sosyalizm, ulusların eşitsizliğinin toplumsal nedenlerini ortadan kaldırır, halkların devlet örgütünü ve ekonomisini geliştirmenin, ulusal çizgileri aşıp, ulusları ve milliyetleri yakınlaştırarak kültürlerini karşılıklı etkilemenin ve zenginleştirmenin koşullarını yaratır.

SBKP Programı'nda belirtilen görevlerin gerçekleştirilmesi – komünizmin maddesel ve teknik temelini kurmak, komünist toplumsal ilişkilere kerte kerte dönüştürme yoluyla sosyalist toplumsal ilişkileri aralıksız yetkinleştirmek, komünizmin kurucusu yeni insanı oluşturmak – ulusların ve milliyetlerin serpilip yaklaşması süreci üstünde belirleyici bir etki yapıyor.

Parti'nin sürekli büyüyen yönetici rolü, Leninist milliyetler politikasının yeni başarılarının, sosyalist enternasyonalizm düşüncelerinin yeni etkülerinin güvencesidir.

Gürcü komünistlerinin geçmişin kalıntılarına, şoven ve milliyetçi unsurlara, bürokratizme ve şekilciliğe karşı, Cumhuriyet'te sağlıklı bir moral ve psikolojik havanın yerleşmesi için yürüttüğü savaşım, Parti yaşamının Leninist kurallarına ve Parti yönetiminin ilkelerine kesin saygılı olmak, komünist kuruluşun belirleyici alanlarında kadroları adil biçimde seçmek, eğitmek ve dağıtımını yapmak, Parti örgütümüzün tüm etkinliğini SBKP 25. Kongresi'nin istemlerine yanıt verecek biçimde yaygınlaştırmak, Leninist milliyetler politikasının uygulamadaki başarılarının önkoşullarıdır.

Sovyet komünistleri inançlı enternasyonalisttirler.

Onlar, dünya sosyalist sisteminden, uluslararası Komünist ve işçi hareketinden, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğruna savaşan bütün güçlerden kendilerini ayrı görmüyorlar.

Halklar arasında Leninist dostluğun güçlenmesi için yürüttüğümüz savaşımın deneyimi, proletarya enternasyonalizminin toplumun devrimci yenilenişinde en güçlü etmen olduğunu ve öyle kalacağını doğrulamaktadır.

Uluslararası Dayanışmanın Yeni Boyutları

Yusuf Dadoo

Güney Afrika Komünist Partisi Başkanı

Son zamanlarda, Afrika anakarasında ırkçılık ve sömürgeciliğin son kalelerini kurtarma savaşımı yeni, yüksek düzeylere ulaştı. Buna karşılık, emperyalistler ve ırkçılar devrimci süreci yavaşlatmak ve başarabilirlerse, bir yenisömürgeci çözüm dayatmak amacıyla saldırı ve komplolarına hız verdiler. Ulusal kurtuluş, barış ve demokrasi güçleri ile emperyalizm, ırkçılık ve gericilik güçleri arasındaki bu ölümcül savaşta, Güney Afrika'daki ezilen ve baskı altındaki halklara proleter enternasyonalist destek, gittikçe daha da büyük bir değer kazanıyor.

Bilindiği gibi, proletarya enternasyonalizmi, Rusya'da Ekim Devrimi, Hitler faşizmi ve Japon militarizminin bozgunu, sosyalist dünya sisteminin kurulması ve sömürgeciliğin çöküşü gibi çağsal utkulara büyük bir katkıda bulunmuştur. Proletarya enternasyonalizmi, zamanın sınavından başarıyla geçerek, adanıklı etkin bir güç olduğunu göstermiştir.

Çağdaş dünyanın gelişimindeki her büyük değişim, emekçilerin uluslararası birliğinin yeni biçimlerini üretiyor ve nesnel gerekliliğini Marks ve Engels'in keşfederek ilk kez pratiğe geçirdikleri proleter enternasyonalizminin içeriğini zenginleştiriyor. Bu, en belirgin biçimde Rusya'daki Ekim Ekim Devrimi'nin deneyimiyle doğrulandı. Lenin'in düşüncesinin derinliğine etkisinde geçen Ekim sonrası dönem, işçi sınıfının, ezilen ve sömürülen tüm öbür kesimlerin uluslararası kardeşliğinin yeni biçim, tip ve belirişleriyle damgalanmıştı. Bunun nedeni, dünyanın ilk proleter devletin, ezilen ve sömürülenlerin her zaman yardımına koşmaya — elindeki potansiyel ve kaynakların tümüyle — hazır olan güvenilir bir dostu, bağlaştığı olmasıydı. Dahası çağın kendisi de değişerek, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı açıldı; devrimci hareket dünya çapında bir ölçü kazandı ve kapitalizme ve emperyalizme karşı savaşta işçi sınıfının yeni ulusal kollarını ve sömürge halklarını da kapsamına aldı. Dünya proletaryası ile Üçüncü Enternasyonal'in partilerinin merkezinde yer aldığı bu tarihsel değişiklikler, uluslararası dayanışmayı, sömürücülerin paylaşılmaz egemenlik döneminde düşünölemeyecek boyutlara ulaştırdı.

Ama burdan, proletarya enternasyonalizminin kendi kendine, uluslararası işçi sınıfı hareketinin teori ve pratiğine yön veren ana ilkesi olduğu görüşü çıkar mı? Her tarihsel dönem, proletarya enternasyonalizminden kendisine göre istemlerde bulunur ve işçi sınıfının çeşitli ulusal müfrezelerinin önüne belirli görevler koyar; karşılığında, bu da enternasyonaliz-

min somut kapsamı ve biçimlerini etkiler, ancak özü aynı kalır. Önce – enternasyonalist görevlerin ışığında – günümüzde dünyadaki durumun özgülüklerini inceleyelim.

Nesnel Gereklilik

Toplumsal gelişmenin şimdiki aşamasını ulusal ve toplumsal kurtuluş güçlerinin eşsiz kazanımları karakterize ediyor. Güçlü bir sosyalist topluluk, ulusal kurtuluş hareketinin muazzam potansiyeli ve kapitalist dünya ve gelişme yolundaki ülkelerde işçi sınıfı ve demokratik hareketin giderek büyüyen gücü, etkisi vardır. Ne ki, ulusal ve uluslararası çapta devrimci ve genel demokratik görevlerin yerine getirilmesi daha da karmaşık bir hal almıştır. Devrimci sürecin diyalektiği, birçok yönden kuşatılmış bulunan emperyalizmin yalnızca sosyalizm, ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketinin ilerleyişine umarsızca karşı koymasını değil, aynı zamanda birçok kesimde karşı atağa ve saldırıya kalkmasını da içeriyor. Günümüzde, birlikte davranan sosyalizm, ulusal kurtuluş, demokrasi ve barış güçleri ile; giderek bütünleşen emperyalizm, sağ ve ultra «sol» gericilik güçleri arasında ender rastlanır şiddette bir cepheleşme damgasını vuruyor. Üstelik, tehlikeli bir anti-sovyetizm, büyük han şovenizmi ve yayılmacılık politikası izleyen maocu Çin, barikatin öte yanında, en saldırgan ve savaş yanlısı tekelci sermayeyle aynı safta yer alıyor.

Güneydoğu Asya, Ortadoğu ve Afrika'da savaş ocaklarını koruyan en başta emperyalist çevrelerin azgınlaşan saldırganlığıdır. Emperyalist güçlerin, sosyalist topluluğun önyak olduğu ve ardıcıl bir biçimde uyguladığı yumuşama politikasını tutarlı olarak sürdürmek gibi bir niyet taşımadıkları bellidir. Emperyalistlerin geçmişteki birçok gerilemelerine karşı gösterdikleri son derece şiddetli tepkilerin bir örneği de, dünya çapında bir nitelik kazandırmaya çalıştıkları ölçüsüzce yoğun anti-sovyet kampanyalarıdır. Böylelikle görülüyor ki, devrimci ve demokratik kazanımların korunup geliştirilmesi, komünistler ve öteki devrimcilerin tek bir gövde gibi hareket etmelerine olanak sağlayacak bir birlik oluşturmalarını gerektiriyor.

Gerçekten de, emperyalizm ve Pekin'in, bunların casusluk servislerinin Vietnam, Laos, Kamboçya, Afganistan, Filistin, Şili, Angola, Etiyopya, Zimbabve, Namibya ve Güney Afrika halkına karşı yürüttükleri eşgüdmlü kampanyalara biz komünistler ve devrimciler nasıl karşı koyabiliriz? Doğal ki, proleter dayanışmamızı göstererek. Bu ülkelerin halkları bu dayanışmaya ekmek ve su gibi gerek duyuyorlar. 1920'de Sovyet Bakü'sünde toplanan Doğu Halkları Birinci Kongresi'nin Avrupa, Amerika ve Japonya işçilerine seslenerek, onları dünya devrimci sürecinin bir parçası olan ulusal kurtuluş savaşımını desteklemeye çağıran bildirisi, günümüze dek

büyük anlamını korumuştur. Bugün, uluslararası işçi sınıfının gelişme yolundaki ülkelerin kurtuluş hareketine proleter enternasyonalist desteği giderek artan bir öneme sahiptir.

Proletarya enternasyonalizmi, uluslararası işçi sınıfı ve kurtuluş hareketinin yeni müfrezelerinin ivedi devrimci dönüşüm ve sosyalizme geçiş görevlerini öne çıkarmasıyla, daha da artan bir geçerlilik kazanıyor. Ulusal kurtuluş hareketinin toplumsal içeriğinin derinleşme sürecini Angola ve Mozambik örneklerinde görüyoruz. FRELIMO ve MPLA – Emek Partisi – Marksist-Leninist bilimi benimsemişler ve ülkelerini halk demokrasi-leri olarak tanımlamışlardır. Bunların yanısıra Etiyopya, Kongo, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti, Afganistan ve öbürleri sosyalizmi hedef alarak, sosyalist doğrultu yolunu tutmuşlardır. Bunların utkularının pekişmesine yardımcı olmak komünist hareketin görevidir.

Bugün sorun daha geniş bir biçimde önümüze çıkıyor; ilerici ve sosyalist ülkeler arasında, Asya ve Afrika'nın yönetimdeki devrimci-demokratik ve Marksist partileri ile yönetimde olan ve olmayan Komünist partileri arasında proleter enternasyonalizmine dayanan bağların düzenlenmesi gerekiyor. Bu, gelecek vaadeden bir süreçtir ve şimdiden buna başarılı bir başlangıç yapılmıştır. Burada, Sovyetler Birliği'nin Angola, Mozambik, Etiyopya ve YDHC ile imzaladığı Dostluk Anlaşmaları'nı belirtebiliriz. Sosyalist ve sosyalist olmayan ülkelerin Komünist partileri ile devrimci parti ve örgütler arasında ortak bir ideolojiye, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanan partilerarası bir işbirliği vardır. Onların dirimsel görev ve ideolojik görüşlerinin ortak oluşu, bu işbirliğinin tabanını meydana getiriyor.

Bundan başka, komünistler, devrimci-demokratlar ve tüm öteki ileri görüşlü devrimcilerin karşılıklı destek ve yardımlaşma gereğini duymaları da, proletarya enternasyonalizminin önemini artırıyor. Bu, gelişme yolundaki ülkelerin ilerici hükümetlerine karşı emperyalistlerin bozguncu çabalarını, anti-komünist, anti-sosyalist, anti-sovyet ve sosyalizme düşman her türlü kampanyayı daha etkili bir biçimde geri püskürtmeye yardımcı oluyor.

Devrimin kuruculuk görevleriyle uğraşma döneminde uluslararası devrimci işçi sınıfı hareketinin birikmiş deneyiminden, özellikle de varolan sosyalizmin deneyimlerinden sağlanan yarar son derece önemlidir. Sosyalist kuruluşta deneyimin paylaşılması ve özümsemesi, dünyanın ilk işçi-köylü anayurdunun doğuşundan bu yana proletarya enternasyonalizminin bir başka belirişi olagelmıştır. Bugün kimi ülkeler, sosyalizme ilerlerken, büyük farklılık ve özgüllüklerine karşın, Sovyetler Birliği'nde, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde ve Küba'da sosyalizmin temellerinin atılması ve eski çarlık Rusyası'nın uzak bölgeleri, Moğolistan ve Vietnam'da kapi-

talist olmayan dönüşümlerin gerçekleştirilmesi örneklerindeki zengin uluslararası deneyimden yararlanmadan edemezler.

Son olarak, günümüzde, Güney Afrika'nın ırkçılık ve sömürgecilik kaleleri başta olmak üzere, yürütülen geniş kurtuluş savaşlarına ve aynı zamanda emperyalizme karşı ekonomi cephesinde verilen savaşıma sağlanan uluslararası dayanışma proletarya enternasyonalizminin yaşamsallığını kanıtlıyor.

Komünistlerin, bilimsel sosyalist yaklaşımı benimseyen devrimci demokratlara karşı tavrını büyük ölçüde uluslararası işçi sınıfı hareketinin ünlü çağrısının – «Bütün Ülkelerin İşçileri, Birleşin!» – ruhu belirlerken, yine ünlü «Bütün Ülkelerin Proleterleri ve Ezilen Halklar Birleşin!» çağrısı da aynı şekilde günümüzde canlılığını koruyor.

Bu çağrılardan ikincisi sosyalizme geçiş çağını somutluyor. Bugün Asya, Afrika ve Latin Amerika ülke ve halklarının genel demokratik kurtuluş savaşımında sürekli bir genişlemenin varlığını görüyoruz. Bu savaşım çeşitli güçleri bağrında topluyor: proleter ve proleter olmayan devrimciler; orta katmanlar, ulusal sermayeyi temsil eden kimi çevreler, laik ve dinsel politik güçler. Bu savaşımın hedefi ırkçı-sömürgeci egemenliğe son vermek ve halk erkini kurmak, politik egemenliği ve ulusal devleti güçlendirmek, uluslararası arenada dikta, zor ve büyük güç şovenizmi politika-sına karşıkoymak, tüm ülkeler arasında eşitlik, karşılıklı yarara dayanan ve hakça ekonomik ilişkiler oluşturmak, savaşırsız bir dünya, politik ve askersel yumuşama sağlamaktır.

Dayanışma Biçimlerinin Karşılıklı İlişkisi

İşçi sınıfı enternasyonalizmi ve daha geniş genel demokratik biçimli dayanışmanın karşılıklı ilişkisi sorunu, yöntemsel ve politik açıdan bir önem taşır. Bunlardan ikincisi, genellikle, hepsi için ortak görevleri yerine getirme uğraşında, farklı toplumsal ve ideolojik doğrultudaki güçlerin yerelimini karakterize eder.

Genel demokratik dayanışma, ulusal kurtuluş savaşları kuşağında ve onun ötesinde farklı biçimde yaşama geçirilir. Irkayırımının dehşet verici yüzü ve sömürgecilik ve ırkçılığa karşı savaşın canalcı önemi, ırkayırımı ve ırkçılık düşmanı konumlar ve belgiler çevresinde Komünistlerin, ilerici ve demokratik güçlerin geniş bir uluslararası birliğini doğurmuştur. Başka bir örnek de, sömürgeci ve yenisömürgeci egemenliği süpürüp atma gereğinden kaynaklanan ve günden güne daha ilerici bir toplumsal içerik kazanmakta olan Asya-Afrika dayanışma hareketidir. Demokratik dayanışma biçimleri arasında, evrensel barış hareketinde biraraya gelen barış savaşımının çeşitli hareketleri, en başta da Dünya Barış Konseyi'ni

sayabiliriz. Askersel-politik bloklara üye olmayan ülkelerin bir birleşme biçimi olan bağlantısızlar hareketi, sömürgecilik, ırkçılık, emperyalizm ve yenisömürgecilğe karşı verilen savaşıma hatırısayılır bir katkı yapmıştır ve uluslararası sorunlarda oldukça etkili bir role sahiptir.

Uluslararası emperyalizm ve her boydan gericiiler, Komünistlerin, bas-kının toplumsal, ulusal ya da ırksal her türüne gerçekten karşı olan herkesin düşmanıdır. Bunlar çabalarını, demokratik hareketleri devrimci hareketlere karşı, başka politik görüşlerdeki kişileri Komünistlere karşı dik-me hedefi üzerinde yoğunlaştırıyorlar. Örnek olarak, burjuva gazetesi «The Financial Times»'in Havana'daki Altıncı Bağlantısızlar Konferansı'ndan önce yazdıklarını aktaralım: Kübalılar, «Sovyetler Birliği'nin dünya hakkındaki görüşüne daha büyük bir destek kazanmak istiyorlar. Bu, ya-rınların, özellikle de gelişme yolundaki ülkeler için, Marksizm-Leninizm'e ait olduğu biçimindeki Rus görüşünün benimsenmesini de içeriyor.» Oku-yucu, şu sözlere bakınca, bu alıntıdaki kerameti anlayacaktır: «Bu tavır, Küba'nın doruk toplantısına evsahipliği yapmasının kabul edilir olup ol-madığı sorusunu gündeme getirmiştir.» Burada, kamuoyunu bağlantısız-lar konferansının sosyalist Küba'da toplanmaması yönünde etkilemeyi amaçlayan ince bir girişim örneğiyle karşılaşılıyor; buna karşın, konfe-rans yine de Küba'da toplandı ve önemli kararlar aldı.

O halde, proletarya dayanışmasını karakterize eden nedir ve öbür da-yanışma biçimlerine göre bu biçimin karşılıklı ilişkisi nasıldır? İlk olarak, proletarya enternasyonalizmi, dirimsel sınıf çıkarlarının birliğini öngörür; öyle ki, dayanışma ortak ve bütünlüklü bir toplumsal tabana sahip olur. İkincisi, bu kavram işçi sınıfı ve öncüsü, Komünist Partisi'nin ulusal ve uluslararası ölçüde toplumun köklü devrimci dönüşümünü gerçekleştirmek için harekete girişme yeteneğini ifade eder. Demokratik hareket şöyle dursun, işçi sınıfının tüm müfrezeleri de bunu desteklemiyor. Ne ki, sonul bir ereğin varlığı, işçi sınıfının ileri müfrezelerinin genel demokratik gö-revlerin yerine getirilmesi için en ardıcıl savaşı vermesini engellemez.

Enternasyonalizmin proleter niteliğinin belirtilmesi, genel demokratik dayanışma biçiminin önemini hiç de azaltmaz. Dayanışmanın bu iki ana biçimi arasında yine de bir ayırım vardır. Uluslararası işçi sınıfı ve Komü-nist hareketin Vietnam'a ABD saldırısına karşı yürüttüğü savaşım ve uzun yıllar boyu acı çeken bu ülkeye sağladığı kardeşçe yardım, ABD saldırı-sını kınamakla yetinen pasifistlerin ve dinsel çevrelerin eylemiyle – sınıf-sal özü bakımından – özdeş midir? Hayır değildir; çünkü bu yardım, da-ha büyük bir dayanışmanın, yani yalnızca kendi ulusal bağımsızlığı için değil, ama aynı zamanda sosyalist geleceği için de savaşan bir halkla proleter dayanışmasının somutlanmasıydı.

Angola halkının özgürlüğüne kavuşmasına yardım için her türlü ulus-lararası dayanışma eylemi ve yardım sağlandı. Sosyalist topluluğun en

kesin ve en geniş çaplı desteği başta geliyordu. Bu, Sovyetler Birliği, Küba, DAC ve öteki sosyalist ülkelerin proleter enternasyonalizminin somutlanmasıydı. İkinci olarak, kapitalist ve gelişme yolundaki ülkelerde hem proleter hem de genel demokratik konumlardan hareket eden en çeşit görüş ve inançlara bağlı kişilerin Angola devrimiyle dayanışma kampanyası vardı. Üçüncü olarak, Asya-Afrika geniş dayanışma hareketinin yardımı geliyordu.

Savaşan Angola'yla dayanışma hareketi, tüm olarak geniş ve uluslararası nitelikteyken, yalnızca sempati ve demokrasi konumlarından değil, ama kesinlikle ardıcıl, proleter enternasyonalizmi konumlarından da hareket eden işçi sınıfı güçleri ve devletlerini kapsadığı için belirleyicilik kazandı.

Bu örnekler, proletarya enternasyonalizmi ile genel demokratik dayanışma türlerinin arasında koca bir duvar olmadığını gösteriyor. Emperyalizm ve gericilik güçleri, sosyalist devletlerin ve Komünistlerin geniş uluslararası demokratik hareketlere katılmasındaki amacın, «komünistlerin denetimini kurmak» ve öbürlerine Marksist-Leninist dünya görüşünü empoze etmek olduğu yolunda demagoji yapıyorlar. Bu sav gerçeğe tümüyle aykırıdır. Çeşitli ülkelerin Komünist partilerinin barış ve güvenliğinin sağlanması, uluslararası arenada bağımsızlık ve egemenlik ilkelerinin kökleşmesi ve hakça uluslararası ekonomik ilişkiler kurulması savaşına yaptıkları katkı, uluslararası Komünist ve işçi sınıfı hareketinin insancıl ülküler beslediğine, her türlü haksızlığa, emperyalist şiddet ve savaş politikasına karşı olduğuna tanıklık ediyor. Bağlantısızlar hareketinde yer alan sosyalist topluluk ülkelerinin, bu hareketin anti-emperyalist, sömürgecilik ve ırkçılık karşıtı içeriğinin derinleşmesi, barış ve yumuşama savaşımına daha enerjik katılması için çalışması pek doğaldır. Bu, hareketin özgün niteliğini bozmaz. Tersine, otorite ve etkisinin artmasını sağlar.

Karşılıklı Bağın Temeli

Proleter ve demokratik dayanışmanın gücünü belirleyen, onun uluslararası işçi sınıfı ve demokratik hareket için bir yaşam tarzı haline gelmeye ne ölçüde başladığıdır.

Proletarya enternasyonalizmi ilkesi, sosyalist topluluk içindeki devletler arasındaki ilişkilere yön veren temel taşı olmuştur.

Sosyalist Küba, birleşik Vietnam ve özgür Laos'un doğmasıyla, yeni yeni devletler uluslararası kardeşlik yasalarına göre yaşamaya başladılar; ve utkan sosyalist devrimlerin enternasyonalizmi, yeni sosyalist devrimlere hizmet etmeye koyuldu. Bir kez daha erkteki işçi sınıfı ve Partisi'nin özverili, soylu ve çıkargözetmez enternasyonalizmine tanık oldu.

Yabancı saldırganlar – ABD ve Pekin – ve ekonomik yoksulluğun cefasını çeken Vietnam'ın buna karşın yıllardır Laos ve Kamboçya'ya etkili kardeşçe yardım sağlama politikası buna bir örnektir.

Proleter kökenli olmayan en radikal güçlerin şimdilerde çok daha yaygın olarak proleter enternasyonalizmini benimsemesi önemli bir noktadır. Devrimci ve halk demokrasisinin büyük bir kesimi bu konulardan hareket etme özlemini taşıyor. Bu olgu sosyalist yönelimli ülkelerin – Angola, Mozambik, Kongo, Etiyopya, Demokratik Yemen, Afganistan ve öbürleri – Vietnam'la ardıcıl dayanışmalarında, emperyalizm ile Çin'in karalamalarına, provokasyonlarına uğrayan sosyalist topluluk ülkeleriyle dayanışmalarında dile geliyor. Erteki Komünist, Marksist ve devrimci-demokratik partiler, emperyalizme karşı savaşmak, derin toplumsal dönüşümleri gerçekleştirmek, kurtuluş devrimlerini destekleme ve ırkçılığa karşı, anti-faşist dayanışma politikasını ardıcıl uygulamak gibi temel konularda yüksek bir anlaşma düzeyine varmışlardır. Küba'nın, devrimci kazanımlarını koruyup pekiştirmeleri için Etiyopya ve Angola'ya verdiği enternasyonalist yardım buna örnektir.

Dolayısıyla, proletarya enternasyonalizminin toplumsal tabanı genişliyor. 19. yüzyılda, işçi sınıfının sömürüye karşı, emeğin kurtuluşu savaşımında bir araç olarak ortaya çıkan bu kavram, içinde yaşadığımız yüzyılda başka toplumsal kesim ve gruplar tarafından giderek daha geniş ölçüde benimsenmeye başladı. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde birçok Komünist, devrimci harekete radikal ve yurtsever örgütler aracılığıyla girmiş ve ancak ondan sonra bilimsel bir sınıfsal konuma ulaşabilmiştir. Ama, enternasyonalist fikirlerin esas olarak ilerici işçi sınıfı ve Komünist hareketin yeni müfrezelerinin ortaya çıkmasıyla yaygınlaştığı dönemin tersine, günümüzde bu fikirleri pratikte gerçekleştirme çabalarının, başta Afrika ve Asya olmak üzere, öbür anakaralarda da eşî görülmedik sayılarda proleter kökenli olmayan devrimci müfrezelerden de geldiğini görüyoruz. Bunlar işçi sınıfının konumlarına yakınlaşmış, hatta kimileri onun Marksist-Leninist idelojisini kabullenmiştir.

Bununla birlikte, dünyanın sosyalist olmayan kesiminde yeni yeni milyonlarca devrimci ve ilericinin proletarya enternasyonalizmi ilkelerini benimsemesinden söz ederken, gerçeklerden uzaklaşmamak gerekir. Günümüzde, bunların yalnız en ileri görüşlü olanları, proletarya enternasyonalizmini bilinçli bir şekilde benimsemiştir ve şimdilik bu süreç genel geçer olmayıp, hatta sınırlıdır da. Bunun, bizzat işçi sınıfı hareketinin türdeş olmayan nitelikte oluşu gibi daha birçok nedeni vardır; işçi sınıfının büyükçe bir bölümü sosyal reformizmin, burjuva ve küçükburjuva görüşlerin etkisi altındadır. Şimdi bile, dünya devrimci hareketinin pek çok kesiminde ağırlık, genel ve enternasyonalist olandan çok, ulusal ve özgül olan üzerindedir. Gelişme yolundaki ülkelerde ulusal toplumlar son derece

karmaşık bir toplumsal bileşime, özdeş olmayan çıkarlarla hareket eden bir toplumsal güçler yumağına sahiptir; bu durum, nesnel olarak proleter enternasyonalist ülkelerin yayılmasına ciddi engeller çıkarıyor.

Genel demokratik dayanışma farklıdır. Gelişme yolundaki ülkelerde demokratik platformda sağlanan öbür birlik biçimleri gibi, bu da, tam bir genel geçerlik kazanmıştır. Bu oluşumun köklerini varolan sosyal-ekonomik ortamın özgüllüklerinde, sömürgeci egemenliği ve emperyalist sömürünün yolaçtığı sorunların özdeşliği ya da benzerliğinde buluyoruz. Çeşitli sınıflarca farklı yorumlanmakla birlikte, yine de ortak bir yaklaşım söz konusudur: Bu, gerikalmışlığın, bağımlılığın ve dünya kapitalist ekonomisindeki bağımlı konumların üstesinden gelme zorunluluğunun hemen herkeşe kavranmasında dile geliyor. Bu amaçları, sorunlara kendi çözüm yöntemlerini getiren ulusal burjuvazinin bazı kesimleri ve temelden farklı seçenekler öne süren başka toplum grupları da savunuyor. Dış ekonomik alanda bu, yeni bir uluslararası ekonomik düzen için hazırladıkları programlar ve çeşitli meta ve hammadde dışsatımcısı ülkelerin sayısız ekonomik birlik tipleri yaratmaları biçiminde yansıyor.

Gelişme yolundaki ülkeler, varlıkları için elverişli uluslararası koşullar yaratma ve uluslararası alanda bağımsızlık, eşitlik ve işçilere karışmama ilkelerinin yerleştirilmesinde ortak politik çıkarlara sahiptirler. Dahası, bağlantısız ülkelerin çoğunluğu, yumuşama ve silâhsızlanma politikasını destekliyor, barış içinde yanyana yaşama ilkelerini benimsiyor.

Bundan başka, gelişme yolundaki ülkelerin demokratik konumları ile sosyalist ülkelerin ve Komünist partilerinin dış politika çizgisi arasında organik bir bağlantı vardır. Bu, anti-emperyalizmdir. Komünistlerin uluslararası arenadaki savaşımının özünde anti-emperyalizm yatar ve anti-emperyalist içerik gelişme yolundaki ülkelerin barış, ekonomik alan da içinde olmak üzere, hakça ve eşitlikli uluslararası ilişkiler savaşımında nesnel olarak vardır.

Bununla birlikte, burada bir kayıt koymak gerekiyor: Anti-emperyalizm, gelişme yolundaki ülkelerin uluslararası tavır ve davranışının özünde yatan bir özellik olarak düşünülmemelidir. Onların yürüttükleri ekonomik ya da politik savaşımın hepsi de anti-emperyalist değildir.

Gelişme yolundaki ülkelerin savaşımının anti-emperyalist eğilimi, hiç kuşkusuz, bunu hem emperyalist hem de sosyalist dünyadan, hem maocu Çin hem de sosyalist topluluktan «eşit uzaklıkta» yer almak biçiminde yorumlamaya kalkışıldığı zaman da silinip gider. Bu, dayanışmanın potansiyellerini daraltır; çünkü onun gücü, yalnızca gelişme yolundaki ülkelerin emperyalizme karşı tek başına bir savaş verme yeteneğinde değil, aynı zamanda sosyalist topluluk ülkelerinden güvenilir bir destek bulmalarında da yatar. Gerçekten de, Sovyetler Birliği'nin başını çektiği sosya-

list topluluk, toplumsal bakımdan ilerici politikalar izleyen bu ülkelerin doğal bağlaşığıdır.

Yaşam, anti-emperyalist savaşlarda en başarılı sonuçların sosyalist ülkeler ve dünya devrimci güçlerinin emperyalizme karşı eylemleri, gelişme yolundaki ülkelerin ulusal kaynakları ulusallaştırıp yabancı tekellerin kendi halklarını sömürmesine son vererek, tekelci sermayenin çıkarlarına karşı harekete geçmeleri halinde kazanıldığını gösteriyor.

Sosyalist ve bağlantısız ülkelerin Güney Afrika'da Angola ve Mozambik halklarının parlak utkularıyla; Zimbabwe, Namibya ve benim ülkem Güney Afrika'da savaşımın hızla yükselişiyile taçlanan kurtuluş savaşımına verdiği destek ve ayrıca Etiyopya devriminin pekiştirilmesine sağladığı yardımlar anti-emperyalist dayanışmaya dev bir katkıdır. Şimdilerde Afgan devriminin ve Kamboçya'da yasal Heng Samrin hükümetinin sosyalist devletler ve çeşitli ülkelerin geniş demokratik kamuoyu, özellikle de Güney ve Güneydoğu Asya halkları tarafından desteklenmesi muazzam bir değer taşıyor.

Politik ve ekonomik sorunlarda sosyalist ve bağlantısız ülkeler arasında, komünistlerle gelişme yolundaki ülkelerin öbür toplumsal güçleri arasında eylem birliğinin daha birçok alanını sıralamak olası. Sosyalist Etiyopya Geçici Askersel Yönetim Konseyi Başkanı Mengistu Haile Mariam, geçenlerde şunları söyledi: «Bağlantısızlar hareketi ve sosyalist ülkeler özgürlük, eşitlik, barış, esenlik, adalet ve demokrasi savaşımında ortak amaçlara sahip oldukları için, bunların birbirlerini desteklemeleri gereği pek doğaldır. Bağlantısız ülkelerle sosyalist topluluk ülkelerinin Birleşmiş Milletler'de ve onun özel kuruluşlarında önemli dirimsel sorunlar üzerinde benzer görüşleri, hatta çoğu kez aynı konumları paylaşmalarının nedeni budur.» (1)

Tüm bunlar sosyalist ülkelerle Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin anti-emperyalist dayanışmasının gücünü gözler önüne seriyor. Geçmişte olduğu gibi, bu dayanışma ilerici güçler ve başta da dünya komünist hareketi tarafından desteklenen ortak savaşım geniş bir platform olarak geçerliliğini olduğu gibi sürdürüyor. Dünya devrimci süreci derinleştikçe, emperyalist güçler bu süreci rayından saptırma ya da geri çevirme gayretiyle kaynaklarını daha bir çaresizlikle zorladıkça, proletarya enternasyonalizminin daha da belirleyici bir rol üstlendiği açıktır.

(1) «Pravda», 19 Ağustos 1979.

Günümüzde Barış İçinde Yanyana Yaşama Politikası

Petr Mladenov

*Bulgaristan Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi,
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı*

Yeni bir onyılın başlaması, her zaman, geçmişle geleceği değerlendirmek için bir vesile olur. Şimdi yüzyılımızın yeni bir onyılını, tarihte önemli bir kilometre taşı olarak anılacağını söyleme hakkını kendimizde bulduğumuz sekizinci onyılını geride bıraktık. Bu dönemde kardeş sosyalist ülkeler ve tüm öteki barış güçleri barış içinde yanyana yaşama ve yumuşama savaşımında ileri gelen başarılar elde ettiler. Bu onyılıda, Batı ve Doğu Avrupa ülkeleri arasındaki ilişkileri savaş sonrasında gelişimin gerçekliklerine uygun düşen bir düzene kavuşturan son derece önemli ikili anlaşmalar bağlandı; bu dönem, yine stratejik silâhların sınırlandırılması ve ilişki ilkeleri konusunda ilk Sovyet-Amerikan anlaşmalarının imzalandığı yıllar oldu. Helsinki'de farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşaması ilkelerinin uluslararası ilişkilerin bir kuralı olarak yerleştiği, 35 devletin üst yöneticilerinin tarihsel konferansı toplandı.

Geçtiğimiz onyılıda dünyanın politik haritasında büyük değişiklikler oldu: Portekiz, Yunanistan, İspanya ve Nikaragua'da gerici diktatörlükler çöktü; Çinhindi halkları, yerli gericilik ve ABD emperyalizmine karşı tarihsel bir utku kazandı; Afganistan ve Etiyopya halkları, bağımsız gelişme yoluna girdi; İran'daki emperyalist yanlısı monarşi, alaşağı edildi; ve eski Portekiz sömürgeleri ilerici gelişme doğrultusunu tuttu.

Yüzyılımızın sekizinci onyılında yeralan onca sosyal-politik oluşum arasından, niye yumuşama ve barış içinde yanyana yaşamayı, bunun dayanağını vurguluyoruz? Çünkü, barış ve güvenliğin karşıt seçeneği, dünya çapında bir termonükleer savaşa hazırlanmaktan başka birşey değildir. Ve yine çünkü, 1970'lerde yumuşama somutlandıkça, milyonlarca insan uluslararası ilişkilerin yalnızca 1950'ler ile 60'lardaki soğuk savaş sırasında olduğu gibi tehlikeler, savaş ve çatışma tehditleri değil, aynı zamanda daha büyük ölçüde huzur ve daha ileri bir yarınlar güvencesiyle dolu bir yaşam perspektifleri de taşıyabileceğini anlamaya başladı. Yumuşamanın yolalışı, onyılın ikinci yarısında bir ölçüde yavaşlamakla birlikte, barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin devletler arasındaki ilişkilerde geçerlik kazanması, uluslararası ilişkilerin şimdiki aşamasında egemen eğilim olmayı sürdürüyor.

Barış içinde yanyana yaşama ve yumuşama, sosyalist dış politikanın

temelini oluşturan ögelerdir. Bunun temel ilkelerini, dünyanın ilk sosyalist devletinin kurucusu, tüm ilerici insanlığın bu yıl 110. doğum yıldönümünü kutlamaya hazırlandığı Lenin işleyip geliştirmişti. Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ve öteki sosyalist topluluk ülkelerinin dış politikası, Lenin'in teorik ilkeleri ve pratik yaklaşımlarının, kardeş Komünist ve İşçi Partileri'nin Kongre kararlarının, Varşova Andlaşması Politik Danışma Komitesi'ndeki görüş değiş tokuşu ürünlerinin ve kardeş ülkelerin öteki konferanslarında alınan kararların sağlam temeline dayanıyor.

Sosyalist ülkelerin dış politikasını biçimlendiren Komünist ve İşçi Partileri, barış içinde yanyana yaşamının temel ilkelerini uluslararası ilişkiler pratiğinde yerleştirmenin kısa erimli bir süreç olmadığını – bu koca bir tarih çağını kaplar – ve bu politikanın başarısının yalnızca sosyalist değil, kapitalist ülkelere de bağlı olduğunu savunuyorlar. Uzun bir süre başı çeken kapitalist ülkeler, dünya barışı fikrini ve barış içinde yanyana yaşama ilkelerini tanımadılar; dünyanın ilk sosyalist ülkesiyle geniş çaplı ilişkiler kurmaya yanaşmadılar. Ancak 1960'ların sonu ile 1970'lerin başında, tüm barışsever güçlerin direşken savaşımaları sonucunda ve esas olarak Sovyetler Birliği'nin ekonomik, politik ve askersel gücünün büyümesiyle, dünyada iki sistem arasında yeni bir güç dengesinin, özellikle de askersel dengenin kurulması sonucunda, devletlerarası ilişkiler nitel bakımdan yeni bir döneme girdi. Bugün, barış içinde yanyana yaşamının kaçınılmazlığı, yalnızca sosyalist ülkeler için çıkış noktası değildir; aynı eğilim, uzun bir süreden sonra, kapitalist ülkelerde de gözlenmeye başladı. Emperyalizmin saldırgan niteliği değişmemekle birlikte, bugün ilerici güçler, onu, her toplumsal sistemin nükleer savaş yerine, barış içinde yanyana yaşama ortamında üstünlüklerini ortaya sermesi gerektiği uluslararası ilişkileri kabullenmek zorunda bırakma gücüne ulaşmışlardır.

Komünistler her zaman, sosyalizmin, doğası gereği, kapitalizm karşısında üstünlüğünü konıtlamak için savaşa gereksinmediğini vurgulamışlardır. Tersine, onun başarılarının barış zamanında özellikle çarpıcı bir nitelik kazandığını deneyler gösteriyor. Nitekim, 1950 ile 1976 arasında sosyalist ülkelerin sanayi üretimi 11,5 kat artmış, kapitalist dünya sisteminin artışı ise ancak 3,4 kat olmuştur.

Anyı zamanda, barış içinde yanyana yaşama politikası artık salt savaşsız bir evren ya da sosyalist ve kapitalist devletler arasında sınırlı diplomatik ilişkiler kurulmasından ibaret değildir. Bugün bir karşılıklı anlayış atmosferi ve farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında güven yaratmak, ekonomik, politik, bilimsel, teknik ve kültürel ilişkileri geliştirmek, yaşamsal bir önem taşıyor. 1970'lerde bu görevlerin ağırlık kazanması, Lenin'in barış içinde yanyana yaşama politikasının daha bir zenginleştirilip geliştirilmesini ifade ediyordu. «Yumuşama» terimi, geçen onyılda politik terminolojide oturaklı bir yer edindi.

Leonid Brejnev, «Time» dergisiyle bir görüşmesinde, sözkonusu terimi şöyle tanımlıyor: «Gerilimlerin yumuşatılması' ya da kısaca ,yumuşama'-dan sözederken, hepimizin ,soğuk savaş' diye tanımladığı, her an açık çatışmaya dönüşme tehlikesi taşıyan sürekli bir gerginliğin karakterize ettiği bir ortamın karşısı olan bir uluslararası ilişkiler ortamını anlatmak istiyoruz. Başka bir deyişle, yumuşama, herşeyden önce soğuk savaştan kurtulmak ve devletler arasında normal, yumuşak ilişkilere geçmek demektir. Yumuşama, ayrılık ve sürtüşmeleri zor yoluyla, tehdit ya da şantajla değil, barışçı yollardan, görüşme masasında çözmeyi istemek anlamına gelir. Yumuşama, belirli bir ölçüde, güven ve bir ötekinin meşru çıkarlarına saygı gösterebilmek anlamına gelir.» (1)

Yumuşamanın ana unsurları, başta gelen bileşken parçaları şunlardır: Birincisi, ülkelerarası ilişkilerde bir tür eşitlik kurallarına gönüllü olarak bağlı kalmak. Bu, özel olarak, egemenlik ve eşitliğe saygı, önde gelen uluslararası sorunların barışçı yollardan çözümü, sınırların çiğnenmezliğinin, başka ülkelerin iç işlerine karışmama kuralının tanınması, her ulusun kendi sosyal-ekonomik ve politik sistemini özgürce seçme hakkına saygı gibi önemli ilkelerden oluşur. İkincisi, bu ilkeler temelinde, farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının çeşitli alanlarını kapsayan yaygın bir ikili ve çokyanlı anlaşmalar ağının geliştirilmesi, uluslararası hukukta ortaklaşa formüle edilen kararların genişletilmesi ve somutlanması. Bunlar geçtiğimiz onyılda, üç çevrede nükleer silâh denemelerini yasaklayan Moskova anlaşması, bu tür silâhların üretimini yasaklayan anlaşma, Helsinki Sonuç Belgesi, nükleer savaşçı önleme konulu Sovyet-ABD sözleşmesi, SALT-1 ve SALT-2 gibi önemli diplomatik girişimleri ve uluslararası hukuk alanında ileri adımları içeriyor.

Sosyalist ülkelerin önyak olduğu Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Anlaşması ve SALT-2, ayrı iki sisteme bağlı devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilişkilerinin gelişiminde ve silâhlanma yarışının sınırlanması, durdurulması ve barışın pekiştirilmesinde ayrı bir yere sahiptir. Helsinki Konferansı, barış içinde yaşamının geliştirilmesinde nasıl önemli bir aşamaya damgasını vurduysa, SALT-2 de, politik yumuşamanın askersel yumuşamayla tamamlanması sürecinde öylesine temelli bir ögedir. Bu anlaşmanın imzalanması, birbirinin meşru çıkarlarına saygı ve iyi niyet varolduğu zaman, en çetrefil sorunlarda bile anlaşmaya varılabileceğinin inandırıcı bir kanıttır. Bu önde gelen olayların her ikisi de – Helsinki ve SALT-2 – Avrupa'da ve dünyanın geri kalan bölümünde barış ve güvenliği güçlendirmeye yönelik çok yönlü bir sürecin, özünde yalnızca başlangıcı olmaları bakımından da benzeşiyor. Özel olarak alırsak, SALT-2, stratejik silâhların dâha ileri ölçüde sınırlanması ve azaltılmasına giden

(1) «Time», 22 Ocak 1979, s. 19.

bir köprü açıyor; ayrıca bu anlaşmanın, silâhlanma yarışının dizginlenmesi ve silâhsızlanma konusunda yeni görüşmeler üzerinde de yararlı bir etkisi olabilir.

Uluslararası ilişkilerin barış içinde yanyana yaşama temelinde baştan yapılandırılması ilk elde Avrupa'da etkili olmuştur; çünkü bu anakara, iki toplumsal sistemin ve onların askersel bağlaşımlarının karşıkışıya dikildiği başlıca alandır. Bugün Avrupa'da, ayrı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında kalıcı politik ilişkiler meydana gelmiş ve yumuşama politikasını pratiğe geçirme mekanizması birlikte oluşturularak, sürekli yetkinleştirilmektedir. Bu mekanizma, çeşitli ülkeler arasında çok yanlı ve ikili görüşmelerden, özellikle doruk toplantıları ve görüşmeleri, düzenli politik danışma toplantıları ve ikili karma komisyonların çalışmalarından oluşuyor. Bu sürece, 1960'ların ortalarında SSCB ile Fransa arasında karşılıklı temaslar ve işbirliği politikası önayak olmuştur. Avrupa'yı bir barış anakarasına dönüştürme çabalarının ikinci adımı, SSCB ve öbür sosyalist ülkelerle FAC ve ABD arasında ilişkilerin normalleştirilmesi oldu. 1970'lerde bu olumlu değişikliklerin sonucu, Avrupa'nın politik yaşamında tehlikeli cepheleşme ortamından, barış içinde yanyana yaşama ilkelerine ve İkinci Dünya Savaşı ile Savaş sonrası gelişimden kaynaklanan topraksal ve politik gerçeklerin kabulüne dayanan barışçı işbirliğine doğru köklü bir kayma oldu. FAC, Fransa ve kimi başka NATO ülkelerinin hükümet çevrelerinde, sosyalist ülkelerle politik ilişkileri ve işbirliğini, imzalanan anlaşmalar ve Helsinki Sonuç Belgesi doğrultusunda genişletme arzusu gözleniyor.

Yumuşama ve barış içinde yanyana yaşamının maddesel temeliyle birlikte, sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğini genişletme eğilimi yalıyor. Batılı hükümet ve sermaye çevreleri, sosyalist ülkelerle ekonomik bağların genişletilmesine giderek artan bir ilgi gösteriyorlar. Bu bağlar, kapsamlı ticari, sınai projeler işbirliği, birlikte araştırma ve geliştirme çalışmalarından meydana gelir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerle ilişkilerini karşılıklı yarar esasına dayandıran sosyalist topluluk ülkeleri, bu işbirliğinin gelişmesini önleyen her türlü kısıtlama ve engeli ortadan kaldırmakta ısrarlıdır. Bunun sonuçlarından biri, özel olarak EYK ve AET ülkeleri arasındaki ticaretin hızla gelişmesidir: 1977'de ticaret hacmi 1970'dekinin 3,1 katıydı. Bu arada vurgulamak isterim ki, burjuva propagandasının düzmecelelerinin tersine, EYK ve AET ülkeleri arasındaki ticaretin gelişmesi, tek yanlı olarak sosyalist ülkelerin çıkarlarına işlemiyor. Dahası, dünya pazarlarındaki istikrarsızlık perspektifi gözönünde tutulursa, Batılı ülkelerin sosyalist dünyayla ticareti onlar için bir ekonomik istikrar etkeni durumuna gelmiş bulunuyor. FAC Şansölyesi Helmut Schmidt'in itiraf ettiği gibi, FAC'nin sosyalist ülkelerle ticaretteki avantajları, son bunalım sırasında her zamankinden belirgin

bir biçimde ortaya serilmiştir. (2) Schmidt, «Doğu'yla ticaret»in hiçbir zaman için bir politik savaş alanı olarak görülmemesi gerektiğini söyledi.

Doğu-Batı arasındaki ticaretin çözülmesi, EYK ülkelerinin, AET ülkelerinin birçok makine yapımı, metalurji vb. alanındaki ürünlerinin toplam dışsatımının % 20–25'ini aldığını gösteriyor. Sosyalist ülkeler ise, Batı için önemli bazı mamul mal ve hammadde temin kaynağıdır.

1975 Helsinki Konferansı, Doğu ile Batı arasında ekonomik bağların daha da geliştirilmesi için güçlü bir itki yaptı. Sonuç Belgesi'nin benimsenmesinden önce ve sonra, sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler arasında bağlanan anlaşma ve sözleşmelerin sayısı bunu aydınlığa kavuşturacaktır: 1968'le 1973'de 168 ile 600, 1976'yla 1977'de 1.000 ile 1.300. Burada EYK ülkelerinin girişimiyle bağitlanan 10 yıllık ekonomik, sınai ve teknik işbirliği anlaşmaları, gelişmiş kapitalist ülkelerle sınai işbirliği konusunda hükümetlerarası sözleşmeler ve işletmeler düzeyindeki kontratlar öndegelen bir yer tutar. BM Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun bildirdiğine göre, yalnızca Avrupa'da bu tür anlaşmaların sayısı toplam 1.300'ü geçiyor; bu sayı, Birleşmiş Milletler'in kayıtlarında yeralan sınai, bilimsel ve teknik işbirliği anlaşmalarının yaklaşık yarısı kadardır.

1970'lerde kültür alanında işbirliği, kapitalist ve sosyalist ülkeler arasındaki ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğinin yanısıra, genel bir kabul gören bir devletlerarası ilişki ögesi oldu. Giderek daha geniş bir alanı kucaklayan ve geleneksel alanlarının çerçevesini aşan kültür anlaşmalarına dayanan kültürel işbirliği, bugün radyo, televizyon, sinema, müze ve arşiv, gösteri ve tiyatro etkinliklerini kapsıyor. İki toplumsal sistem arasındaki bilim, eğitim ve enformasyon bağları ve halklar arasındaki temaslar gitgide çeşitlilik kazanıyor.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, 35 yıllık sosyalist gelişimi süresince, ardıcıl barışçı bir dış politika yürütmüş ve Lenin'in barış içinde yanyana yaşama ilkelerini yaşama geçirme savaşında Sovyetler Birliği ve üyesi olduğu sosyalist topluluğun öteki ülkelerinin yanısıra aktif bir yer almıştır. BKP MK Birinci Sekreteri ve Bulgaristan Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov der ki: «Biz, bir Komünist Partisi olarak, bir sosyalist ülke olarak, komünist geleceğine güvenle bakan bir ulus olarak barış istemek ve dünya barışı için çalışmak için yığınlarca nedenimiz vardır; uluslararası gerginlikleri, uluslar arasında güvensizlik, düşmanlık ya da soğuksıcak savaşlar istememiz içinse tek bir neden yoktur. Bu yüzden bir yumuşamadan yana çıkıyor ve yetenek ve potansiyellerimizin vargücüyle yumuşamayı güçlendirip geliştirmeye, geri döndürülmez bir süreç niteliğine kavuşturmaya çalışıyoruz. Bu yüzden bir silâhsızlanmada gerçek bir iler-

(2) 1974–1975 ekonomik bunalımı kapitalist dünya ekonomisini her alanda allak-bullak etmişti – *Editör*.

leme sağlanmasından, karşılıklı yarara dayanan uluslararası işbirliğinin geliştirilmesinden yana çıkıyoruz.» (3)

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği ve öteki kardeş ülkelerle birlikte, barışın sağlamlaştırılması, silâhlanma yarışının dizginlenmesi ve silâhsızlanma için kapsamlı bir programın uygulanmasına ardıcıl olarak çalışmıştır. Ülkemiz, Helsinki Konferansı'na katılan bütün kapitalist ülkelerle karşılıklı yarar getiren ilişkiler kurulması ve geliştirilmesi için enerjik bir biçimde çalışmıştır. Son birkaç yıl içinde Bulgaristan, FAC, İtalya, Avusturya ve başka ülkelerle doruk toplantıları yapmıştır. Fransa ile Dışişleri Bakanları düzeyinde yapılan en son toplantıyı da belirtmek isterim. Tüm bunlar, Avrupa'da iklimin düzelmesi ve ikili ilişkiler yönünde olumlu sonuçlar vermiştir.

Jivkov şöyle diyor: «Tarihimizde gelişmiş kapitalist ülkelerle şimdiki kadar çeşitli ve karşılıklı yarara dayanan ekonomik, bilimsel ve teknik ilişkiler kurmuş olduğumuz başka bir dönem yoktur. Bu bağlar geniş kapsamlı ticari, ortak ekonomik ve teknik projeleri ve FAC, Fransa, İtalya vb. gibi ülkelerin büyük şirketleriyle sınıai işbirliğini içeriyor.» (4)

Ülkemiz, Balkanlar'da yumuşamanın pekiştirilmesine, Balkan ulusları arasında dostluk ve geniş çaplı işbirliği kurulmasına temelli bir katkı yapıyor. Hedefimiz, Balkanlar'ın Avrupa'nın barut fıçısı halinde tutulmasını önlemek ve bu yöreyi Avrupa'da ve tüm dünyada bir barış kuşağına, bir barış etkenine dönüştürmektir. Güney komşularımız Yunanistan ve Türkiye'yle imzaladığımız iyi komşuluk ilişkileri, karşılıklı anlayış ve işbirliği ilkeleri deklarasyonları ve ayrıca çeşitli alanlarda – sanayi, taşımacılık, enerji, su, tarım, bilim ve teknoloji – aktif işbirliği konusundaki birçok anlaşma ve sözleşme Helsinki Konferansı kararlarının yaşama geçirilmesini sağlıyor.

Bulgaristan'ın gelişme yolundaki ülkelerle ilişkileri sürekli genişliyor. Bulgaristan Arap dünyası, Afrika ve Latin Amerika'da kucak açılan bir ekonomik ve ticari partneridir. Son beş yılda, yalnızca Latin Amerika'da, Küba'yla bağlanan anlaşmaları saymazsak, ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel alanlarda 42 anlaşma ve sözleşme imzaladık.

Yumuşamanın kapsamını genişlettiği ekonomik işbirliği, dünya üretici güçlerinin gelişmesine yardımcı olmakta ve tüm insanlığa yarar getirebilmektedir. İnsanlık, gerçek kültür değerlerinin yaygın değiş tokuşundan da kazançlı çıkar.

Barış içinde yanyana yaşama ve yumuşamayı amaçlayan sosyalist dış

(3) Todor Jivkov, Yedinci Ulusal Meclis'in Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin İç ve Dış Politikasına İlişkin Onuncu Oturumu'nda yaptığı konuşma «Rabotniçesko Delo», 28 Nisan 1979.

(4) Aynı yerde.

politika, kendi payına tüm ülkelerin, tüm insanlığın çıkarlarına doğru-
dan doğruya hizmet eden, dünya çapındaki gelişmenin nesnel bir eğili-
mini yansıtıyor. Söylediğim gibi, görelî kısa tarihsel yumuşama dönemi,
dünya sosyalist topluluğunun kapitalizm karşısındaki üstünlüğünü herza-
mankinden daha çarpıcı biçimde gözler önüne sermesine olanak sağla-
mıştır. Yumuşama ve barış içinde yanyana yaşamanın yerleşmesi yönün-
deki değişim, kapitalist ülkelerin emekçilerine soğuk savaşın sınıf sava-
şımı üzerindeki olumsuz etkilerini giderme olanaklarını vermiştir. Yumu-
şama koşullarında emperyalizm, kılıfsız baskı biçimlerine kolay kolay
başvuramıyor; bu da kapitalist ülkeler emekçilerinin politik, toplumsal ve
ekonomik hakları uğrındaki savaşımını sürdürmelerine daha geniş
olanaklar yaratıyor. Yunanistan, Portekiz ve İspanya'da faşist diktatör-
lüklerin son bulması, bu arada bu ülkelerin Komünist Partileri'nin açık
çalışma olanağına kavuşmaları, geçtiğimiz on yılın yeni koşullarında ger-
çekleşti. 1970'lerde dünyanın sosyalist olmayan kesimindeki Komünist-
lerin sayısı, bir milyon çoğaldı. Komünistler, seçimlerde 40 milyon dola-
yında oy topladı. 27 ülkede, Komünistler, yüksek yasama organlarında
temsil olunuyor. 1970'lerde yumuşamanın derinleşmesi, sömürgecilere son
darbeleri indirmenin dış koşullarını yarattı; bu, Portekiz sömürge impa-
ratorluğunun dağılması ve aynı zamanda Asya, Afrika ve Latin Amerika
ülkelerinin ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme yolunda utku kazan-
malarına olanak sağlayan bir ortamın doğmasıyla sonuçlandı. Uzun yıl-
lar boyu uluslararası emperyalizmin kalesi sayılan bir dizi ülkede mey-
dana gelen devrimci değişiklikler bu ülkeleri kapitalist sistemin yürün-
gesinden çıkardı.

Komünistler, geçtiğimiz on yılda Leninci barış içinde yanyana yaşama
politikasının önde gelen başarılarını kaydederken, şimdiki duruma ger-
çekçi ve serinkanlı bir mantıkla bakarlar. Komünistler, tek başına nesnel
koşulların — güçler dengesinde sosyalizm, demokrasi ve barış lehinde
yeralan değişimler — kendiliğinden bu politikanın temel ilkelerinin kök-
leşmesine yolaçmayacağını ve başarılarla karşın, kalıcı barış, ulusal öz-
gürlük ve toplumsal kurtuluşun karşıtlarına karşı henüz çetin bir savaşım
yürütmek zorunluğunun gündemde durduğunu bilirler. Gerici emperyalist
çevreler, barış içinde yanyana yaşama ilkelerine boyuneğmeye yanaşmı-
yor ve bu ilkelerin devletlerarası ilişkilerde yerleşmesini önlemek için her
araca, bu arada ideolojik baskı aygıtlarına da başvuruyorlar. Bunlar,
ulusal özgürlük ve toplumsal kurtuluş davasını sekteye uğratmaya ve
dünyayı soğuk savaş günlerine döndürmeye, bir nükleer felaketin eşğin-
de denge kurmaya çalışıyorlar. Bu güçler, savaş ocaklarını canlı tutuyor,
devletleri ve ulusları birbirine kırdırmaya uğraşıyor. Emperyalizmin savu-
nucuları, toplumsal konumlarına ilişkin olarak, dünyaya, ulusal kurtuluş
ve toplumsal dönüşümler savaşımının yumuşamaya ters düştüğünü savlı-
yarak, yumuşamanın bir «statüko» olduğu yolundaki yorumlarını kabul

ettirmeye uğraşıyorlar. Bunlar, Komünistlerin yumuşamadan devrime bir «itki» yapmak amacıyla yararlandıklarını, böylelikle de yumuşamanın içeriğini çarpıtıp, kendileri için tekyanlı avantajlar peşinde koştuklarını ileri sürüyorlar.

Bu bağlamda, temel bir gerçeği anımsatalım: Marksistler, yumuşamayı devrime bir «itki» yapmak amacıyla kullanmazlar. Bizim teorimiz – bilimsel sosyalizm – bu gibi «itkiler» yapmaya genel olarak karşıdır. Biz, sınıf ve kurtuluş savaşlarının kendi yasaları uyarınca yol aldığına inanırız. Baskı ve adaletsizliğin hüküm sürdüğü her yerde yığınlar her zaman bunlara karşı savaşmışlardır ve savaşacaklardır da. Ezenle ezilen, sömürülenle sömüren, emperyalist erklerle sömürgeler arasında hiçbir zaman barış içinde yanyana yaşamak diye birşey olamaz. Biz bunu, toplumsal gelişmenin önüne geçilmez bir yasası olarak biliriz.

Yumuşama ve barış içinde yanyana yaşamaya, silâhlanma yarışının sürdürülmesinden, Avrupa anakarasında yaklaşık bir askersel denge eşitliği kurulmuş bulunmasına karşın, NATO'nun Batılı güçlerin askersel potansiyelini büyütme yönündeki adımlarından ve NATO stratejistlerinin Avrupa stratejik nükleer füze silâhları yaparak, Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist ülkelerin sınırlarına yerleştirme planlarından da dolaysız bir tehdit gelmektedir. Batı Avrupa'ya uzun menzilli ve daha etkili nükleer sistemlerin yerleştirilmesi, dünyadaki ortama tehlikeli, istikrar bozucu bir unsur katacak ve savaş tehlikesini artıracaktır.

Pekin'in komşularına yönelik açık yayılmacı politikası, dünya barışına ciddi bir tehdit oluşturuyor. Çin'in hegemonyacı askersel hazırlıklarının NATO stratejistlerinden destek görmesi ve kimi Batı Avrupalı NATO ülkelerinin, Çin'i modern silâhlarla donatmaya istekli oluşu, emperyalist ve maocu çevreler arasındaki işbirliğinin son derece vahim sonuçlar doğurabilecek durumda olduğunu açığa vuruyor.

Bu koşullarda baş görev – tarihsel bakımdan kısa bir dönemde – askersel cepheleşmeyi yumuşatmak, politik yumuşamayı perçinlemek ve askersel yumuşamaya geçmektir. 1978 Kasımında Varşova Andlaşması Politik Danışma Komitesi'nin Moskova deklarasyonu ve 1979 Mayısında aynı organın Dışişleri Bakanları'nın Budapeşte Bildirgesi ile ileri sürülen öneriler bunun için hatırısayılır olanaklar yaratıyor. En başta, Helsinki Konferansı'na katılan tarafların birbirlerine karşı nükleer ve konvansiyel silâha ilk önce başvurmama ve devletler arasında güveni güçlendirecek önlemler konusunda bir anlaşma imzalamaları önerisi geliyor. Sosyalist topluluk ülkelerinin, bütün Avrupa ülkeleri, ABD ve Kanada'nın katılımıyla, askersel cepheleşmeyi yumuşatacak, ardından da Avrupa'da silâhlı güç ve silâh sayısını azaltacak bir konferans toplanması yönündeki önerisinin kabul edilmesi, Avrupa'da askersel yumuşamayı büyük ölçüde ilerletecektir. Avrupa anakarasında askersel yumuşamayı gerçekleştire-

menin bir başka temel önkoşulu da, Orta Avrupa'da askersel birlik ve silâhların azaltılması konusundaki Viyana görüşmelerinin başarıyla sonuçlandırılması ve Cenevre'deki Silâhsızlanma Komitesi'nin çalışmalarında ilerleme sağlanmasıdır. Pekçok şey, her türlü çevrede nükleer silâh denemelerini yasaklayacak bir anlaşmaya ilişkin olarak ABD, İngiltere ve SSCB arasında yapılan görüşmelerin, ayrıca silâhların sınırlandırılması ve silâhsızlanma konusundaki öbür toplantıların başarısına bağlıdır. Biz, anakara üzerinde, toplumsal sistem, toprak ve nüfus büyüklüğü ve ekonomik potansiyel ayrımı gözetmeksizin, tüm devletleri kapsayan güvenilir bir toplu güvenlik sistemi yaratmanın olanaklı olduğuna inanıyoruz. Yumuşamayı geri dönüşsüz bir süreç haline getirmek, çağın zorunluğudur.

Leonid Brejnev'in 6 Ekim 1979 tarihinde Berlin'deki konuşmasında getirdiği öneriler, barış ve güvenlik davasına tartışmasız bir katkıdır. SSCB, DAC'nden 20.000 Sovyet askerini, 1.000 tankı ve başka askersel donatımı tek yanlı olarak geri çekme kararı almış ve aynı zamanda Batı Avrupa'ya orta menzilli yeni füzeler yerleştirilmemesi koşuluyla, Sovyetler Birliği'nin Batı bölgelerinde bulunan orta menzilli nükleer füzelerinin sayısını azaltmaya hazır olduğunu bildirmiştir. Şimdi sıra Batılı güçlerdedir.

Başka anakaralarda da yararlanılması olanaklı olan Avrupa'nın son onyıllık deneyimi, onca güçlük ve ayrılıklara karşın, tarafların iyi niyeti ve özeni olunca, tüm ülkeler için yararlı olan ve barışın güçlenmesine, yumuşama ve barış içinde yanyana yaşama süreçlerinin ileri yol almasına hizmet eden karşılıklı kabul olunur kararlara varılmasının olanaklı olduğunu gösteriyor. Bu amaçların başarıya ulaşması, büyük ölçüde Partilerimizin çalışmalarına, kardeş ülkelerin eşgüdümlü çabalarına ve barış, demokrasi, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme savaşının öncü gücü Komünist hareketin eylem birliğine bağlıdır.

Komünistler ve Sosyalistler: İşbirliğinin Olanakları ve Sorunları

Rene Urbani

Lüksemburg Komünist Partisi Başkanı

Lüksemburg Komünist Partisi de içinde olmak üzere, Komünistler, her zaman sosyalistlerle ilişkiler sorununa büyük bir önem vermiş, bu sorunun teorik ve pratik bakımdan doğru çözümünün, büyük ölçüde, işçi sınıfı hareketinin başarılarına ve kapitalist ülkelerdeki sosyal-politik duruma bağlı olduğuna inanmışlardır. Elbette ki Komünistler, politik bakımdan pasif kalan ya da genelinde savaşıma henüz katılmamış olanları da içinde olmak üzere, tüm işçilerin bilinç, birlik ve toplumsal aktifliğini ilerletmek amacıyla, tüm işçi sınıfına yönelirler. Onlar, burjuva reformculuğu, sosyal-Hristiyanlar, popülizm, anarko sendikalizm, vb. gibi akımların etkisi altındakilerle birlikte, işçi sınıfı hareketindeki her çeşit eğilimi gözönünde bulundururlar. Ama sosyalistlerle (ya da sosyal demokratlarla) ilişkiler özel bir sorun oluşturur: Bunlar, Komünistlerle birlikte, sosyal demokrat harekette uzun bir süreden beri gelişmekte olan ve şimdi geleceğe ilişkin umutlarını sosyalist ülküler üzerine kuran geniş emekçi yığınlarına yol gösteren eğilimleri temsil ediyorlar.

Bugün Komünistlerle Sosyalistler arasında işbirliği sorunu, en azından benim ülkemde ve görebildiğim kadarıyla öteki Batı Avrupa ülkelerinde, özellikle anlamlı bir hal alıyor. Bir yandan bu, Komünist ve Sosyalist partiler arasında işbirliği olanaklarının artması ve onlardan yeni istemlerde bulunmasından, öte yandan işçi sınıfı hareketi içinde ve toplumdaki tüm ilerici eğilimler için bir tehlike oluşturan sağcı güçlerin faaliyetlerinin yoğunlaşmasından ötürüdür. Bu aynı zamanda, bugün burjuvazinin işçi sınıfı hareketini devlet-tekelci kapitalizmiyle bütünleştirme stratejisinin önemi giderek artan bir unsur olarak, Komünistleri sosyal reformculuğa itme çabalarından ötürüdür. Bizce, bu durumların birbirine geçmesiyle ortaya çıkan çapraşık ortamı adamakıllı bir incelemeden geçirmenin ve kesin bir politik çizgi belirlemenin önemi büyüktür. Bugün Partimizin bu konuyla ciddi olarak ilgilenmektedir.

Biz, başta işçi sınıfının sayısal gücü, politik aktifliği ve toplumsal etkisinin çoğalmasında ve sol, sosyalist eğilimlerin toplumsal tabanının genişlemesinde, Komünist-Sosyalist işbirliği ve daha etkili eylem birliği için yeni olanaklar görüyoruz. Bu iç etkenler ve dünya güçler dengesinde

sosyalizm lehine meydana gelen değişiklikler, kimi ölkelerde toplumsal sistemin silâhlı savaşıa başvurmadan dönüşüme uğratılmasına daha elverişli koşullar yaratıyor; böylelikle de farklı yönelimlerdeki işçi sınıfı partilerinin konumlarının yakınlaşmasına yardımcı oluyor. Kapitalizm, günümüzün en hassas sorunlarına çözüm bulmaktan yoksun bir sistem olarak, emekçiler arasında saygınlığını yitirirken; sosyalist fikirlerin etkisinin büyümesi de yine aynı yönde bir gelişimdir. Son olarak, bugünkü uluslararası ortam, özellikle soğuk savaşın doğurmuş olduğı işçi sınıfı hareketindeki çelişkileri övgüye değer bir biçimde hafifleten yumuşama, işbirliği için güzel olanaklar yaratıyor. Biz, uluslararası duruma ve silâhsızlanma sorunlarına ilişkin olarak yine de farklı görüşler ileri süreceğiz. Bu, en son, NATO'nun Batı Avrupa'da nükleer füzeler cephaneliğini modernleştirmesi sorununda özellikle belirgin bir haldeydi. İnaniyoruz ki, bu konuda militarist çevrelerin yanında yer alan sosyal demokrat liderlerin tavrı, yalnızca işçi sınıfının çıkarlarına değil, aynı zamanda Batı Avrupa halklarının ulusal çıkarlarına da aykırıdır. Biz, Sosyalistler ve Sosyal Demokratların silâhsızlanma ve uluslararası güvenlik sorunlarının çözümüne, özellikle erkte bulundukları, parlamentoda güçlü konumlara sahip oldukları ölkelerde, barış hakkındaki söz savurganlığını bırakıp, barışı güçlendirecek somut eylemlere geçerek, büyük katkılar yapabileceğine inanıyoruz. Ama, emekçilerin yumuşamayı derinleştirme ve silâhsızlanma savaşımı, Komünistlerle Sosyalistler ve öbür güçler arasında ulusal ve uluslararası planda işbirliği için cesaret verici örnekler sunuyor.

Bunun karşılığında, işbirliğinin yeni gereksinimlerini, birçok iktisatçıya göre hala aşılammış olan 1970 ortalarının bunalımından daha ciddi durumlar doğurabilecek olan kapitalist ekonominin yükselen bunalım oluşumları gibi nesnel süreçler belirliyor. Dolayısıyla, tekellerin yığınların çıkarlarına yeni bir darbe vurması tehlikesi giderek büyüyor; hatta birçok Batı Avrupa ölkesinde bu, daha şimdiden enflasyon ve işsizlik artışı biçimini almış bulunuyor. Bu tehlikeye karşı savaşımında, derinleşen bunalımın emekçilere zarar vermeden ve onların etkin kontrolü altında üstesinden gelme yollarının araştırılmasında, böylesi vahim bunalım oluşumları doğuran çelişkilerin temelden çözümünü sağlayacak araçların elbirliğiyle aranmasında çabaları birleştirme gereğı, işçi sınıfı adına hareket eden her parti için doğal bir gerekliliktir.

Sağ güçler, bunalım süreçlerinin zeminine karşı, özellikle Sosyalist ve Sosyal Demokrat ağırlıklı hükümetlerin bunalımın şiddetlenme dönemlerinde izlediğı politikalara karşı, yığınların kabaran hoşnutsuzluğunu kullanma çabalarını yoğunlaştırıyorlar. Birçok ölkenin politik yapısında şimdiden sağa kayış yönünde gözle görölür değişiklikler meydana gelmiştir. Lüksemburg'da son parlamento seçimlerinde, aşırı tutucu Hristiyan Sosyal Halk Partisi, savaştan bu yana en fazla oyu topladı ve böylelikle

hükümet kurma olanağına kavuştu. Bu partinin başarısı, esas olarak, o zamana kadar koalisyon hükümetinde yeralan Lüksemburg Sosyalist İşçi Partisi'nin kaybına karşı gerçekleşti. Partimiz de hatırı sayılır kayıplara uğradı; şimdi Parlamento'da daha az sayıda üyesi vardır. Başta Batı Avrupa olmak üzere bir dizi başka ülkede de benzer olgular gözleniyor.

Ama seçimler için yalnızca bir parçasıdır. Seçmenlerin davranışını, yığınların bilincindeki asıl derin değişiklikleri mutlaka yansıtmaması gerekemeyen bir ortam belirlemiştir.

Daha açık bir başka gerçek de var: Sağcılar erke geldikleri her yerde, emekçilerin sosyal-ekonomik kazanımlarına karşı bir hareket programı düzenlemişlerdir. Tutucu İngiltere hükümeti, bir dizi ulusallaştırılmış sanayiği geri vermeye, sendikal hareket üzerindeki baskısını ise şiddetlen-dirmeye yöneldi bile. Lüksemburg'daki yeni hükümetin ilk birkaç girişimi de aynı doğrultudadır. Bu tür politikalar, çoğu kez yığınların özlemlerini giderme yönündeki çabalar biçiminde sunuluyor ve iyileştirme reformları, hatta sözümona solcuların tehdidi altında bulunan demokrasiyi güçlendirme vaatleriyle bağlanıyor.

Sağcıların, stratejilerine teorik bir taban oluşturmak ve geriye dönük hareketi aklayacak bir mantık bulmak yönünde, tipik gayretlerini görüyoruz. Daha yakın zamanlara dek savunma konumlarında bulunan kapitalizmin avukatları saldırganlaşıyorlar. Çeşitli ülkelerde, toplumsal eşitsizliğin kalkınmanın «itici gücü» olduğu (İngiltere), elitizmin toplumsal örgütlenmenin esası ve temel direği olduğu (Fransa), politik ve sivil kurumlarda tutuculuğun toplumsal istikrarın koşulu olduğu (FAC, ABD) vb. gibisinden kapitalizmin özünde geleneksel savları ve «değerleri»ni yepyeni şeylermiş gibi sunmak yönünde ısrarlı çabalara girişiliyor. Aynı şekilde, aşırı gerici, neofaşist ve ırkçı grup ve örgütler, etkinliklerini tırmandırıyorlar. Uluslararası arenada da sağcıların, tutucu partilerin bağlaşımlarından tutun da, neofaşist «kara enternasyonal»e değin çeşitli birlikler oluşturarak, konumlarını pekiştirdikleri açıkça ortadadır.

Böylelikle, sağcı, gerici güçlerin tam politik yelpazesinin faaliyetlerindeki yükselme yadsınmaz bir gerçektir.

Biz Komünistler, bu olguyu değerlendirerek, yaşamın Sosyalistler için de öğrettiğini umduğumuz bir sonuca vardık: Dünya, toplumsal gelişmenin başıçeken eğilimlerinin aktif biçimde karşı koyduğu, ancak yine de asla küçümsenmemesi gereken bir sağ tehlikeyle karşı karşıyadır. Tarihin dersleri, başta da faşist ve gerici güçlerin erke gelmesi örneklerindeki trajik olaylar, bize en azından şu dersi veriyor: Komünistler de, Sosyalistler de aynı şekilde avlandılar. Bunlar arasındaki ideolojik farklılıklar, örneğin faşist İtalya ve nazi Almanya'sında, «kara albaylar» Yunanistanı ve Pinoçet'in Şilisi'nde, onları ezenler tarafından fazlaca dikkate

alınmadı. Elbetteki gelişmiş burjuva demokrasisi ülkelerinde egemen sınıf, tüm olağak Sosyal Demokrasiyi varolan sistemin kabulolunur bir unsuru sayarken, Komünistleri yabancı ve düşman bir güç olarak görür. Ama erk daha da sağa kaydıkça, Komünistler'le Sosyalistler arasında ayırım yapma değıliminin giderek söndüğüne kuşku yoktur. Nitekim Lüksemburglu Sosyalistler'in en ılımlı reformculuğı bile, şimdilerde erkteki sağcılar tarafından, sistem için gerçek bir tehlike diye nitelenmektedir.

Aramızdaki olanca ayrılığa karşı, biz Komünistler ve Sosyalistler ortak ve baş düşmanımızın sağda olduğunu kavramalıyız. Sorun yalnızca kendi geleceğimiz de değildir; bizler barış ve demokrasi konusunda, toplumsal ilerleme konusunda halklarımıza karşı sorumluyuz. Sol, ilerici, demokratik güçlerin sağ tehlikeye karşı, geriye dönük harekete karşı birliğini sağlayıp pekiştirmek ödevimizdir.

Tüm olarak, biz bugün bu birliğin yalnızca toplumsal yaşamın ayrı ayrı alanlarında eylem birliğini değil, ama aynı zamanda Komünistler'le Sosyalistler arasında barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşında, emekçilerin sosyalist özlemlerine yönelik amaçlar savaşında genel çizgiler üzerinde elverişli işbirliği koşulları ve zorunluğunu da içerdiği inanındayız.

Eğer biz Komünistler ve Sosyalistler masaya oturarak, ne denli uzun ve şiddetli de olsa, tartışmayla hangi tarafın ideolojik ve politik görüşlerinin haklı olduğuna karar verebilseydik, herşey ne de basit olurdu. Eğer, — kimi Sosyal Demokrat ideologların sandığı gibi — Komünistler'in bu ideologlara göre çoktan ömrünü tüketmiş bulunan kavram ve programı ilkelelerini terketmeleri ve istenen ideolojik ve politik ödünleri vermeye razı olmaları gerçekten olanaklı olsaydı, herşey ne de basit olurdu. Biz Komünistler'den, kimileri kendilerine şimdi ve yeniden, şu soruyu sorabilirler: Niye Sosyalistler bizim savlarımıza kulak verip, Komünist konumu benimsemesinler ki?

Bununla birlikte, bütün sorun, ideolojik ayrılıklarımızın derin köklerine ve uzun bir tarihe sahip olmasında, nesnel etkenlerce belirlenmesindedir.

İşçi sınıfı hareketindeki devrimcilerle reformcular arasındaki sürtüşme, bölünmeden çok önce başlamıştı. Başlangıçta, sürtüşme savaşım araçları konusunda odaklaşıyordu; savaşımın sosyalizm olan hedefi (bunun aslında ne anlama geldiğine ilişkin bazı yorum farklılıkları olmakla birlikte), tartışma konusu edilmiyordu. Reformculukla devrimci Marksizm arasındaki temel ayrılık, sınıf işbirliği fikrinden kaynaklanır. Lenin'in buna, emperyalizmin nesnel çözümlemesi ve Birinci Dünya Savaşı'nın yolaçtığı sınıfsal antagonizmaların keskinleşmesiyle, gelişimin kaçınılmaz olarak sosyalist devrime varacağı sonucuna bilimsel bir dayanak getirerek karşı çıktığını anımsatalım. Yeni koşullarda sosyalizm elde edili bir hedef kim-

liğine kavuştu ve işçi sınıfı savaşımında uygun – devrimci – araçların kullanılmasını gerekli kıldı. Böylece, sosyal reformculuk, yaklaşan devrime karşı saf tutarken, Lenincilik, devrimin nesnel gereksinimlerini dile getirdi.

Bölünme, salt öznel etkenlerin sonucunda bütünün parçalara ayrılması biçiminde gerçekleşen mekanik bir olay değildi. Bu olayın nesnel önkoşulları, kökeni işçi sınıfı hareketinin bağrında, sınıf savaşının gerçekliklerinde yatıyordu. Lenin, Marksizmden reformcu ve öbür sapmaların işçi sınıfı hareketinde uzun bir süre varlık sürdürdüğünü belirtirken, şöyle yazıyordu: «Yalnızca bu olgu, bu sapmaların rastlantıya, bireylerin ya da grupların yanılgılarına, ya da ulusal karakteristik ve geleneklerin etkisine bağlanamayacağını kanıtlamaya yeter. Ekonomik sistemde ve tüm kapitalist ülkelerin gelişmesinin karakterinde derin köklü nedenleri olmak gerekir.» (1)

Lenin'in işaret ettiği gibi, işçi sınıfının ve onun çeşitli kesim ve gruplarının eşitsiz gelişimi, politik bilinç ve örgütlülük bakımından farklı düzeylerde bulunmaları, toplumsal gerçekliklerin işçilerce farklı biçimlerde algılanması için gerekli tabanı oluşturur ve derinlik bakımından farklı dönüşüm istekleri uyandırır. Ama işçi sınıfı hareketi, kaçınılmaz olarak, işçi sınıfının yakın, güncel çıkarlarının savunulmasını, sosyalist açının için savaşımına birleştirme göreviyle yüzyüze gelir. Bu, sonul ile ara amaçlar arasında, topyekün sınıfsal ile grupsal arasında çelişkilerin boyvermesine yolaçar. Bunlar, karşıt sınıfsal ideolojilerin etkisi altında, şu ya da bu toplumsal dönüşümler tarzını, – devrimci ya da reformcu – hedefleyen farklı ideolojik ve politik akımların ortaya çıkmasının nesnel önkoşullarıdır. Devrimci tarz, her zaman sosyal-ekonomik ve politik sistemde köklü bir yapı değişikliğini amaçlar; reformcu tarz ise, yalnızca bu sistemin tek tük yönleri ve öğelerinde ufak değişiklikler yaparak, varolan toplumsal düzenin temeline dokunmaz. Burjuva toplumunun dönüştürülmesi sorununa reformcu yaklaşımın özünü, Avusturyalı Sosyalistlerin lideri Bruno Kreisky, son derece açık bir biçimde dile getirmiştir. Kreisky, sosyal demokrat varsayımın, «günün birinde reformların niteliğinin yeni bir niteliğe dönüşeceği» (2) yolunda olduğunu söyledi.

Çağdaş kapitalizmde sosyalizm yolunu ancak reformun açabileceği söyleniyor. Lüksemburg'dakiler de içinde olmak üzere, karşıtlarımız, tarihsel ayrılığın artık sosyal reformculuk lehinde çözülmüş bulunduğu uydurmacasıyla, böylece (hiç değilse gelişmiş kapitalist ülkelerde) Komünist Partileri'nin kendilerini reformcu örgütlere dönüştürmekten başka hiçbir seçenekleri kalmadığını ileri sürerek, Komünistler'e ideolojik öğütçülük yapmaya kalkışıyorlar. İsveç Sosyal Demokratları'nın lideri Olaf

(1) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 16, s. 347.

Palme, bu yeni örgütlerin, «sosyal demokrat ve sosyalist gruplardan bir ölçüde daha radikal» (3) olabileceğini söylüyor. Buna dayanarak, bize, Leninizm'den ayrılmamız, Büyük Oktobr Devrimi'nin bir yanılığı olduğunu kabullenmemiz, SBKP ile ilişkileri koparmamız ve son olarak kendi tarihimizi yadsıyarak, onca Komünist kuşağın boşuna savaştığına inanmamız öğütleniyor. Başka bir deyişle, kendimizi yadsımaya, Komünistliği bırakmaya çağırılıyor.

Peki ama, sosyal reformcular, ideolojik öğretici rolüne soyunurken, gerçekten herhangi bir dayanağa sahipler mi? Bunların görüşlerinin kapitalist ülkeler işçi sınıfının irice bir bölümünde hâlâ savunulur olması, hiç de inandırıcı bir kanıt değildir. Aslında, emekçilere toplumsal açıdan yabancı olanları da içinde olmak üzere, düşsel ideoloji biçimleri bile zaman zaman oldukça uzun süreler ve belirli aşamalarda toplumda etkin bir işleve sahip olabilir ve yığınları etkisi altında tutabilir. İşçi sınıfı hareketindeki şu ya da bu akımın yeri ve rolünü değerlendirmede tek bir güvenilir ölçüt olduğu ortadadır; bu da, tarihsel pratiktir. Bu neyi gösteriyor?

İşçi sınıfı açısından, 20. yüzyılda her iki akımın savaşımının ürünü olan toplumsal dönüşümleri karşılaştırdığımızda, şu sonuçlar zorunlu olarak ortaya dökülüyor.

20. yüzyılda başlıca çağ açan değişikliğin – tarihteki ilk sosyalist devrimin utkusu – bir işçi sınıfının devrimci partisinin esinleyip yönettiği emekçilerin devrimci yaratıcılığının ürünü olduğu tartışma götürmez. Buna karşılık, sosyal reformcu güçlerin de Rusya'daki toplumsal dönüşümlerde önderliği ele geçirmeye yeltendikleri, ancak sonunda tarihsel bir iflasın içine yuvarlandıkları anımsanacaktır. Birçok başka ülkede kapitalizmin alaşağı edilmesi, dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesi ve onun çerçevesinde temelden yeni ekonomik ve toplumsal ilişkiler, politik yapılar ve kültürel değerlerin boy atması, devrimci akımın muazzam yaratıcı potansiyelini gözler önüne seriyor; ve bu akımın, çağımızda toplumsal ilerlemenin belirleyici politik etkeni haline gelmiş olduğunu kanıtlıyor.

Komünistlerin sosyalizmin başarılarını idealize etmek gibi bir niyetleri yoktur. Sosyalizm ülküsünün gerçekleştirilmesi, gelişme halinde bulunan bir süreçtir; ama bu ülkünün kapitalizm ve emperyalizmin egemenlik alanlarını giderek daha çok sınırlayarak ve tüm ulusların toplumsal ilerlemesine elverişli koşullar yaratarak, etkin bir biçimde gerçekleştirmekte olduğu da bir gerçektir.

Sosyal reformculuğun savunucuları, tarihte, kendi hesaplarına göstere-

(2) «Arbeiter Zeitung», 10 Kasım 1973.

(3) Olaf Palme, «Le Rendez-vous suédois. Conversation avec S. Richard», Paris, Stockholm, 1976, s. 97.

cek ne bulabilirler? Batı Avrupa ülkelerinde çalışma koşullarını iyileştirmek, iş saatlerini kısaltmak, toplumsal güvence sistemleri, daha geniş sendikal haklar, parlamenter demokrasinin genişletilmesi gibi kazanımları gösteriyorlar. Bu kazanımların önemini zerrece azımsamamakla birlikte, iki esas noktayı belirtmeden edemeyiz. Birincisi, kapitalist ülkelerde bu kazanımlar, eski toplumsal sistemin çerçevesini aşmıyor, sömürünün toplumsal tabanını sökp atmıyor, kapitalist toplumun belli başlı çelişkilerini ortadan kaldırmıyor. İkincisi, sosyal reformculuk, bilimsel komünizmle arasındaki ideolojik ayrılığa ilişkin savları kadar, bu kazanımları üzerinde de tek başına hak savında bulunamaz: Sosyal Demokrat ve Sosyalist partilerin erkte olduğu ya da koalisyon hükümetlerinde yer aldığı ülkelerde bile, Lüksemburg'da birçok kez yinelendiği gibi, demokratik reformlar hiçbir zaman yalnızca onların faaliyetlerinin ürünü olmamıştır. Bu reformlar, birçok çeşitli sosyal-politik gücün, her zaman emekçilerin hakları uğrunda en gayretli ve ardıcıl savaşçılar olan Komünistler'le birlikte yürüttüğü çabalardan kaynaklanmıştır. Bu haklar için verilen savaşım, SSCB'nde ve öteki sosyalist ülkelerde gerçekleştirilen sosyal-politik dönüşümlerin kapitalizmin bu yayılıcı örnekten duyduğu korkuyla verdiği ödünlerin büyük bir özendiricilik payı bulunduğu da söz götürmez.

Yıllar ve onyıllar boyunca bir dizi ülkede varlık süren Sosyal Demokrat yönetimin deneyimini çözümleme olanağının elimizde bulunduğu günümüzde, şu inancımız daha da güç kazanıyor: Sosyal Demokrat reformlar, kapitalizmi, kapitalizm olarak geliştiriyor ve hiç de sosyalizme dönüştürmüyor. Üstelik pekçok durumda, bu reformlar, kapitalizmin sosyal-ekonomik dayanaklarının istikrara kavuşmasına yardımcı oluyor. (4) Bu, aynı zamanda politika ve devlet kurumları için de geçerlidir. Örneğin Lüksemburg'lu Sosyalistler, son birkaç onyılıda bu kurumların tüm toplum katlarının çıkarlarını eşit ölçüde gözeten «toplumsal ortaklık» organlarına dönüşmüş olduğunu, bu nedenle de yenibaştan yapılandırmaya değil, yalnızca pekiştirilip yetkinleştirilmeye gerek duyduklarını savlıyorlar.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sosyal-politik yaşantısında birçok değişikliğin yer almış olduğunu yadsıyamıyoruz. Ama bunlar, burjuva devletinin toplumsal yapısını etkilemiş midir? Etkilemediği ortada. Bu organlar, parlamento ile hükümetin onyıllardır Sosyal Demokratlar'ın kontrolünde bulunduğu ülkelerde bile, sosyalist esaslar üzerinde köklü dönüşümleri

(4) Olaf Palme, kapitalist ülkelerde ekonomik bunalım keskinleştiği sırada şöyle yazmıştı: «Biz Sosyalistler, bir ölçüde kapitalizmle yaşantı birliğine sahibiz. ... Kapitalizmin bugünkü bunalımı, aynı zamanda sanayi toplumunun da bunalımıdır. Ve sanayi toplumunu kurtarmak da bizim görevimizdir.» (W. Brandt, B. Kreisky, O. Palme, «Briefe und Gespräche, 1972 bis 1975». Frankfurter on Main-Cologne, 1975, s. 118-119).

uygulayan, ya da hatta uygulamaya başlayan gerçek halk erkinin araçları olmamıştır. Ve bu, tümüyle doğaldır. Burjuva devleti, «sınıflarüstü bir güç» değildir; onun yasaları ve mekanizmaları bu gibi dönüşümlere yönelik değildir. Bunlar, toplumda tekkelci sermayenin erkini kesintisiz olarak yeniden üretme işlevlerini yerine getirecek bir özle yapılandırılmıştır. Bu mekanizmaların yapısını değiştirmeden yalnızca kontrolünü elde bulundurmamak, bunların toplumsal açıdan farklı bir görev yerine getirmelerini sağlayamaz.

Daha kesin bir anlatım kullanalım: Bilimsel komünizm, toplumsal reformların önemini yadsımaz; ama bunların toplumun gelişmesinde oynadıkları rolü, somut tarihsel durumun ışığında, işçi sınıfı hareketinin görev ve açılımlarıyla sıkı bağlantı içinde değerlendirir. Komünistler, devlet-tekkelci erkinin hazırladığı reformların her zaman aynı sonucu – reformdan geçirilmiş bir kapitalizm – verdiği gerçeğine gözlerini yummazlar. Ancak proletaryanın sınıf savaşının belirlediği ve kapitalizmin sınırlarını aşan, belirli bir ereği olan belli çizgiler üzerinde sosyalizme ilerlemek olanaklıdır. Ancak sınıf savaşımının ilerlemesi, – elverişli iç ve uluslararası koşullar varsa – toplumun, hatta kapitalist sistemin çerçevesi içinde, yenilenmesi için belirli önkoşullar yaratabilir.

Bilimsel komünizmin geçerliği, günümüz gerçeklikleri tarafından defalarca kanıtlanıyor. Şu son dönemlerdeki sosyalist topluluk ülkelerinin kazanımları, halk devrimlerinin utkuları ve dünya anti-empyrist hareketinin başarıları devrimci güçlerin günümüze dek toplumsal dönüşümlerde inisiyatifini elinde bulundurmuş olduğunu gösteriyor.

Dolayısıyla, tarihsel pratik, Sosyal Demokrat liderlere, Komünistlere ideolojik öğütçülüğe yeltenmeleri için hiçbir geçerli dayanak bırakmıyor.

Geçtiğimiz birkaç yıl içinde Sosyalistler'in ve Sosyal Demokratlar'ın kendi ideolojik ve politik görüşlerinde belli değişiklikler meydana gelmiştir. Batı Avrupa Sosyal Demokrasisi içinde oldukça geniş bir ideolojik ve politik eğilimler dizisi – sol sosyalistlerden, sağ reformculara değin – gelişiyor. Bunlar arasındaki kimi sosyalist partiler ya da sol yönelimli gruplar, kimi kayıtlar getirerek de olsa, sınıf savaşımı ilkesini yeniden benimsediler. Sosyalistlerin arasında devlet-tekkelci kapitalizmi sisteminde özlü değişiklikler gereği giderek daha büyük ölçüde kavranıyor. Pek doğaldır ki, çeşitli ülkeler ve partilerde farklı biçimlerde meydana gelen bu değişikliklerin niteliğine, aynı zamanda Komünist ve Sosyalistler'in çıkar birliği ve işbirliğinin biçim ve düzeyi de bağlı olmaktadır.

Sosyal Demokrasi'nin «re-ideolojizasyonu» da bir anlamda bir gösterge sayılabilir. Neden söylediyorum? Savaş sonrası onyılların başında Sosyal Demokrat yöneticiler, sistemleşmiş ideolojilerinin tümünü gözden geçirerek, Marksizm'den tümüyle koptular; ideolojik cephaneliklerini re-

formcu fikirlerin eklektik bir derlemesiyle sınırlandılar. Sosyal Demokratların «re-ideolojizasyonu» öylesine ileri boyutlara vardı ki, Eduard Bernştayn gibi tinsel babalarının oportünist teorilerinin ideolojik kalıtını bile unuttular. ⁽⁵⁾ 1970'lerde bu yaklaşım, öylesine belirgin bir değişim gösterdi ki, Sosyal Demokrat teorisyenler, bir «ideolojik diriliş»ten sözetmeye başladılar. Bu «yeniden doğuş», Sosyal Demokrat hareketin ideolojik ve politik çerçevesini aşmıyor. Esas olarak, yarı yarıya unutulup giden eski sosyal reformcu kavramlar hortlatılarak, çağdaş koşullara uyarlanıyor. Proudhon ve Bernştayn, «modern sosyalizmin klasikleri» diye yeniden piyasaya sürülüyor. Beklenmedik bir rolle, sosyal reformizmin «kurucusu» sıfatıyla beliren Marks, baştan okunuyor. ⁽⁶⁾ Eski oportünist kavramlar canlandırılarak ve Marksizme reformcu bir «düzeltme» getirilerek yapılan «re-ideolojizasyon», sosyal reformculuğun özünü değiştirmez; yalnızca elindeki ideolojik araçların sayısını çoğaltır.

Ne var ki, bu süreç aynı zamanda reformcu pragmatizmden uzaklaşan ve birçok Sosyalist ve Sosyal Demokratın içinde bulundukları anormal durumu kavramasından kaynaklanan bir eğilimin belirtilerini de gösteriyor. Bu eğilimi taşıyanlar, bir yandan kapitalizmin istikrara kavuşmasına yardım ederken, öte yandan onun sınıf düşmanı olan işçiler adına hareket etmekle, kendi kendilerini yadsımakta olduklarının farkına varıyorlar. ⁽⁷⁾ Bu olgu, Batı Avrupa'nın Sosyal Demokratları'nı bu iki karşıt rolü tutarlı bir biçimde yerine getirmek gibi çözülmesi olanaksız bir sorunla yüzyüze getiren 1970'lerdeki bunalım kabarışları sırasında, adamaklı ağırık kazandı. Beklediği gibi, bu görevin altından kalkamayan Sosyal Demokratlar kendilerine beslenen güveni yitirdiler. Bu koşulların, ayrıca sağ tehlikenin büyümesi ve bunalım oluşumlarının yeni bir çağalışının kimi Sosyalist ve Sosyal Demokratları, Komünistler'le işbirliği zorunluluğun bilincine vardığı anlaşılabilir.

Bu işbirliği nasıl bir biçim alabilir? Bunun olanaklı alan ve düzeyleri nelerdir?

⁽⁵⁾ Sosyalist Enternasyonal'in 1951'de yayımladığı bir deklarasyonda, Sosyalistler'in inançlarını Marksist ya da bir başka çözümlemenin ürünlerinden, ya da dinsel ve insancıl ilkelerden çıkarmış olmalarının farketmeyeceği belirtiliyordu. («Uluslararası Sosyalist İşçi Hareketinin Yıllığı», c. 1, Londra, 1956, s. 41.)

⁽⁶⁾ Nitekim, Sosyalist Enternasyonal'in başkanı Willy Brandt, Marks'ın, savlarıyla «sosyalizm ereğine götürecek reformcu yolu temizlemiş ve döşemiş olduğu»nu, bu nedenle de «demokratik sosyalizmin esas dürtülerini Marks'dan almasının tarihsel bakımdan hiç de bir rastlantı olmadığı»nı savlıyor. (W. Brandt, «Karl Marx – Ein demokratischer Revolutionär», «Zukunft», 1978, Şubat 1978, s. 43).

⁽⁷⁾ Sosyalistler de içinde olmak üzere, bazı yazarlar, sözgelimi İsveç'de Sosyal Demokrat hükümetin; İngiltere'de ise işçi hükümetinin düşüşünü açıkça bu çelişkiye bağlıyorlar.

Bu konuda, elimizde işe yarar deneyler var; çünkü ilişkilerimizin tarihi, yalnızca savaşım değil, işbirliği gelenekleriyle de doludur. 1930'larda Komünistler'le Sosyalistler'in halk cephelerindeki ve İkinci Dünya Savaşı sırasında faşizme karşı savaşımındaki eylem birliğinin başarılı örneklerini kimse hasıraltı edemez. Orta ve Güneydoğu Avrupa'da demokratik halk devrimlerinin utkusunun ardında yatan etkenlerden biri de bu işbirliğiydi. İşbirliği, başka ülkelerde olduğu gibi, savaş sonrası ilk yıllarda Komünistlerin Sosyalistler'le birlikte hükümette yer aldığı Lüksemburg örneği de içinde olmak üzere, Batı Avrupa ülkelerinde demokratik dönüşümleri ilerletti. Sıraüyeleri arasında, işyerlerinde, sendikalarda ve genel demokratik yığın hareketlerinde oluşan işbirliği gerçekte hiçbir zaman durmamıştır. Kimi Batı Avrupa ülkelerinde, bu işbirliği, bugün sınıf savaşımının etkili bir etkeni haline geliyor. Örneğin Lüksemburg'da, Komünistler'le Sosyalistler tek bir sendikada birleşmişlerdir. Bunların uyumlu eylemleri, emekçilerin hakları, ve demokrasi uğrunda verilen savaşımında birçok kez başarı getirmiştir.

Bu deneyimden güç alarak, ileri gidebileceğimize ve gitmemiz gerektiğine inanıyoruz. Ama kesinlikle nasıl?

Taban ve yerel düzeydeki işbirliğinin ürünleri kuşkusuz büyük öneme sahiptir. Ama sınırlılığı da apaçık ortadadır. Bu işbirliği, genel kural olarak, bir işyerinin ya da sanayinin sınırlarını aşmaz ve ekonomik savaşımın ötesine geçmez. Sosyal-politik etkileri, sistem olarak devlet-tekelci kapitalizmiyle savaşım basamağına yetiştirmiyor. Bence, işbirliğinin etkinliği, ancak partilerarası düzeye çıkar ve politik bir kimliğe yükselirse, bu basamağa yetiştirilir.

Biz, iki akım arasındaki ideolojik ayrılıkların sürmesinin, partiler ve örgütler arasında işbirliği olanaklarını ortadan kaldırmayacağına inanıyoruz. Kuşkusuz, burada bizi nelerin birleştirdiği, bunun sınırları ve bizi nelerin ve nasıl ayırdığı konusunda açıklığa gerek vardır. Komünistler'in reformcu sınıf ortaklığı politikasının yarattığı suçlular değirmenine (*) koşulmaya asla izin vermeyeceğini belirtelim. Bu, vazgeçmeyeceğimiz bir ilkesel tavidir. Biz aynı zamanda, kapitalizmin pekiştirilmesi şöyle dursun, desteklenmesiyle bağlı olmayan birçok sosyal-politik faaliyet alanının işbirliğine açık olduğu inancındayız.

Biz, daha önce sözünü ettiğim yeni koşullarda ve yeni olanaklarla, saldırgan güçlerin dünya çapında faaliyetlerini yoğunlaştırmaları ve sağ tehlikenin artması karşısında, Komünistler'le Sosyalistler'in şu en ivedi sorunların çözümü için birlikte ya da uyum içinde savaşabileceklerini düşünüyoruz:

● *Politik alanda:* Sağcı hareketi durdurmak, işçi sınıfının ve örgüt-

(*) Treadmill: Eskiden suçlulara ceza olsun diye çektilen değirmen. – çn.

lerinin politik konumlarını pekiştirmek ve – devamla – yalnızca sağ tehlikeyi altetmeye değil, aynı zamanda temsilcilerini erke getirme koşullarını yaratmaya da yetenekli bir birleşik cephe içinde bütün ilerici, sol güçleri toplamak;

● *Ekonomik alanda:* Tekellerin bunalımın tırmanmasından kaynaklanan sorunlarını emekçilerin çıkarlarının aleyhine olarak çözmeye girişimlerini suya düşürmek ve – devamla – bunalım süreçlerini doğuran ekonomik mekanizmaların yenibaştan yapılandırılması ve sonunda tekellerin erk sisteminin ortadan kaldırılması için ortak programlar hazırlayıp yaşama geçirmek;

● *Toplumsal alanda:* Emekçilerin haklarını ve tüm kazanımlarını korumak için birlikte hareket etmek ve – devamla – toplumu sosyalist esaslar üzerinde dönüştürme uğratmanın yol ve biçimlerinin araştırılmasında işbirliği yapmak;

● *Uluslararası arenada:* Yumuşamayı derinleştirme, silâhlı savaşı dizginleme savaşında işbirliği yapmak ve – devamla – etkili kontrol altında silâhsızlanma, nükleer silâh yığınaklarının imhası ve Avrupa ve dünyada güvenilir bir uluslararası güvenlik sistemi kurulması için çalışmak, ırkçılık ve sömürgecilğe karşı, uluslararası ekonomik ilişkilerin demokratikleştirilmesi için savaşan halklarla dayanışma, insanlığın en ivedi güncel sorunlarından ekoloji, enerji, vb. gibi sorunların çözümü için savaş, kimi ülkelerde Komünistler'le Sosyalistler'in görüş birliğine vardıkları önemli işbirliği noktalarındandır.

Ortak bir politik platformun formüle edilmesi, kuşkusuz son derece çapraşık bir sorundur. Ama önemli olan, Batı Avrupa'lı Komünist ve Sosyalistler'in aralarındaki bağları kalıcı bir işbirliği sistemine dönüştürme yönünde iyi niyetli çabalarıdır. Gerçekten de, barışın ana koşulu, eylem birliği için iki yanlı bir istektir. Biz, Sosyalistler'le bağlarımızı geliştirmeye hazır olduğumuzu bildirirken, asla ricacı gibi yaklaşıyor değiliz; onların toplumun ilerlemesine gösterdikleri özene hitapediyoruz. Biz, aynı zamanda, tek yanlı avantajlar peşinde de değiliz; emekçilerin ortak çıkarları için harekete geçmeyi öneriyoruz. Ayrıca, işbirliğini şu ya da bu partinin sayısal gücüne ya da parlamentodaki ağırlığına bağımlı kılacak, ya da karşı tarafın aleyhine politik sermaye edinme gayretlerine olanak verecek bir yaklaşımın da bu çıkarlara hizmet etmeyeceğine inanıyoruz. İlişkilerimizin kısa erimli politik avantaj hesaplarına değil, barış ve demokrasiyi güçlendirme, toplumsal ilerlemeyi sağlama yönünde ortak bir arzuya dayandırılması gerekir.

Bizce işbirliğini ideolojik ödünlere bağlamak zararlı ve gerçekçilikten uzak olur. Her parti kendi ilkelerine bağlı kalsın. Fikir savaşı sürsün: Bununla illa da ayrılıkların derinleştirilmesi gerekmez; dürüst görüşmeler

ve açık sözlü tartışmalar her zaman görüş açılarının yakınlaşması olanaklarını yaratır. Dirimsel çıkarların ortak olduğu bilinci ve bunların eylem birliğiyle gerçekleştirilmesi, bizce, ilişkilerimizin gelişmesindeki en önemli noktadır.

Bu yazı, konunun kapsamlı bir çözümlemesini sunmayı amaçlamıyor; dilerseniz, bir diyalog çağrısı diyebilirsiniz. Biz Komünistler, işbirliğine hazırız. Şimdi, işbirliğinin ne gibi somut biçimlere bürünebileceğini, üretebileceği sonuçları ayrıntılarıyla değerlendirmeye kalkmak, hem zor, hem de bir ölçüde yersizdir. Esas olan, yineliyorum, işbirliğini geliştirmektir.

Temel İlke

Antonis Ambatjelos

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi
Politik Büro üyesi

● **Soru:** Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin son plenumu uluslararası durumu çözümledi, Yunanistan'ın iç ve dış politika sorunlarını tartıştı ve Parti'nin görevlerini saptadı. MK plenumunun ışığında, Partiniz'in iç ve dış politikası arasındaki bağlantıyı nasıl tanımlarsınız? Bu, politikanın üzerinde, dayandığı ilkeler hakkında birkaç söz söyle misiniz?

● **Yanıt:** Yunanistan'da askersel faşist diktatörlük yıkılalı beş yıldan fazla oldu. Bu yıllar boyunca, başlıca karakteristiği sertlik ve otoriterlik olan sağcı hükümetlerin «disiplin altına alınmış» burjuva demokrasisinde faaliyet gösteren Partimiz, önüne dikilen engellere karşın, üyelerinin özverili adanmışlıkları ve yığınlarla artan sıkı ve güçlü bağları sayesinde, örgütsel ve politik bakımdan ilerleme göstermiştir. Bu, YKP'ni, gerek sınıf düşmanının, gerekse öbür demokratik güçlerin yöneticilerinin tanımak zorunda kaldığı önemli bir ulusal politik güce dönüştürmüştür. İster büyük ister küçük olsun, toplumsal sorunlar, çözüm için inisiyatifli ele alarak ya da sonunda zorunlu sonuçlara götürecek yolu döşeyerek, hemen harekete geçmemizi gerektiriyor.

Yurt içinde, Marksizm-Leninizm'den hareket eden ve Yunan devrimci hareketinin eğilimini belirleyen nesnel ve öznel koşulları derin bir incelemeden geçiren YKP, Onuncu Kongresi'nde (Mayıs 1978) ve yönetim organlarının daha sonraki toplantılarında strateji ve taktiklerini saptadı. Parti'nin stratejik hedefi, anti-emperyalist, anti-tekel, demokratik güçlerin utkusunu sağlamak, yığınlar için demokrasiyi getirmek ve sosyalizme giden yolu açmak üzere, halkın çoğunluğunu kazanmaktır.

Bugün Partimiz, sağ alaşağı ederek, bir dizi yakın demokratik görevi yerine getirmek için erke geçmeyi amaç edinen demokratik güçler arasında işbirliğinin kurulmasına uğraşıyor. Partimiz, anti-emperyalist, anti-tekel, demokratik devrim güçlerini biraraya getirmek için durmadan çalışıyor. Yine bu amaçla, henüz küçük, dağınık ya da politik kayıtsızlık içinde bulunan, ya da çeşitli demokratik örgütlerde geçici bir sığınak bulan sol güçlerin birliğini sağlamaya çalışıyoruz.

Biz, kısır dışa bağımlılık politikasının Yunanistan'ı içine sürüklemekte olduğu çıkmazın, ancak, tüm ilerici ve demokratik güçlerin çekirdeğini

meydana getiren güçlü, doğru yönelimli bir yığinsal Komünist Partisi'nin varlığıyla sona erdirilebileceğine inanıyoruz. Böyle bir parti yapılandırmak ve ulusal gelişimin ortaya koyduğu yakın ve uzun erimli sorunların çözümünü için sol-demokratik, anti-tekel güçlerin birliğini yaratmak amacına vargücümüzü koyuyoruz.

YKP'nin dışarda doğru bir politika izlemeksizin, içerde de izleyemeyeceğini söylemeye gerek yok.

Tarihsel olarak YKP'nin her zaman proletarya enternasyonalizmini yol-gösterici almış olduğunu söylemek abartma olmaz. Bu, her zaman Partimiz'in teori ve pratiğinin çiğnenmez bir ilkesi olagelmıştır. Onuncu Parti Kongresi'nin politik kararında şöyle deniyor: «Ulusun ivedi sorunlarını çözme savaşımı, öbür halkların savaşımıyla her zamankinden daha çok bağlıdır; bu savaşım, uluslararası Komünist ve işçi sınıfı hareketinin doğrultusuyla, genel olarak uluslararası gelişmelerle sıkı sıkıya bağlıdır.» Bu, YKP'nin tüm politikasının temel taşıdır. Yunanistan'ın içinde yol aldığı tarihsel koşullar, bu gerçeği yığınlara daha da yakınlaştırmış ve daha anlaşılır bir hale sokmuştur. Ülkemizin en büyük talihsizliği, ekonomik ve politik bakımdan dışa bağımlılığıdır. 150 yıllık özgür devlet yaşamında, Yunanistan, birçok kez bir «vesayet» hedefi olmuş, çeşitli bahanelerle askersel istilaya, yabancı sermayenin talanına ve çağımızda da kılıfsız emperyalist müdahaleye uğramıştır; bunlar muazzam bir can kaybı ve maddesel hasara yolaçmıştır. Halkımız, dış ekonomik, politik ve askersel bağımlılığa son verme savaşında, hep dünya Komünist hareketinin ve tüm ilerici güçlerin desteğini yanında bulmuş, onlardan ölçülemeyecek yardımlar görmüştür. Yunan Komünistleri, temel bir ilke olan dayanışmanın proletarya hareketi için asla vazgeçilmez olduğu yolundaki Marksist savın doğruluğunu kendi deneyimlerinden bilirler.

Partimizin kuruluşundan bu yana geçen 60 çetin yıl boyunca uluslararası devrimci dayanışmadan birçok kez yararlandık ve kendi payımıza düşeni yerine getirmek için de elimizden geleni esirgemedik. Ne ki, ne tarihin acı dersleri, ne de dışa bağımlılığın feci sonuçlarını ortaya koyan en yeni apaçık kanıtlar, bir işçi sınıfı partisinin dünya Komünist hareketiyle ilişkilerini doğru bir biçimde kurması ve evren çapındaki sınıf savaşımında doğru bir konum alması için kendi başına yeterli değildir.

Komünistlerin ilerleme ve sosyalizm güçlerinin sonul utkusuna besledikleri inanç, kesinlikle iyimser bir düşünce tarzından kaynaklanmamaktadır. Onlar, kimi zaman gösterilmeye çalışıldıkları gibi voluntarist değildir. Onların bu inancı bilimsel sosyalizm klasiklerinin temellendirdiği ve uluslararası işçi sınıfının 130 yıllık devrimci savaşım tarihinin doğruladığı nesnel gerçeklerin bilgisine dayanır. Toplumsal güçlerin yeralımının her zamankinden daha belirgin olduğu günümüzde, her iki dünya siste-

minden de «eşit uzaklıkta» durmak, düşünülecek birşey değildir. Bize gelince, biz seçimimizi yapmış bulunuyoruz.

Çağımızın ilerici güçlerinin iyi bilinen bir kazanımı da, güçleri ve bu güçün özellikle Sovyetler Birliği tarafından yerinde, insanca kullanımı sayesinde, dünya çapında insanlığa tarifsiz ve tüyler ürpertici sonuçlara malolacak bir nükleer çatışmayı önlemeleridir. Doğaldır ki emperyalizm, daha silâhları bırakmış değildir. Gerçekten de, uluslararası Komünist konferanslarının belgelerinde belirtildiği gibi, emperyalizm, ayağının altındaki zemini yitirdiği ölçüde canavarlaşıyor, o ölçüde tehlikeli oluyor. İnsanlığı böylesi bir felakete karşı güvenceleyebilecek tek şey, halkların şaşmaz uyanıklığı, barışı ve barış içinde yanyana yaşamayı, bu büyük nimeti korumak için sürekli tetikte bulunmalarıdır.

Bu nedenle ilerleme güçlerinin emperyalist saldırganlığa karşı koymaları zorunludur. Sovyetler Birliği, dünyada sahip olduğu yer bakımından, dünya ilerlemesinin belirleyici etkenidir; biz bunun vurgulanmasını önemli görüyoruz. SSCB, öteki sosyalist ülkelerle birlikte yüce barış davasını, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşan halkların haklarını savunuyor. Şu halde, anti-sovyetizmle savaşmak ve burjuva ideoloji ve politikasının varolan sosyalizm ülkelerine yönelik saldırılarına karşı koymak, geçerliğini sürdüren bir görevdir. Biz, kendi ülkemizde sosyalizmin kazanımlarını yığınlara anlatmak, işçi sınıfı ile öbür emekçilerin beyinlerinin zehirlenmesini önlemek, onları hareketimizin ileri sürdüğü gerçekçi önerilere sırt çevirmekten caydırmak, ham hayallerle aldatılmaktan kurtarmak ve burjuvazinin soğukluk ve ilgisizlik yayma çabalarını suya düşürmek amacıyla savaşımı sürdürüyoruz.

Dünyadaki ilişkiler bugün çok daha karmaşıktır ve nesnel doğruyu kesinlikle saptamak derin bir çözümlemeyi gerektirmektedir. Ne var ki, Marksizm-Leninizm klasiklerinin bilimsel temele oturttuğu belirli ilkeler, dünya üzerinde milyonlarca Komüniste güvenilir bir yol gösterici olarak hizmet ediyor. Biz, emperyalist kamptaki iç çelişkilere karşın, sosyalist topluluk ülkelerine, dünya devrimci hareketine ya da ulusal kurtuluş hareketine karşı koymak söz konusu oldu mu, bunların her zaman ortak bir tavra yöneldiklerini biliyoruz. Madem ki ilerleme düşmanları tarihin ilerleyişini durdurma konusunda anlaşmaya varabiliyor, insanlığın toplumsal ilerleme ve köklü değişiklik savaşımını yönlendiren Komünistlerin karşılıklı dayanışmalarını ve eylem birliğini güçlendirmeleri, bu birliği savaşımın bugünkü gereklerine uygun yeni bir düzeye çıkarmalarından daha doğal birşey olamaz.

Yunanistan Komünist Partisi, bu görevin yerine getirilmesine olabildiğince elle tutulur bir katkıda bulunmak için, vargücüyü çalışıyor. Kardeş partilerin ikili, çok yanlı ve bölgesel konferansları, bugün yaygın bir uy-

güç kazanmıştır. Partimiz, bu toplantılara katılıyor; sonuç belgelerinin hazırlanmasına kendi katkısını yapıyor. Partimiz, ölümsüz proletarya enternasyonalizmi, eşitlik, iç işlere karışmama, yardımlaşma ve barış, demokrasi, ilerleme ve sosyalizm savaşı veren kardeş partiler ve halklarla savaşkan devrimci dayanışma ilkeleri temelinde, kardeş partilerle ilişkilerini sürdürüyor.

Yunan Komünistleri, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine bağlı olan her devrimci partinin, kendi çizgisini ülkesindeki koşullara göre kendisinin belirlemesi gerektiği inancındadırlar. Bununla birlikte biz, kardeş partiler arasında deney değiş tokuşunun, klasiklerin kalıtının ve bugünkü Marksist merkezlerde ortaya çıkarılan teorik araştırma bulgularının incelenmesinin, her Komünist Partisi'nin Marksist-Leninist teoriye doğru bir stratejik ve taktik uygulama getirmesinin önkoşulu olduğuna da inanıyoruz.

Bu değişiklikler mutlaka ve kesin olarak proletarya enternasyonalizmi ilkeleriyle çelişmez. Biz Yunan Komünistleri, hem kendi deneyimlerimizden, hem de hareketin deneyiminden ders alıyoruz. Elbette ki, çeşitli ulusal ya da uluslararası sorunlarda kendi konumumuzu her zaman kendimiz formüle ediyoruz ve aynı zamanda bunun tüm sorumluluğunu da üstleniyoruz.

Halkımızın Partimize artan güveni, doğru yolda olduğumuzun kanıtıdır. Bu yolda devam edeceğiz; çünkü biz, yalnızca ülkemizin şimdiki koşullarının ve halkımızın ulusal çıkarlarının nesnel olarak gerektirdiği şeyleri yerine getirmekle kalmıyor, aynı zamanda insanoğlunun sosyalizme yasa hükmündeki ilerleyişine olanca gücümüzle katkı yaptığımıza da inanıyoruz.

Antifaşist Savaşımında Bir Temel Güç

«Şili Komünist Partisi'nin, Parti Genel Sekreteri Luis Corvalan tarafından imzlanan 'Demokratik Tasarımız' başlıklı belgenin tam metni Şili'de gizlice dağıtılmıştır.» (Basından)

Faşist diktatörlüğe karşı Şili halkının savaşımında açık bir tırmanış 1979 yılına damgasını vurdu. İleriye doğru önemli bir adım atılmış, terörist saldırıya karşı halkın haklarını savunma yönünde yoğun çabaların harcadığı uzun bir dönemden halkın girişkenliğinin ve etkinliğinin genişlemesiyle karakterize olan yeni bir aşamaya geçiş söz konusudur. Bu durum genişlik kazanmakla kalmamış, içerik olarak daha zengin, biçim olarak daha çeşitli boyutlara ulaşmıştır.

Bu süreçte işçi sınıfına temel bir rol düşüyor. Somut istemlerinin karşılanması yolunda emekçilerin birleşik eylemi genişledikçe, savaşım yoğunlaşıyor, dikta rejimine son verme arzuları büyüyor. 1979'un son aylarında binlerce işçi ve memur verdikleri dilekçeleri savunmak için greve gittiler. Böylece diktatörlüğün almaya çalıştığı baskı önlemlerinin çerçevesini aşarak görüşmeler yürütme ve grev yapma hakkını elde ettiler. Buna eş olarak, öğrenci hareketinde ve serbest meslek temsilcilerinin ve orta katmanların hareketinde bir yoğunlaşma gözleniyor. Kaybolmuş politik tutukluların yazgısını öğrenmek ve diktatörlüğün cinayetlerini aydınlatma kavuşturmak için yürütülen savaşım durmadı.

Uluslararası Kadınlar Günü'nün, 1 Mayıs'ın kutlanması, diktatörlüğe muhalefet eden belli başlı tüm güçlerce ortaklaşa benimsenen «Şili'ye derhal demokrasi gerek!» belgisi altında, Eylül ayında Santiago sokaklarında ve ülkenin başka kentlerinde yapılan gösteriler, yığınların eyleminin özellikle etkileyici anlarını oluşturdu. 1979 Eylülünde, kaybolan politik tutukluların aileleri, onların yazgılarını öğrenmek istemiyle birçok kez açlık grevi yaptılar. Çeşitli protesto eylemleri ve gösteriler, niteliği değişik eylem günleri örgütlemeye olanak veren koşullar yarattı. Öte yandan bu savaşım, Komünist Partisi, Halk Birliği, Hristiyan Demokratlar ve kimi zaman zigzaglı ilerleyen bu karmaşık süreç sırasında diktatörlüğe karşı çıkan öteki güçler arasında varılan eylem birliğinin ve eşgüdümün düzeyini yansıtmaktadır.

Faşist rejimin niteliği değişmemiştir. Terörist eylemler sürüyor. Yine de tüm bunlara karşın, halkın kendi gücüne olan güveni her geçen gün artıyor. Yanısıra, eskisi gibi davranmak, diktatörlük için gittikçe güçleşiyor.

Komünist, Partisi, bu halk savaşlarının hızlanışında birincil bir rol oynadı. Luis Corvalan şöyle yazıyor:

«Övünmek ve kimseyi incitmek gibi olmasın; diyebiliriz ki Komünist Partisi, ülkede varlığını sürdüren en örgütlü, en birleşik ve en etkin politik güçtür. Parti'nin yapısı, son yıllarda zenginleyen gizli çalışma deneyimi, ideolojik inanca dayanan savaş morali, uğradığı darbelerden sonra, ona yalnızca yaşama değil, aynı zamanda üyelerini yeniden toplama ve geçmişte olduğu gibi halkın savaşımının yükselip gelişmesinde belirleyici bir etmen olarak kalma olanağını vermiştir. Parti'nin işçi sınıfı ve öteki halk katlarıyla olan bağları derin ve çözülmez niteliktedir.»⁽¹⁾

Diktatörlük, daha başlangıçta ortaya koyduğu Komünist Partisi'ni yoketme hedefine ulaşamamıştır. Bunu yapmaya çalışırken, Şili Komünist Partisi'ne sert darbeler indirdi. Binlerce militan katledildi. Parti'nin yüzlerce kadrosu kaybolan politik tutuklular listesinde yer alıyor. Bunlar arasında genel sekreter yardımcısı Viktor Diaz ve Merkez Komitesi'nin öteki üyeleri de bulunuyor. Birçok Komünist, işyerlerini terketmek zorunda kaldı. Ensonu, Parti'yi yığınlara ve özellikle, işçi sınıfının toplu olarak bulunduğu başlıca merkezlere bağlayan bağları en azından koparma girişimlerinde bulunuldu. Ne ki, bu amaçları gerçekleştirmek yine de olanaklı olmadı.

«11 Eylül 1973'e doğru» diye yazıyor Luis Corvalan, «Partimizin ve Komünist Gençliğimizin toplam olarak 280.000 üyesi vardı. Baskının bize darbe indirmediğini ileri sürmek palavracılık olur. ... Cinayetler, tutuklamalar, işten çıkarmalar, sürgün ve tabii terör, hücrelerin ve militanların sayısında bir düşüşe yolaçtı. Buna karşın Parti örgütü ayaktaadır ve ülkenin tüm kesimlerini kapsamına almaktadır. Etkin ve sürekli militan Komünistlerin sayısı öyle boyutlara ulaştı ki, (şimdi açıklayamam) Partimiz, üye sayısı bakımından ülkenin en önemli güçlerinden biri haline geldi.»

Komünist Gençlik de çalışmalarına yeniden başladı ve 1979 yılında, savaşan yığınların ön saflarında yer aldı. Bütün bunlar, Parti ile yığınlar arasında kurulan sıkı ilişkiler sayesinde olanaklı oldu. Bu bağların kökü, en önemli proleter merkezlerinde Komünist Partisi'nin doğuşuna, 20. yüzyılın ilk on yıllarına, Luis Emilio Recabarren'in dönemine dek uzanmaktadır. Ülkemizde birbiri ardına gelen sayısız diktatörlükler bu ayırıcı özelliği ortadan kaldırmayı başaramamıştır.

Emperyalizm ve iç gericilik, Parti'yi yokedemediği için, şimdi onu yalıtılamaya çalışıyor. Sınıfsal bir nitelik taşıyan proleter örgütlerinin etkisini sınırlamayı ya da bölmeyi hedef alıyor. Bu amacı gerçekleştirmek için her türlü aracı kullandılar. Bununla birlikte, şu son yıl içinde yığınsal savaşımın yaptığı atılım ve demokratik güçlerin ulaştığı eşgüdüm düzeyi

(1) Luis Corvalan, «Demokratik Tasarımız», Boletín Del Exterior», Sayı 37.

(bu atılım demokratik güçler sayesinde olanaklı hale gelmiştir) bu planda da olayların başka bir yol izlediğini gösteriyor. Komünistler'in politikası, bütün alanlarda birliğin güçlendirilmesi ve herşeyden önce işçi hareketinin birleşmesi doğrultusundadır. Komünistler, anti-faşist ve faşist olmayan güçleri diktatörlüğü devirmeyi hedef alan ana savaşımının dışına atacak tüm konumlara karşıdır. Yığınların yükselen savaşımı, gerek tabanda, gerekse yöneticiler düzeyinde karşılıklı anlayış – çeşitli güçlerin yöneticileri arasında kurulan bağlantılar buna tanıklık ediyor – bu hedefe ulaşmaya yardımcı oluyor ve olacaktır.

Luis Corvalan şöyle yazıyor: «Faşizme meydan okurken, halk örgütleri, anti-faşist ve faşist olmayan çeşitli parti ve grupların yönetici ve militanları, ortak düşmana karşı savaşımında ortak noktalar buluyorlar, kendi aralarında yeni ilişkiler kuruyorlar ve sonunda çabalarını birleştirmeyi başarıyorlar. Bu süreç gün günden yaygınlık kazanıyor.»

Parti'nin etkisini yazıflatmaya çalışırken, diktatörlük, faşist propagandanın alışkanlık edindiği deyimleri kullanıyor; Parti'yi dışarıya bağlı, anti-demokratik ve yurt düşmanı bir güç gibi gösteriyor. Şili Komünist Partisi'nin uzun tarihi, bunları yalanlıyor. Parti'nin yurtseverliği, herşeyden önce onun tutarlı anti-empyalist konumuyla, ulusal çıkarları ve değerleri savunmasıyla ölçülür. Parti'nin demokratik politikası, işçi sınıfının ve tüm halkın hak ve özgürlükleri uğruna yürüttüğü ardıcıl savaşım ile kaynaşmaktadır. Komünistlerin de yer aldıkları, başkan Salvador Allende'nin hükümeti, ülkenin gördüğü en demokratik hükümet idi. Bugün faşizm koşullarında, Komünistler, Şili'nin geçmişteki durumuna oranla ileri bir adım oluşturan derinliğine demokratik bir politik seçenek öneriyorlar. Bu seçenek faşizmin kökünü kesinlikle kazımayı ve daha hakça bir toplum kurmayı amaçlıyor.

Kimi çevreler, Komünistlerin Marksizm-Leninizm'in bazı temel tezlerinden vazgeçmeleri ve bağımsız olduklarını kanıtlamak için Sovyetler Birliği'nden uzaklaşmaları halinde, birliğe ulaşmanın daha kolay olacağını düşünüyorlar. Bu ölümcül bir hata olacaktır. Parti'nin gücü ve dolayısıyla faşizme karşı savaşımındaki etkin rolü, ilkelerine olan bağlılıktan kaynaklanmaktadır. Deneyim kanıtıyor ki, başka türlü davranmak, yalnızca Parti'yi değil, tüm demokratik güçleri zayıf düşürmek demektir.

«Tüm Komünist Partileri bağımsızdır» diye belirtiyor Luis Corvalan, «Eğer başka biçimde hareket edersek, başarıya ulaşamayız. Yaşam bizden olduğumuz gibi görünmemizi istiyor. Düşmanın istekleri karşısında boyun eğmemeliyiz. Bugünkü durumun güçlüklerini aşmak ve halklarımızın utkusuna giden yolu açmak için, genel formüllerden nesnel bir çözümlemeye ve somut çözümlere geçmek istiyorsak, yeteri derecede olgunluk kazanmak zorundayız. Öte yandan, kitleler içinde kök salmak,

Lenin'in dediği gibi, pratik bilinciyle ve devrimci atılganlıkla hareket etmek zorundayız. Büyük ulusal ve halkçı partiler olmak için, gerçek görünüşümüze ortaya çıkmak zorundayız. Bu, emperyalizme karşı savaşan tüm halklarla dayanışma ve proletarya enternasyonalizmi pratiğinin ve Marksist-Leninist ideolojimizin çevresinde saflarımızın birliğini dıştalamak bir yana, varsayar.»

şili Komünist Partisi, bu son derece önemli görevleri yerine getirecektir. Bu görevlerin başarıyla çözömlenmesi, anti-faşist ve faşist olmayan tüm güçlerin diktatörlöğe karşı geğmişte ölkemizde varolan düzenden daha yüksek bir demokrasi kurmak için yürüttökleri savaşıma Parti'nin katkısını büyütecektir.

Hugo Fazio

Silâhlı Savaşımın Kuruculuğa

Alvaro Ramirez

Nikaragua Sosyalist Partisi Genel Sekreteri

Nikaragua devrimi, kapitalizmin bunalımının derinleştiği, sosyalist ülkeler için halkın desteğinin yükseldiği, Latin Amerika'nın tutarlı demokratları ve devrimcileri arasında birliğin büyüdüğü bir ortamda utkuya ulaştı. Bu yüzden, Somoza diktatörlüğünün alaşağı edilmesi, koşulların özel bir kesişmesine bağlı, dünyasal gelişmelerden yalıtılmış yöresel bir olay olarak görülmemelidir. Bunu olanaklı kılan, devrimci sürecin lehine oluşan yeni dünya dengesi idi.

Bu utku, üstüne üstlük geleneksel olarak emperyalizmin en güvenilir arka bahçesi sayılan en duyarlı bir alanda gerçekleştiği için, emperyalizm hesabına yeni bir gerileme oldu. Bu olayın yankıları ülkemizin sınırlarını kat kat aştı ve biz utkuyu ne denli kısa bir sürede pekiştirir ve sömürülenle sömürenin bulunmadığı tam bağımsız bir toplum kurabilirsek, bu yankılar o denli büyük olacaktır.

Küba devriminden sonra Nikaragua devrimi de coğrafi kaderciliğe dayanan ve bir Latin Amerika ülkesinde devrimci araçlarla erkin kazanılamayacağı yolundaki efsaneleri yerle bir etti. Nikaragua devrimi, şimdilerde faşist rejimlere, son derece sağlam ve sarsılmaz gibi görünen tiranlıklara karşı utku kazanmanın giderek daha büyük ölçüde halkın kararlılığına, onları alaşağı etme isteklerindeki inatçılığa bağlı olduğunu göstermiştir. Devrimimiz, «göğü fethetmek için» başlıca silâhının, halkın muazzam enerjisini su yüzüne çıkaran ve kanalizasyon eden birlik ve beraberlik olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Devrimci süreçte öznel etkenin rolünün arttığı, şimdi Nikaragua'da da ortaya serildi. Bu etkenin önemini Lenin, devrimin nesnel önkoşullarının varlığını her zaman ilerici güçlerin bunlardan yararlanma yeteneğinin arkalaması gerektiğine işaret ederek, birçok kereler vurgulamıştı. Devrimcilerin sorumluluğu bugün her zamankinden fazladır, çünkü onlar umutlarını yalnızca «zaman ilerleme lehine çalışıyor» ya da «tarihin ilerleyişi durmaz» biçimindeki gerçeklere bağlayamazlar.

Nikaragua'lı devrimciler, başta Sandinistalar, durumla başetmeye yetenekli olduklarını kanıtladılar. Ama kimse 1960'larda, her şey daha yeni başlarken silâhlı savaşım destanının utkan bir sonuca ulaşacağına yeterince güvenle bakamıyordu. Bu yüzden, nefret edilen sülalenin devril-

mesine götüren yolu genel hatlarıyla da olsa tanımlamak ve diktatörlükle savaşımın geliştiği koşulları anlatmak istiyorum.

1960'lar bizim için birçok bakımdan unutulmaz yıllardır. Bu yıllarda, aralarında komünistlerin – Nikaragua Sosyalist Partisi (NSP) üyeleri – de bulunduğu sayısız Nikaragualı kentlerde ve kırsal alanlarda yürütülen savaşlarda şehit düştü. Buna karşılık, giderek daha fazla sayıda toplum kesimi Somoza karşıtı harekete katıldı. Alevler rejimin kutsal katını – yönetimdeki Liberal Milliyetçi Parti ve Ulusal Muhafızlar – bile sardı. Yine de, diktatörlüğe karşı muhalefet genelinde dağınıktı; bunun nedeni, nüfusun büyükçe bir bölümünün, Somoza'nın despot yönetimine karşı olmakla birlikte, henüz ona açıktan açığa karşı çıkmayan ve bunun yerine hükümette koltuk kapmayı yeğleyen bir burjuvazinin etkisi altında bulunmasıydı.

Başkentin koca bir bölümünü yerle bir ederek, binlerce kişinin ölümüne neden olan 1972 depreminden sonra toplumsal çelişkiler daha da kızıştı. Ekonomik çöküntü ve açlık eşsiz halk protestoları doğurdu. Bir grevler, genel grevler dalgası ülkeyi sarstı. Grevciler ücret artışı ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini istiyordu. İşçi sınıfının ve onun komünist öncüsü NSP'nin rolü büyüdü. Genel Emek Konfederasyonu'nun (Bağımsız) temsil ettiği proletarya ile burjuvazinin kimi kesimleri Somoza karşıtı bir kolasyon kurmayı başardılar.

1974 sonlarında ortak çabalar, başka muhalif partilerin ve sendikaların yanısıra, komünistlerin de yer aldığı Demokratik Kurtuluş Birliği'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Önde gelen muhalefet liderlerinden, «La Prensa» adlı ülkenin büyük gazetelerinden birinin yayıncısı ve en etkili ekonomik gruplarından birinin temsilcisi olan Pedro Joaquín Chamorro Birlik başkanı oldu. DKB'nin programında gerçekten demokratik bir toplumun, toplumsal değişim ve ulusal bağımsızlığın gerekliliği vurgulanıyordu. Aynı zamanda Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi diktatörlüğe karşı eylemlerini yoğunlaştırdı. Bu hareketlerden birinin ardından hükümet sıkıyönetim ilân etti. Ne ki, Somoza bununla halk hareketini yoketmek şöyle dursun, dizginleyemedi bile. NSP Merkez Komitesi'nin Beşinci Plenumu (Aralık 1975) Sandinista'nın faaliyetlerinin iç politik durumu belirleyen önemli etkenlerden biri olduğunu ve NSP'nin onu her zaman ortak savaşım yürütme konusunda anlaşmanın olanaklı ve zorunlu olduğu önemli bir devrimci güç olarak gördüğünü belirtti.

Halkın büyüyen direnişi ve SUKC'nin silâhlı hareketleri rejimin dayanaklarını yavaş yavaş, ama güvenle sarsıyordu. Dahası, diktatörlük giderek artan politik sıkıntılara boğuluyordu. Onu desteklemekte devam eden tek güç Ulusal Muhafızlar'dı. 1977 Eylül'ünde sıkıyönetim kalkınca, yığınların savaşımı yeni bir niteliksel düzeye yükseldi. Yolsuzlukların doğurduğu hoşnutsuzluk büyük işverenlerden mahalle papazlarına değin tüm

nüfus gruplarını kapladı. Bir kaos başladı. Enflasyon, bir yıl önceki % 13'lük düzeyden % 35'e yükseldi. Dış ticaret ve ödemeler dengesi açığı büyük boyutlara ulaştı. Bankalar krediyi kesti. Ülkeye yabancı sermaye akımı dururken, dışarı aktarım çoğaldı. Cordoba'nın değiş tokuş oranı % 50 düştü. İşsizlik toplam çalışabilir nüfusun % 40'ını buldu.

Bu koşullarda, «La Prensa»nın sayfalarında rüşvete, kaçakçılığa, vergi kaçakçılığına, askerler arasında toprak dağıtılmasına ve Somoza'nın çanak yalayıcılarının hükümet kesesinden ceplerini doldurmalarına karşı bir kampanya yürüten Chamorro'nun 10 Ocak 1978'de katledilmesi ülkeyi çalkaladı. Halk adalet istemiyle sokaklara döküldü. Başta gelen özel girişimci örgütleri diktatörlüğe karşı açık direniş çağrısı yaptılar. İşçiler, köylüler, işverenler, banka çalışanları ve kilise görevlilerini kapsayan bir genel grev patlak verdi ve iki hafta sürdü.

Bu olaylar, binlerce insanın katıldığı sokak gösterileri ve grevler sırasında, halk arasında yavaş yavaş oluşan bir sol bağlaşıklıkla kurulmasının başlangıcı oldu. Sol güçler sokaklarda ve işletmelerde burjuva muhalefetin yığın savaşıma önderlik etme girişimlerine karşı koydular. Bu günlerde birleşik sol örgütler boy verdi: İnsan Hakları Komisyonu ve Politik Tutukluları Kurtarma Komitesi. Bir süre sonra da Birleşik Halk Hareketi kuruldu. Bu kuruluş SUCK ve NSP'yle birlikte 20'nin üzerinde devrimci yığın örgütünden meydana geliyordu. Biz, SUCK ile bağlarımızı güçlendirme yönünde sağlam adımlar attık. Bu amaçla bir Askerel Halk Örgütü oluşturmaya koyulduk.

NSP, gelişmeleri yalnızca sol bağlaşıklıklar aracılığıyla etkilemeye çalışmakla yetinmedi. Parti bir Geniş Muhalefet Cephesi (DKP'nin genişletilmiş tabanı üzerinde) yaratma çalışmalarında aktif bir rol oynadı. Bu örgüt içinde savaşım biçimleri ve yığınlarla bağlar konusunda devrimci ilkeleri savundu. Bizim desteğimizle, benimsenen GMC programı, Somoza'yı erkten indirerek bir geçici hükümet kurma görevini baş hedef olarak saptadı.

1978'in ikinci yarısında devrimci savaşım, başta SUKO İsyanı'nın bütün büyük kentlerdeki hareketleri ve tüm ülkeyi boydan boya kaplayan grev hareketinin ürünü olarak, eşi görülmedik ölçüde yüksek bir düzeye ulaştı. Sonuçta, GMC içindeki ayrılıklar şiddetlendi ve sağ eğilimler, özellikle burjuvazinin ayak dirediği oturma grevleri taktiğinden, yığınların öne sürdüğü savaşkan grevler taktiğine geçmek konusunda ağır bastı.

Emperyalist güçler diktatörlüğün yıkılmaya mahkum olduğunu anladılar. Bu onları kendi çıkarlarına uygun bir rejim dayatmak için ateşli bir manevraya yöneltti. Halk savaşımını yatıştırmak için var gücünü harcayan GMC yönetimi, bu çabalarında emperyalizme arka çıktı. Sonunda, Eylül ayklanmasının bastırılmasından sonra, GMC emperyalistlerin dayattığı

Amerika Devletleri Örgütü'nün «arabuluculuğu»nu kabul etti. Bu «arabuluculuğun» amacı halkın utkusunu önlemek ve tam da «Somoza'sız Somozacılık» denilen bir sistem kurmaktır. Emperyalistler iki yönde çalışıyorlardı: Bir yandan muhalefete Somoza'yı düşüreceklerine söz veriyorlar, öte yandan borç vererek, Israil ve benzeri gerici rejimlerden sağlanan askersel malzeme akınını arttırarak, diktatörlüğe yardımcı oluyorlardı. GMC'nin uzlaşma politikası NSP ile bazı başka örgütleri Cephe'den çıkmak zorunda bıraktı. Bu da, Halk Birliği ile GMC'nden ayrılan grubun oluşturduğu bir Ulusal Yurtsever Cephe'nin kurulmasının yolunu açtı.

Bu halk savaşının yoğunlaşmasını getirdi. Heryerde yığınların sivil savunma organları kuruldu, işçiler işyerlerinde savunma komiteleri oluşturdular. Dünya halklarını öfkeye boğan ve onları Vietnam halkıyla olduğu gibi Nikaragua halkıyla da dayanışmaya yönelten en hunharca misilleme önlemlerine karşın, bir utkan ayaklanmanın önkoşulları hızla olgunlaştı.

1979'da Sandinista Cephesi belirleyici bir saldırıya kalkıştı ve halk onun çağırısına yanıt olarak ayaklandı. Askersel Halk Örgütümüz Cephe'nin savaş stratejisiyle aynı doğrultuda, utkuya özlü bir katkıda bulundu. Ama diktatörlüğün günleri sayılıyken bile, emperyalizm Ulusal Muhafızları korumak ve Somoza'nın partisinin gelecekteki bir hükümete katılmasını sağlamak çabasıyla manevralara girişmekten vazgeçmedi. GMC ise, uluslararası sosyal demokrat hareketin ve Latin Amerika'daki sosyal hristiyan örgütlerinin yardımıyla, insiyatifi gerçek devrimcilerin elinden alarak, kendi adamlarını yeni yönetimin kilit noktalarına getirmeye çalıştı.

Gelgelelim, tüm bu manevralar boşa çıktı. Ulusal Muhafızlar bozguna uğratıldı ve devrimci güçler erke geldi. Bunu olanaklı kılan, SUKC'nin şaşmaz ve kesin devrimci tutumuydu. SUKC Nikaragua halkının ezici çoğunluğunu çevresinde birleştirmiş ve Latin Amerika ve tüm dünyada ile-rici, demokratik güçlerin desteğini kazanmıştı.

Ulusal Yeniden Doğuş için Geçici Demokratik Hükümet'in kurulması devrim sürecinde yeni bir aşama, halkın kazanımlarını ileri götürme ve demokratik hakları güvenceleme aşamasını açtı. Köklü bir tarım reformu uygulamaya kondu. Ülke, devletin doğal kaynaklar üzerinde denetimi ele geçirmesiyle, egemenliğine yeniden kavuşuyor. Ulusun çıkarlarına en uygun bağımsız bir dış politika izleniyor. Bu, Bağlantısız Ülkelerin Havana Doruğu'nda kesin bir dille belirtildi.

Gelgör ki, Nikaragua'nın yeni yolu üzerinde sayısız engel ve tehlike yığılıdır. Yerli ve yabancı gericiler devrimi boğazlamak için iki yönde çalışıyorlar: bir yandan silâhlı saldırı örgütlüyor, öte yandan ülkeyi bur-

juva reformculuğu yoluna sokmak için yolalan süreçlerin denetimini ele geçirmeye çabalyorlar. Bunlardan birincisi, erkten düşüröldükten sonra ölkeden kaçan güçler ve aynı zamanda saldırgan emperyalist çevrelerle Latin Amerikalı faşist kuklalar tarafından yürütölüyor. İkinci yönde çalışanlar ise, uzun bir süredir barikatların sağında yeralan sosyal demokrat doğrultulu bazı büyük partilerdir. Nikaragua'daki gelişmeler üzerinde denetim kurmaya heveslenen ABD Devlet Bakanlığı ile Somoza'dan ayrılan yerli burjuvazi de aynı emelleri besliyor. (Bununla birlikte, burjuvazinin kimi üyeleri, devrimci sürecin yoluna devam etmesinin zorunlu ve kaçınılmaz olduğuna inançlarını belirtiyorlar).

Bu durumda biz, devrimci sürecin geri döndürölmesi tehlikesi karşı-sında, uyanık ve ısrarlı bir şekilde, yersiz telaşa kapılmadan tarımsal, anti-emperyalist halk devriminin görevlerinin yerine getirilmesine yönel-meyi, hiç oyalanmaya gelmeyecek tarihsel bir ödev olarak görüyoruz. Bu-nun için en başka ve herşeyden önce, bütün sol yurtsever güçleri SUKC'-nin arkasında birleştirmek, onun birlik savaşımını tümöyle desteklemek, bir birleşik Sandinista sendika merkezi, bir birleşik Sandinista gençlik birliği ve birleşik Sandinista kadınlar federasyonu kurmak, Sandinista savunma komitelerini güçlendirmek ve ideolojik ve örgötsel birliğe, kol-lektif bir yönetime sahip bir devrim partisi yaratmak zorunludur.

Biz, SUKC'ni sözümona fazlaca ihtiyatlı yöntemler uygulayarak ve uz-laştırıcı bir rol üstlenerek, burjuvaziden etkilenmiş sosyalist konumlara sahip olmakla suçlamaya başlayanların şiddetle karşısındayız. Bunların davranışlarının sosyalizmle ortak bir yanı yoktur. Bunlar gerçek duruma gözlerini kapıyorlar ve çoğu kez karşı devrim için elverişli bir ortamın meydana gelmesine yardımcı oluyorlar. Bu unsurlar, sözünü ettikleri ere-ler uğrunda çalışmaktan uzaktırlar. Aynı değerlendirme, Sandinistaların ideolojik yetişkinliğini ve politik yeterliğini hafife alan, onların devrime önderlik etmeye olan tinsel hakkını tanımayan sekterler için de geçerlidir.

Nikaragua Sosyalist Partisi, devrimin ruhuna ters düşen ve özünü çar-pıtan akımların ortaya çıkma olasılığını kabul etmekle birlikte, SUKC'-nin çizgisini doğru, mantıklı ve etkili bulmaktadır. Bu nedenle onu des-teklediğimizi ve halkın çabalarını şu en yakıcı görevlerin yerine getiril-mesine yöneltmek için elimizden geleni esirgemeyeceğimizi açıkça du-yururuz: devrimci erki pekiştirmek ve savunmak, niteliksel bakımdan ge-liştirmek, ekonomiye ilerletmek ve halkın yaşam düzeyini iyileştirmek.

Bir Kez Daha, Latin Amerika'da Faşizmin Yapısı Üstüne

Yazı Kurulu, S. A. Gotselyuk'tan (SSCB), günümüzde faşizmle ilgili bir dizi sorunu içeren bir mektup aldı. Mektubun yazarı, bizden özellikle gelişme yolundaki ülkelerde faşizmin hangi biçimlerde boyverdiğini ve somut olarak hangi ülkelerde harekete geçtiğini soruyor. Faşizmin (neo-faşizmin) sosyal-ekonomik ve politik yapısı nedir ve onu gericiliğin öbür çeşitlerinden, en başta sağcı diktatörlükten ayıran özellikler nelerdir? Faşizmi yalnızca «ihraç edilen» bir olgu olarak kabul etmek olanaklı mıdır? Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nde yapılan faşizm tanımı geçerliğini yitirmiş midir?

Günümüzde faşizm sorunları, BSS'nin sayfalarında birçok kez incelen-di. Şilili gazeteci Fernando Romera bu mektubu yanıtlıyor.

Değerli yoldaş Gotselyuk,

Mektubunuzda, gelişme yolundaki ülkelerde faşizmin kimi yönleriyle ilgili sorular sormuşsunuz. Bununla birlikte, yanıttımda yalnızca, Şili gibi, kapitalist gelişmenin orta düzeyine ulaşmış ve bağımlılık zincirlerini koparmaya çalışan ülkelerde faşist rejimlerin ortaya çıkışı sorununa değineceğim. Yanıtımın bu dar çerçevede kalmasının nedeni şudur: «Gelişme yolundaki ülkeler» kavramı ekonomik ve toplumsal gelişmenin değişik aşamalarında yer alan ve ayrı bir tarihsel yol katetmiş olan yüzden fazla devletin gerçekliğini içermektedir. Bu da, bence, bu ülkelerin tümü için geçerli sonuçlar çıkarmaya elvermemektedir.

Öte yandan, DAC'nden araştırmacı Eberhardt Hackethal'in belirttiği gibi, faşizmin, yalnızca «geniş ölçekte, yerli burjuvazinin çokuluslu tekel-lere sınıksız bağlı olduğu ve emperyalist egemenlik sisteminin güçlü bir halk hareketinin ciddi tehdidi altında bulunduğu» ⁽¹⁾ Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde kendini hissettirdiği akla gelmektedir.

«Son yıllarda Latin Amerika'da kurulan faşist rejimler», diye yazıyor Rodney Arismendi, Uruguay KP MK Birinci Sekreteri, «işçi ve anti-emperyalist güçlerin büyümesi koşullarında ileri demokrasinin gelecekte utkuya ulaşması olasılığını yoketmek amacıyla ... kıtasal bir öneme sahip anti-emperyalist ve demokratik süreçleri daha baştan durdurmak için gerçek-leştirilen ... karşıdevrimci darbelerin sonucudur.» ⁽²⁾

⁽¹⁾ «Nueva Política», Sayı 1, 1976, s. 182.

⁽²⁾ R. Arismendi, «Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi ve günümüzde Latin Amerika'da faşizm», Moskova, 1977, s. 110 (Rusça baskı).

Faşist rejimlerin yerleşmesi, en başta işçi sınıfı ve tüm halkın savaşının güçlenmesine karşıdevrimin yanıt vermesi anlamına geliyordu. Bu savaşım emperyalizmin ve yerli büyük sermayenin konumlarını zayıflatmıştı. Bu rejimlerin boy verişinin nedeni, emperyalizm ve gericiliğin, kendilerine konumlarını savunup, gelişme olanağını veren hükümet biçimlerini dayatacak bir güce hâlâ sahip olmaları, işçi sınıfının ise karşıdevrimin etkisini engellemek için henüz yeterince örgütlü olmayışındır. Georgi Dimitrov şöyle belirtiyor: Faşizmin etkisi, «bir yandan, proletaryanın güçsüzlüğünü gösterir, ... öte yandan, işçi sınıfının birliğinin gerçekleşmesinden korkan, devrimden korkan ve burjuva demokrasisi ve parlamentarizmin eski yöntemleriyle yığınlar üzerinde diktatörlüğü koruyacak durumda bulunmayan bizzat burjuvazinin güçsüzlüğünü belli eder.»⁽³⁾

Dolayısıyla faşizmin doğuşu, sınıf savaşımında bir hızlanışın, devrimci ve karşıdevrimci güçler arasındaki çatışmada bir şiddetlenmenin, geniş halk katmanlarının bilinç ve faaliyetinde bir yükselişin, iç ve dış gericiliğin karşı saldırıya geçmesinin damgasını vurduğu dönemde çakışmaktadır.

Şili'de faşist darbe, emperyalizmin, finans oligarşisinin ve büyük toprak sahiplerinin konumlarını felce uğratan ve giderek derinleşen temel devrimci dönüşümler sürecini durdurmak için gerçekleştirilmiştir. Doğaldır ki, bu koşullarda gericilik güçleri Halk Birliği hükümetini devirmekle yetinemezlerdi. Onlara gerekli olan, tüm dönüşümler sürecini bir yana bırakmak ve yeni bir egemenlik mekanizması dayatmaktı. Oysa, yığınların kazanımlarını ellerinden alan bir terör rejimi kurmadan bu hedeflere ulaşmak olanak dışıydı. Yanısıra, erkin ana öğelerinden biri olarak şiddet uygulamadan, darbe öncesinde, devletin yönetimine önemli ölçüde katılan bir halkın ezici çoğunluğunun çıkarlarına aykırı olarak ülkede halen yürürlükte olan ekonomik modeli dayatmak olanak dışıydı.

«Pinoçet ve onun kliği» diye belirtiyor Luis Corvalan, ŞKP Genel Sekreteri «az-çok demokratik bir anlatım tarzı kullanarak, geleneksel yöntemlerle bu hedeflere ulaşamazdı. Böylece onlar için bir tek yol kalıyordu: halka karşı savaş açmak. Şimdi bu yolu izliyorlar.»⁽⁴⁾

O dönemde, faşist İtalya'daki durumu çözümlerken ve böylesi bir terörcü dikta biçiminin başka devletlerde de ortaya çıkıp çıkamayacağı sorusunu yanıtlarken, Palmiro Togliatti, «şu ya da bu ülkenin kapitalist rejimi

⁽³⁾ G. Dimitrov, «Faşizmin saldırısı ve faşizme karşı işçi sınıfının birliği için savaşımında Komünist Enternasyonal'in görevleri», «Uluslararası Komünist ve İşçi Hareketinin ve Ulusal Kurtuluş Hareketinin Tarihi», Seçme Belgeler, Statnı Peadogicke Nakladotelstvi, Prag, 1977, s. 131.

⁽⁴⁾ Luis Corvalan, «Yeni kavgalar bizi bekliyor», «Seçme Yazılar ve Konuşmalar», Moskova 1978, s. 477. (Rusça baskı).

mini, üretim ve egemen sınıf ilişkilerini dikkatlice incelemek» gereğine işaret ediyordu. (5)

Bu tezi çıkış noktası aldığımızda, emperyalizmin egemenliğine, ekonomide yüksek tekelleşme düzeyine ve latifundiyacılığın korunmasına derin biçimde bağlı olan yapısal bir bunalımın içinde kıvranan ülkelerde, Şili tipi faşizmin nasıl boy attığını açıklamak olanaklı olur.

Halk Birliği hükümeti, ülkeyi bunalımdan çıkarmak için önemli çabalar harcadı. Emperyalizm ve yerli finans oligarşisi de kendi çıkarlarını kollayarak varolan durumdan bir çıkış yolu bulmaya çalışıyorlardı. Bağımlılığı artırarak, üretimi yoğunlaştırmaya ve mali merkezileşmeye hız vererek, büyük toprak iyeliğini yeniden oluşturarak ve bağımlılık koşullarında devlet-tekelci kapitalizminin oluşmasına yol verecek bir erk mekanizması kurarak bunalımı aşmaya yelteniyorlardı. Yine bu şekilde birikim temposunu hızlandırmayı düşünüyorlardı; onlara göre bu durum, kalkınmanın belirleyici etmeni olarak yabancı sermayeye dayanarak ve yerel burjuvazinin en güçlü gruplarını kendine çekerek, yeni yatırımları daha çabuk biçimde gerçekleştirme olanağını verecekti. Yerli ve yabancı tekellerin güçlenmesini ilerlemenin ve bunalımdan çıkmanın bir koşulu olarak görüyorlardı.

Ote yandan, olgular göstermiştir ki, uluslararası, özellikle Amerikan mali çevreleri Latin Amerika için ve en başta Güney'de kalan ülkeler için bir global strateji hazırladılar. Bu strateji çerçevesinde, uluslararası kapitalist işbölümünde kimi ülkelerin durumunu değiştirmek, onların iç pazarı üstünde denetim kurmak ve çağdaş kapitalizmin üç merkezini – ABD, Japonya ve Batı Avrupa – ilgilendiren dışsatım malları üretimine yönlendirmek amacıyla girişimlerde bulunuldu. Emperyalizmin bölgemizde yürüttüğü politika ve özellikle, sözümona Üçlü Komisyon'un çizdiği hat bunu belirgin biçimde ortaya koyuyor.

Nitekim, ekonomik yapısında meydana gelen değişikliklerden sonra Şili, kendisinin tüketmediği, ama emperyalist merkezlerin gereksinim duyduğu malları üreten, kendisinin üretmediği, ama çokuluslu şirketlerce dayatılan malları tüketen bir ülke haline geldi. Sadece dış pazara girebilecek güçte olan ya da iç gereksinim sağlamak için gerekli olan dalların gelişmesine olanak tanıyan bu durum, ekonominin genel kalkınmasının önüne geçmektedir. O nedenle, ülkenin üretim yapısında derin bir geriye dönüş gözleniyor. Devletçe özendirilen dışsatım dalları genellikle çok düşük bir kâr elde ediyorlar. Yanısıra, koruyucu ve sınırlayıcı engellerin kaldırılması, dışardan alınan malların yoğunlaşmasına, yani yerli üretimin düşmesine yardımcı oluyor.

(5) «Principios»dan alınmıştır, Sayı 152, 1973, s. 143.

Latin Amerika anakarasının Güney kesiminde faşist rejimlerin kurulması, (kaçınılmaz olmasa da) beklenmedik birşey değildir. Anakaranın bu bölgesinde, kapitalist gelişmenin görece yüksek bir düzeyine ulaşmış ve emperyalizmle yeni tip ilişkileri olan güçlü bir tekelci burjuvaziye sahip ülkeler yer almaktadır.

Luis Corvalan şöyle yazıyor: «Son yıllarda, Latin Amerika ülkelerinin emperyalizm karşısında bağımlılık biçimlerinde bir nitel değişimler süreci meydana gelmektedir. Ülkelerimizin büyük burjuvazisi ile emperyalist sermaye, aralarındaki çelişkilere karşın, bir bağlaşımaya vardılar. Bu bağlaşımayla, yerel burjuvazinin özellikle finans kesimi emperyalist sömürü sisteminin bir unsuru haline gelirken, anakaranın pekçok ülkesinde emperyalizm gitgide bir «iç» etken durumuna gelmektedir. Böylece Latin Amerika'da faşizm için yeni bir sınıfsal temel belirdiği görülüyor: emperyalist tekelci sermaye ile içerdeki klanların sarmaşması.»⁽⁶⁾

Ne var ki faşizm yapısal bunalımın üstesinden gelemmez. Şili'de bunalımı ağırlaştırmaktan başka birşey yapmamıştır. «Pinoçet'in stratejisi», diye belirtiyor ŞKP, «işçilerin ve memurların satınalma gücünü düşürmeyi, artı değer oranını yükseltmeyi, işçi sınıfının yoksullaşmasını hızlandırmayı, halkın büyük bölümünü açlığa mahkum etmeyi, üretken sektörlerin genişçe bir bölümünü felce uğratmayı, orta katmanları iflasa sürüklemeyi, sermayeyi yoğunlaştırmayı ve ekonomik gücü merkezileştirmeyi hedef alıyor. Ne var ki, beklenen sermaye birikimi yerine, ülke talan edilmekte, ekonominin yeni dalları hiçbir gelişme göstermezken, geleneksel dallar üretim hacimlerini düşürüyorlar. En sonu, ülke, öteki Latin Amerika devletlerinden bir on yıl kadar geri kalmış bulunmaktadır.»⁽⁷⁾

Kendi ülkelerindeki durumu çözümlerken, Brezilya ve Uruguay komünistleri de aynı sonuca varıyorlar.

Faşizm ile gericiğin öteki çeşitleri arasındaki temel ayrımı, onları destekleyen toplumsal güçlerin bileşiminde aramak gerekir. Bugünkü faşist rejimler emperyalist sermaye ile yerli büyük burjuvazi bağlaşımasına dayanırken, geleneksel diyebileceğimiz diktatörlükler, burjuvazinin üst kesimlerinin henüz finans kapitalle kaynaşmadığı, faşist rejimli ülkelerin ayırıcı özelliği olan tekelleşme ve güçlenme derecesine ulaşmamış yerlerde mevcuttur. Esas olan, baskının derecesi, askerlerin erkin yürütümüne katılıp katılmaması değil, emperyalist egemenliğin toplumsal tabanıdır.

Kimi araştırmacıların yaptığı gibi, herhangi bir Latin Amerika ülkesindeki rejimi «askersel-faşist» olarak nitelendirmek, rejimin sınıfsal taba-

⁽⁶⁾ Luis Corvalan, Agy., s. 479.

⁽⁷⁾ «Partide Comunista de Chile. Boletín del exterior», Sayı 34, 1979, s. 4.

nını gözardı etmek ve silâhlı güçlerin emperyalizm ve gericiliğin çıkarlarına hizmet ederek oynadığı rolü doğru biçimde değerlendirmemek anlamına gelir. Bu rejimlerin çözümlemesinden çıkan sonuç şu ki (ordunun eylemlerinin belirleyici bir nitelik taşıyıp taşımadığından ayrı olarak) ajanları ve etkili yerli ekonomik gruplar aracılığıyla hareket eden yabancı sermaye, başlıca – özellikle ekonomik – kaldıraçların denetimini her zaman elinde bulundurmaktadır.

Şimdiye dek söylediklerimizin ve deneyimimizin gösterdiği gibi, faşist rejimler, yerli ve yabancı finans kapitalin egemenliğinin özgül bir devlet biçimini oluşturluyorlar. O nedenle, bu rejimlerin çözümlemesi herşeyden önce, birbirlerinden yalnızca bağımlılığın boyutları bakımından ayrılan devletlerde finans kapitalin terörist egemenliğinin büründüğü karakteristik özellikleri derinlemesine incelemek zorunluğuna bağlıdır.

Kanımızca, faşizmin ortaya çıkıp, güçlendiği Latin Amerika ülkeleri, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce ve sonra faşist rejimlerin egemen olduğu Doğu ve Güney Avrupa devletlerine bir ölçüde benziyorlar. Benim görüşüme göre Bulgaristan, Macaristan, Portekiz, Baltık devletleri, Yunanistan ve İtalya bu tip ülkelerdendi. Tagliatti'nin dediği gibi, 30'lu yıllarda İtalya, «yüksekçe bir gelişme düzeyinde ve emperyalizme özgü çelişkilerle parçalandığı halde, kapitalizmin azgelişmiş bir yapıya sahip olduğu, çok yoksul bir ülke idi.»⁽⁸⁾

Faşizmi, en gerici biçimi olan Alman tipine indirgemek isteyenler yanılırlar.⁽⁹⁾

O halde faşizmin özelliklerini, genel olarak «gelişme halindeki dünyada» değil, somut biçimde incelemek gerekir. Sovyet araştırmacı V. Şeynes'in haklı olarak belirttiği gibi, belirleyici olan şudur: «kapitalizmin üretimde egemen biçim haline dönüşmesi (orta derecede gelişmiş Avrupa devletlerinde, daha «eski» bir kapitalizmin yönetimindeki Latin Amerika ülkelerinde – Arjantin, Uruguay ve Şili – ve daha «yeni» bir kapitalizmin egemen olduğu Meksika, Brezilya, Venezuela gibi ülkelerde bu süreç ayrı ayrı dönemlerde gerçekleşmiş bile olsa) toplumsal yaşamın tüm biçimlerine belirleyici damgasını vurmuştur.»⁽¹⁰⁾

Belirtelim ki, bu durumunun burada oynadığı temel rol şöyledir: «Sosyal-ekonomik özellikleri bakımından orta derecede gelişmiş olan ülkeler zinciri, üretici güçlerin gelişmişliğiyle belirlenen göstergelere göre, üçüncü dünyanın ana halkasından belirgin biçimde «uzaklaşmıştır.»⁽¹¹⁾

⁽⁸⁾ «Principios»dan alınmıştır. Sayı 152, 1973, s. 142.

⁽⁹⁾ Bkz. G. Dimitrov, Agy., s. 11.

⁽¹⁰⁾ «Mirovaya Ekonomika et mejduradnie otnoşeniya», Sayı 9, 1977, s. 115.

⁽¹¹⁾ Agy.

Togliatti, İtalya'da faşizm konusunda, «deneyimimiz yine doğruluyor ki, bir politik hareketin toplumsal tabanı yalnızca hareketin yandaşlarının yereldikleri toplumsal kategoriyi dikkate alarak değil, aynı zamanda onun hedeflerini, eylemlerini, harekette kimin egemen olduğunu ve kimin yönettiğini çözümleyerek belirlenmelidir» diye belirtiyordu. ⁽¹²⁾

Şili'de Halk Birliği'nden hoşnut olmayan ve hatta faşist darbeyi destekleyen halk kesimleri, sonradan Pinoçet diktatörlüğünün hiç de onların çıkarlarını kollamaya çalışmadığını anladılar. Allende hükümetinin devrilmesinde oynadıkları rol tüm dünyaca bilinen kamyoncularla geçmişte olup bitenler, olağandışı bir toplumsal olgu gibi değerlendirilmelidir. Onlar, şimdi sürdürülen ekonomik politikanın sonucu olarak, maddesel kayıplara uğramışlardır. Kamyon Sahipleri Derneği başkanı, askersel cuntanın erke gelişini çabuklaştıran hükümet karşıtı grevlerin başlıca örgütleyicisi olan Leon Vilarin şöyle demiştir: «Kamyoncular arasında işsizlik, derneğimiz üyelerinin en az % 30'unu kapsamaktadır. Binlerce kamyoncu genellikle işsizdir. Sendikanın durumu içler acısıdır. Eğer bana rejimin niteliğini açıkla deseler, silâhlı güçlerden destek alan bir grup sivilin gerçekleştirdiği yönetsel ve ekonomik bir diktatörlük koşullarında yaşıyoruz derim.» ⁽¹³⁾

Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nin karakterize ettiği gibi, erkte bulunan faşizm, «finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının açık terörist diktatörlüğüdür.» ⁽¹⁴⁾

Bu tanım her zaman geçerlidir. Son zamanlarda Latin Amerika'da uç veren faşist rejimlerin yapısını yansıtmaktadır. Bu nedenle, Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nin belgeleri, devrimci savaşımında paha biçilmez bir yardım olmuş ve olacaktır; bu belgeler günlük gerçekliği daha geniş biçimde betimlememizi sağlamaktadır.

Söylemeye gerek yok ki, o günden bu yana meydana gelen değişimleri ve faşist diktaların kurulduğu ülkelerin özelliklerini gözönüne alarak bu tanımdan yararlanmak şarttır. Latin Amerika'da, faşist rejimler, dünyada başka bir güçler oranının varolduğu sırada ortaya çıkıyor. Bu yeni güçler oranı, herşeyden önce Sovyetler Birliği ve tüm sosyalist topluluğun artan etkisi, dünya işçi sınıfının güçlenmesi, sömürge sisteminin çökmesi, ve eski sömürge ve yarı sömürge ülkelerde sosyalist yönelimi seçen rejimlerin doğması sayesinde oluşmuştur.

Öyleyse, Latin Amerika faşizminin kendisi için elverişsiz bir uluslararası durumda hareket ettiğini söyleyebiliriz. Bu, somut olarak, faşist

⁽¹²⁾ «Principios»dan alınmıştır. Sayı 152, 1973, s. 146.

⁽¹³⁾ «Hoy», 13 Eylül 1978.

⁽¹⁴⁾ G. Dimitrov, Agy., s. 131.

diktatörlüklerin topluca mahkum – edilmesiyle, birçok durumda yalıtlanmasıyla – ki bunun en çarpıcı örneği Pinoçet diktatörlüğü karşısında alınan tavidir – kendini belli etmektedir.

Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nden 40 yıldan fazla geçti. Emperyalizm bu arada varlığını sürdürmekle birlikte, yine de birtakım değişikliklere uğradı. Bu değişimler, daha yukarda belirttiğim gibi, Latin Amerika politikasına da yansıdı. Bu politika, anakaranın faşist rejimlerinin bağımlı niteliğinin koşulu olarak onlara özgül çizgiler kazandırıyor. Bu nedenle, «bağımlı faşizm» kavramı bana daha doğru görünüyor. Çünkü, kimilerinin düşündüğü gibi dışardan dayatılmış diktatörlükler değil, emperyalist egemenliğin somut bir biçimi olarak faşizm sözkonusudur. Bundan ötürüdür ki, sizin de kaydettiğiniz gibi, «neofaşizm» yerine, düpedüz faşizm demeyi yeğ tuttum.

Bilindiği gibi emperyalizm, faşist rejimlerin kurulmasında doğrudan bir rol oynar. Örneğin, emperyalizmin Şili'deki darbeye olan katkısını doğrulayan olgular dünya kamuoyunca biliniyor. Bununla birlikte faşizmi yalnızca «ihraç edilen» bir olgu olarak ele almak, şu ya da bu devlette yabancı emperyalist egemenliğin büründüğü somut biçimi ve emperyalizmle elele erkin yürütümüne katılan iç güçlerin eylemlerini gözden kaçırmak anlamına gelir. Bu durumda, söz gelimi Şili'de, yerli finans oligarşisinin oynadığı rolü değerlendirmek zorlaşır. Yerli oligarşi, kuşkusuz büyük bir güce sahip olan emperyalist sermayeye bağımlı olmakla birlikte, kendi sınıf çıkarlarını gözönüne alarak ve bir ölçüde bağımsız hareket eder. Bu nedenle, ülkede yerleşmiş olan emperyalist tekeller yerli finans oligarşisi ve devlet aygıtıyla iç içe geçerek erkin yapısı yeni bir nitelik kazanmıştır. Dolayısıyla faşizmin kökünü kazımak için yürütülen savaşım fiilen anti-emperyalist ve anti-oligarşik bir içerik almaktadır.

Bilindiği gibi faşist rejimlerin gücü en başta emperyalizmin ve ordunun desteğinden, en güçlü ekonomik grupların elde ettiği otorite ve etkiden kaynaklanır. Buna koşut olarak, yapısal bunalım şiddetlendikçe, konumları tekелci grupların eline geçen burjuvazinin önemli bir bölümünün de yer aldığı halkın büyük çoğunluğu ile erkteki azınlık arasındaki çelişkiler keskinleştikçe, faşist rejimlerin güçsüzlüğü dışa vurur. Ülkemizin deneyimi, Dimitrov'un vardığı şu sonucu doğrulamıştır: «Burjuva kampın çelişkilerini ve ayrılıklarını aşmaya hazırlanan faşizm, bunları daha fazla şiddetlendiriyor.» ⁽¹⁵⁾

Yukarda belirttiğimiz hal ve koşullar, faşizme karşı yürütülen savaşım sırasında, halkın geniş kesimlerini içerecek bir bağlaşma (işçi sınıfından, dayatılan ekonomik modellerle çıkarları zedelenen ayrı ayrı burjuva gruplara dek) oluşturmak için nesnel bir temel yaratıyor.

⁽¹⁵⁾ G. Dimitrov, Agy., s. 143.

Bağlaşıklar politikamız, kaynağını, Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nde formüle edilen ve faşist diktatörlüklere karşı savaşımında eylem birliği yönünden büyük bir önem taşıyan temel ilkedен alıyor. Bu birlik, ancak, «tüm işçiler tarafından kabul edilebilir, sıradan bir koşulla gerçekleşebilir: eylem birliği faşizme karşı yönelik olmalıdır ...» (16)

(16) Agy., s. 148.

Hicretin Onbeşinci Yüzyılı: Barış ve Uluslar Arasında Dostluk Yüzyılı

Müftü Ziyaüddinhan İbni İshan Babahan

Orta Asya ve Kazakistan İslam Kurulu Başkanı

Hicret'in onbeşinci yüzyılına girdiğimiz sırada (Kasm 1979), tüm dünya müslümanları, başta emekçiler olmak üzere, yeni yüzyılın insanlığa neler getireceğini merak ediyorlar: Barış, ilerleme ve mutluluk mu; yoksa eşi görülmedik felaketler mi?

BSS, İslam takviminin 1.400'üncü yıldönümü dolayısıyla, Orta Asya ve Kazakistan İslam Kurulu Başkanı Müftü Ziyaüddinhan İbni İshan Babahan'dan bu sorunun bazı yönlerini değerlendirmesini rica etti.

● **Soru:** Sizce, İslam'ın öngörülleri ile barış ve kardeşlik gibi insancıl ülküler arasında nasıl bir ilişki vardır. Hicret'in yeni yüzyılında dünyayı nasıl görüyorsunuz?

● **Yanıt:** İslam'ın belli başlı toplum ve ahlak ilkelerine şöyle kabaca bir gözatmak ve bunları insancıl barış ve kardeşlik ülküleriyle, bilimsel sosyalist fikirlerle karşılaştırmak, bunların belirli ortak noktalar taşıdığını sonucuna varmamıza yeter.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden çok önce ülkemizin uzak görüşlü İslam liderleri İslam ve sosyalizmin toplumsal ilkeleri arasındaki benzerlik öğelerini görmüşlerdi. Müslüman gazetesi «Waqit» 1960'da şöyle yazıyordu: «Biz müslümanlar dine bağlılığımızı sürdürürken, iyi bilmekteyiz ki, İslamın eşitlik, kardeşlik, dürüstlük ve merhamet ilkeleri sosyalizmde de vardır.» Aynı yıl Nijni-Novgorod'da ⁽¹⁾ toplanan İttifak-el Müslim'in (İslam Legası) Üçüncü Kongresi'ne katılan delegeler de benzer görüşleri dile getirdiler.

Kuran ve Hadisler ⁽²⁾ insanları vicdanen çalışmaya ve çalışan insana saygı göstermeye çağırır. Hz. Muhammed Peygamber «En iyi kişi, insanlar için en fazla şey yapandır», der.

Kuran ve Sünnet'in öğretilerini benimseyen Sovyet müslümanları ülkelerinin esenliğine yüksek emek üretkenliğiyle katkı yapmak için ellerinden

⁽¹⁾ Şimdiki adı Gorki – Editör.

⁽²⁾ Hadis: Hz Muhammed'in davranışları ve sözlerini anlatan gelenekler.

geleni esirgemiyorlar. Irkı, milliyeti, dini ya da toplumsal kökeni ne olursa olsun, ülkemizde her yurttaş toplumun tam haklı bir üyesi ve tam eşliğe sahip özgür bir kişi olduğunu bilir. Yurttaşın çabaları, tüm toplum üyelerine gönenç ve mutlu bir yaşam sağlanması için bütün olarak halkın çabalarıyla birleşir. Sovyetler Birliği'nde her türlü emek onurludur ve değeri bilinir, buna karşılık asalaklığın bütün biçimleri ayıplanır. Çalışabilir durumdaki her kişinin gerçek, güvencelenmiş bir ödenek alma hakkı vardır; çalışamayacak durumda olanlar ise emekli maaşı alırlar. Yasalar, başkasının sırtından geçinme olanağı tanımaz. Tüm bunlar bir dostluk, kardeşlik, işbirliği ve yardımlaşma atmosferi yaratır, insanları daha iyi çalışmaya özendirir.

Yeryüzünde barışın hüküm sürmesi halkımız için son derece önemlidir. Biz Sovyet müslümanları, dünyadaki tüm müslüman kardeşlerimizi, Hicret'in onbeşinci yüzyılını bir barış, uluslar arasında anlayış ve dostluk yüzyılı yapma savaşına hız vermeye çağırıyoruz.

● **Soru:** Barışı korumak, uluslar arasında karşılıklı anlayış ve dostluğun ilerletme savaşımında müslümanların nasıl bir yeri vardır? Bu savaşımın uzun erimli hedeflerini belirtebilir misiniz?

● **Yanıt:** Dinimiz, insanın toplumun bir parçası olduğunu, başkalarının acılarına karşı kayıtsız kalamayacağını ve kalmaması gerektiğini söyler. Gerçek bir müslümanın emperyalist saldırganlığa karşı en kararlı tavrı alması gerekir. Bu saldırganlığın her biçimini kinamak ve kurbanlara yardımcı olmak, barış savaşımının önemli bir yanıdır. Sovyet müslümanları eskiden olduğu gibi, şimdi de barış için, uluslar arasında karşılıklı anlayış ve dostluğun artması için savaşıyorlar. Onlar her türlü saldırı planına kesinlikle karşıdır.

Yeni bir dünya savaşı tehlikesi çağımızın en çetin sorunu, insanlığın önüne dikilen en büyük tehdittir. Bugünkü koşullarda dünya çapında bir çatışma yüz milyonlarca insanın ölümü demektir. Böyle bir çatışma binlerce kent ve yerleşim bölgesini yıkıntıya, küle çevirir, düzinelerle insan kuşağının yarattığı ölçülemeyecek maddi ve tinsel serveti yokeder. Kuşkusuz bu, hiçbir gerçek müslümanın, insanlığın ilerlemesini, uluslar arasında karşılıklı anlayışın geliştirilmesini ve toplumsal ilişkilerin barış, dostluk ve toplumsal adalet ilkeleri, Adem'in evlatlarından bir kısmının öbür kısmı tarafından baskı altında tutulmasını reddeden ilkeler üzerinde yeni baştan oluşturulmasını savunan güçleri desteklemekten kaçınamayacağı ifade eder. Dinsel ve ideolojik ayrılıklar savaşa neden olmamalıdır. Başka başka dinlere ve ideolojilere bağlı insanlar barış ve uyum içinde yaşamalıdır.

Sovyet müslümanları, uluslararası ortamın, silâhlanma yarışına son vermek, yumuşamayı ilerletmek ve emperyalistlerle suç ortaklarının sal-

dirgan emellerini suya düşürmek için bütün barış güçlerinden daha fazla çaba, müslümanlar ile öteki dinlere inanan insanlar ve tüm iyiniyetli kişiler arasında daha etkili bir işbirliği istediğini biliyorlar.

İslam'a karşı yükümlülüklerinin bilincinde olan Sovyetler Birliği'nin İslam teologları uluslar arasında barış ve dostluk için, toplumsal ilerleme için gösterilen çabaya aktif olarak katılıyorlar. Yalnızca son birkaç yılda müslüman Sovyet örgütleri, barışı koruma ve uluslar arasında dostluğu besleme konularını gündeminin başına alan beş büyük uluslararası İslam toplantısı düzenlediler. Bu toplantılara Sovyet teologlarının yanı sıra, 40'in üzerinde ülkenin ileri gelen din yöneticileri katıldı. Geçen Eylül ayında Duşanbe'de yapılan sempozyum 25 ülkenin müslüman liderlerini biraraya getirdi. 1980 Eylülünde Taşkent'te toplanması kararlaştırılan Sekizinci İslam Konferansı barış ve kardeşlik ülkülerinin yayılması çabalarını ileri götürme sorununu görüşecek.

Sovyet müslümanları uluslararası örgütlerle işbirliği yapıyor ve dünya barış hareketinde yerini alıyor. Tarihin dersleri, dinsel liderleri Kuran ve Sünnet gereğince barış ve dostluk ilişkilerini yaymaya, tüm halkların ilerleme ve esenliğe ulaşmasına ve böylelikle iyilik ve doğruluk ilkelerine uygun barışçı ve mutlu bir yaşam sürebilmelerine yardımcı olmaya çağırıyor. Bu soylu ve yüce erekların gerçekleşmesi için, insanlar arasında düşmanlık ve nefret tohumları saçanlara karşı amansız bir savaş vermek gerekiyor.

Barış çabalarında din konusundaki tutumlarına bakmaksızın iyi niyetli tüm insanların enerjilerini birleştirmek ve dinsel liderlerin bu yüce davaya katkılarını artırmak, bizce başta gelen bir görevdir. Geleceğe iyimserlikle bakmamız için yeterli neden vardır. Çeşitli ülkelerin müslümanları, ilerici ülkelerin, uluslararası ve ulusal örgütlerin dünya barışını ve güvenliği ilerletme, yeni bir uluslararası ekonomik düzen yaratma yolundaki soylu girişimlerini desteklemek konusunda daha büyük bir kararlılık gösteriyorlar. Her geçen gün daha fazla sayıda mümin, barış ve toplumsal ilerleme için, emperyalizm, sömürgecilik ve ırkçılığa karşı savaşımında mil-liyetine ya da dinine bakmaksızın, bütün iyiniyetli ve barışçı güçler arasında çok yönlü işbirliğinin yararlı ve zorunlu olduğunu kavıyor. Dünya topluluğunun, yumuşamayı ilerletme ve uluslararası iklimi daha sağlıklı bir düzeye kavuşturma çabalarına müslümanların katkılarının artacağı kuşkusuzdur.

● **Soru:** Asya ve Afrika halklarının kurtuluş savaşlarında anti-emperyalist ülkelerin ulusal ve yurtsever değerlerin savunulmasında müslümanların ne gibi bir rolü vardır?

● **Yanıt:** Müslümanlar, anti-emperyalist, ulusal ve yurtsever değerlerin savunulmasında önemli bir rol oynayabilirler, oynamalıdır da. İslam,

uluslar arasında eşitliğe dayanan ilişkiler öngörür ve bir ulusun başka ulusları ezip sömürme girişimlerini reddeder. Müslümanların emperyalizm, sömürgecilik ve ırkçılığa karşı, halkların kendi yazgılarını belirleme hakkı için savaşıma kararlılığındaki artış, bunun göstergesidir.

Müslümanlar, emperyalist Batı'nın ahlak dışı, yoz kültürünün yayılmasına karşı koymak için tüm iyiniyetli insanların eylem birliğinin gerekli olduğunu giderek daha iyi kavıyorlar. Biz, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının kültürel ve tinsel değerlerinin korunup geliştirilmesinden yanayız.

Kimileri, bundan beşyüz yıl önce ya da bilemedin geçen yüzyıl yaşamış olan müslümanlarla bugünküler arasında hiçbir fark bulunmadığını düşünüyorlar. Oysa bu yanlıştır. Müslümanlar birçok bakımdan değişmişlerdir ve bu değişiklik iyi yöndedir. Zaman müslümanların bilgi hazinesini genişletmiştir. Müslümanlar önceki kuşakların bilgilerini özümsemişler ve öbür halkların yararlı deneylerini incelemişlerdir. Çağımızın müslümanları Kuran'ın, farklı milliyet ve dinlerden olan insanlar arasında en çeşitli bağların kurulması gereğine ilişkin öngörülerine daha titizlikle uyuyorlar. Böylece, barış, ulusların güvenlik ve esenliği ve anti-emperyalist ülkülerin gerçekleşmesi için bağların güçlendirilmesi ve işbirliğinin genişletilmesine yardımcı oluyorlar.

Sovyet müslümanları, ülkelerine karşı yurtseverlik ödevlerini ve Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının kurtuluş hareketleriyle dayanışma ödevlerini herşeyden önce Sovyetler Birliği'nin ekonomik, bilimsel ve kültürel potansiyelini yapılandırma ve saygınlığını yükseltme çabalarına katılmakta görüyorlar.

Sovyetler Birliği'ndeki müslümanlar, ülkelerinin barış ve iyi komşuluk politikasından, ulusal kurtuluş savaşı veren halkları destekleme ve gelişme yolundaki ülkelerin bağımsız ulusal ekonomi kurmalarına yardımcı olma politikasından ya da Sovyet devletinin öteki faaliyet ve girişimlerinden uzak duramazlar. İslam'ın birçok ülküsüyle ve milyonlarca müslümanın özlemleriyle uyuşan bu faaliyetler İslam dünyasında giderek artan bir değer ve destek buluyor. Gerçekler bizi, ancak barış güçlerinin sıkı birliğinin, emperyalizm ve hegemonyacılıkla etkili biçimde savaşımamıza ve ulusal, yurtsever değerlerin yüceltilmesine olanak sağlayacağına inandırıyor.

● **Soru:** Sovyetler Birliği'nde sözümona din ayrımı yapıldığı konusunda emperyalist ve başka çevrelerin düşmanca propagandaları yayılırken, Sovyetler Birliği'nde müslümanların gerçek durumuna, toplum içindeki yerlerine ve barışçı çalışmadaki rollerine ilişkin birçok söz eder misiniz?

● **Yanıt:** İslam, bir insanın durumunu başkalarına yanlış tanıtmamanın küfüre eş olduğunu söyler. Gelgelelim, şu son yıllarda emperyalist Batı'-

nın Sovyetler Birliği'nde İslam'ın ve müslümanların durumunu çarpıtan sayısız kitap, broşür ve makale yayınladığını, radyo-tv yayını yaptığını görüyoruz. Bu yanlış bilgilendirmenin amacı halkımıza karşı güvensizlik aşılamaktır. Ne yazık ki, bazı İslam iletişim araçları da yaşantımız hakkında tek yanlı ya da düpedüz düşmanca yayınlar yapıyor.

Bu düşsel uydurmaları Sovyet gerçekleri çürütüyor. Sovyet Anayasası ve Birlik Cumhuriyetleri'nin anayasaları tam dinsel özgürlük ve herkese dinsel ibadet hakkı tanıyor.

Oteki dinlerin üyelerinin yanısıra, Sovyet müslümanları da anayasal haklarından hiç engellenmeksizin yararlanıyorlar. Ülkemizde müslümanların dört din kurulu vardır. Ben, yirmi yıldan beri, bunlardan biri olan Orta Asya ve Kazakistan İslam Kurulu'nun başkanlığını yürütme onuruna sahibim.

Kurulumuz, bölgede faaliyet gösteren 200 büyük ve 1.000 küçük caminin yönetimini üstlenmiştir. Buhara'daki Mir Arap medresesi ve Taşkent'teki Yüksek İslam Enstitüsü dinsel kadrolar yetiştirmektedir. Yüksek mevkili müslüman liderler yetiştirmek için ayrıca Suriye, Marokko, Libya, Ürdün ve Mısır'daki İslam Üniversitelerinden de yararlanıyoruz.

Kurulumuzun büyük bir İslam kütüphanesi vardır ve «Sovyet Doğusunun Müslümanları» dergisi ile ay takvimleri yayımlamaktadır. Kuran'ı, Hadis'leri ve daha başka dinsel yazıları dönem dönem yeniden basıyoruz ve müminler arasında hiçbir engellemeyle karşılaşmadan dağıtımını yapıyoruz.

Her yıl kutsal Mekke ve Medine kentlerine kabileler halinde hacı adayları yolluyoruz.

Orta Asya ve Kazakistan İslam Kurulu 70'den fazla ülkede sayısız din kardeşimizle ilişkilere sahiptir. Her yıl birçok ülkeden müslüman delegasyonlarını Sovyetler Birliği'ne davet ederek, onlara müslümanların yaşantılarını ve dinsel örgütlerin çalışmalarını tanıtıyoruz. Sovyet İslam liderleri sayısız uluslararası İslam konferansı ve sempozyumuna katılıyor.

Müslümanlar kamu yaşamına katılma, istihdam, eğitim ve kültür edinme konularında tüm Sovyet yurttaşlarıyla aynı haklara sahiptir. Müslümanlar Sovyetler Birliği'nin iyiliği için gönüllü olarak çalışıyor ve ülkenin ekonomik ve kültürel ilerlemesine kendi çaplarıca katkıda bulunuyorlar. Onbinlerce müslüman yüksek hükümet ödülleriyle onurlandırılmıştır.

Sonuç olarak, Hicret'in onbeşinci yüzyılını uluslar arasında dostluk ve barış yüzyılı, hızlı toplumsal ilerleme yüzyılı olacağı ümidimi bir kez daha belirtmek isterim.

«Kamboçya Sorunu»nu Kim, Ne İçin Körüklüyor?

1979'un son aylarında Washington ve Pekin, tam bir uyum içinde, yeni ve gürültülü bir kampanya düzenlediler. Kampanyanın sivri ucu, bu kez, acılı Halk Kamboçyası'na ve onun Heng Samrin – Halk Devrim Konseyi başkanı – tarafından yönetilen yasal hükümetine yönelmişti. Güneydoğu Asya'nın bazı devletleriyle, Batı Avrupa'nın emperyalist ülkeleri de kampanyaya katıldılar. Debdebeli propagandadan şaşkına dönen kimi ülkelerdeki kimi ilerici güçlerin de kampanyaya katılanlar arasında yer alması üzüntü vericidir.

Batı Avrupa ve Amerikan basınında, Tayland kamplarında açlık çeken Kamboçyalı göçmenlerin fotoğrafları sergilenmektedir. Bu kamplardan birini ziyaret eden ABD Başkanı'nın eşi Rosalynn Carter'in bir fotoğrafı, tüm basın organlarında yer aldı. ABD, Batı Avrupa ve başka devletadamlarının açıklamaları birbirini izliyor. Bunlara göre, en az iki milyon Kamboçyalı, Batı onlara yardım etmediği takdirde, «ister istemez» açlıktan ölmeye mahkum edilecektir.

Neden söz ediliyor? Bir zamanlar mutlu yaşayan bir ülkenin yıkılmasından sorumlu olan emperyalist saldırganlarda ve özellikle ABD'nde görülen bu «insancılık» nereden ileri geliyor? Acaba vicdan azabı duyarak, açlık tehlikesini savuşturmak ve hastalıkları yenmek için Kamboçya halkına gerçekten yardım etmek mi istiyorlar? Ya da, yaklaşık üç milyon kişinin ölümüne neden olan ve tüm Kamboçya ulusunu yok etmeye hazırlanan kanlı Pol Pot-Yeni Sarı rejimini 4 yıl boyunca süngü zoruyla destekleyen Pekin kliği, en sonu pişman oldu ve olaylardaki büyük sorumluluk payını kabullenmeye razı mı oldu?

Hayır, olgular kanıtıyor ki, Washington ve Pekin, Hindeçini politikasından uğradıkları yenilginin intikamını her ne pahasına olursa olsun almayı, Kamboçya'da egemenliklerini yeniden kurmayı ve Vietnam'a yeni darbeler indirmeyi tezgahlıyorlar.

Bu nedenle, Kamboçya'nın içinde bulunduğu zor durumun sorumluluğunu, Vietnam'a; Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti ile Kamboçya Halk Cumhuriyeti arasında varılan barış, dostluk ve işbirliği andlaşması uyarınca Kamboçya'daki Vietnam birliklerinin varlığına bağlamaya yelteniyorlar. Washington ve Pekin'in propagandacılarına bakılırsa, 1970'de Kamboçya'ya karşı ABD'nin saldırısının yolaçtığı 5 yıl süren savaş ve 7 yıl süren yoğun Amerikan bombardımanları, ardından yaklaşık 4 yıl boyunca Pol Pot çetesinin işlediği cinayetler, halkın erkine bayındır bir ülke bırakmış (üç milyon yurttaşın soykırımı bu hesabın dışında); ama Pol Pot haydutlarının kalıntılarına karşı halkı savunan Vietnam birlikleri ve Pol Pot rejiminin bütünüyle yıkıma uğrattığı bir ekonomiyi kaldırmak için halk

erkine yardım eden Vietnamlı danışmanlar, birkaç ayda ülkeyi harabeye çevirmişler. Bu, sağduyuya meydan okumadır; ve sağduyunun sesini kısmak için her türden «politik-hukuksal kanıtlar»a başvuruluyor.

Kamboçya'da iki rejimin, Pol Pot ve Heng Samrin rejimlerinin ve dolayısıyla iki denetim bölgesinin, iki ordunun varolduğu öne sürülüyor. Bu «nedenle», Kamboçya topraklarından «tüm yabancı birliklerin çekilmesi» ve çatışmanın uluslararası bir «politik çözümü» isteniyor. Her zamanki gibi yine Washington ve Pekin tarafından BM Genel Kurulu'na geçen Kasım ayında dayatılan, Kamboçya sorununun yasal olmayan yollardan tartışılması, bu kampanyanın doruk noktasını oluşturdu.

Oysa, «iki rejim»in varlığı kurnaz düşüncesini olgular yalanlıyor. Bilindiği gibi Heng Samrin hükümeti ülke topraklarının tümünü denetimi altında bulunduruyor. Kamboçya ile Tayland sınırında zor geçit veren dağlık bölgelere sığınmış Pol Pot çetesinin artıklarıyla, gerçekten var olan bir rejim, elbette, bir tutulamaz. O zaman şu «kanıt» öne sürülüyor: Eğer Kamboçya halkı Pol Pot'a karşıysa ve Heng Samrin'i destekliyorsa, – «kurnazca bir soru» soruluyor – o halde, neden Vietnam birlikleri Kamboçya'dan çekilmiyorlar? Bunun tek nedeni, Vietnam birlikleri bir işgal gücüdür. Heng Samrin hükümeti onların desteği olmadan varlığını sürdüremez. Dahası, Pol Pot'un, Pekin'in desteğine yaslandığı kabul edilse bile, o zaman, bu muhakeme doğrultusuna göre, Heng Samrin rejimi de «Vietnam'ın bir kuklası»dır.

Bu «kanıt», dünyada pek çok ilericiye bile yutturdular. Birleşmiş Milletler'de, Halk Kamboçyası'na karşıt kararlar aldirmek için bu «kanıt» kullanıldı. Örneğin, Kasım tartışmalarında ve öncesinde, bu uluslararası örgütte Kamboçya'yı kimin temsil edeceği sorununda alınan kararlarda olduğu gibi.

Pekin ve Washington'un hazırladığı sürekli propaganda tuzağına düşenler, apaçık gerçeği görmüyorlar, ya da görmek istemiyorlar. Amerikan ve Batı Avrupalı gazete muhabirlerinin anlattıklarına göre, Tayland sınırındaki «Kızıl Kmer» ordusunun 30.000 kişilik savaşa hazır kalıntıları, Pol Pot-Yeni Sari kliğince dolandırılmış, Pekin tarafından beslenen ve silâhlanan fanatik kişilerden oluşmaktadır. Bu muhabirlerin, Kamboçyalı göçmen kamplarından her haberi, ötekilerden dikkati çekecek bir biçimde farklı insan gruplarının varlığını ifade etmektedir. İyi beslenmiş bu kişiler, Pol Pot çetelerinin ve sefaletin kamplara sürüklediği göçmenlere karşı küstahça davranırlar. Bu adamlar, Pol Pot ordusundan oldukları, kamplara dinlenmeye ve tekrar dağa çıkmak üzere geldikleri gerçeğini saklamazlar.

Vietnam birliklerinin Halk Kamboçyası'nın topraklarındaki varlığının temeli olan andlaşma olmasaydı, neler olacağını bir düşünün. Ülke yerle

bir olmuş, etkin nüfusun büyük bir bölümü, özellikle erkekler ortadan kaldırılmış olacaktı. O zaman Pekin tarafından besenen, silâhlanan ve özendirilen 30.000 asker, bu savunmasız ülkede boy gösterecekti.

Halk Kamboçyası'nı ziyaret eden emperyalist basınını kimi temsilcileri buna bizzat inandılar. Nitekim, Pnom-Penh'de ABD Kongresi üyesi bir kadın grubuna eşlik eden Hindicini sorunlarıyla ilgili ünlü uzman, «New York Times» muhabiri Henry Kamm, Kamboçyalıların Vietnam birliklerinin çekip gitmesini düşledikleri konusunda, yazı yazmayı sürdürmedi. Halk Kamboçyası yetkililerinin, halkla özgürce görüşme konusunda hiçbir engel çıkarmadıklarını belirttiikten sonra, Kamm, halktan biriyle yaptığı konuşmayı şöyle aktarıyor: «Vietnamlılara gereksinmemiz var; çünkü Pol Pot'a karşı, bizimle birlikte olan başka hiçbir şeye sahip değiliz. Yoksa boğazlanmış olurduk. (...) Vietnamlılar bizi düşmanlara karşı savunma ordudur. Onlar (Vietnamlılar) bize yardım ediyorlar.» (!)

Vietnam ve Kamboçya'ya karşı açılan propaganda kampanyasının bir öteki «kozu», açlık çekenlere yapılan gıda yardımı sorunudur. Kamboçya'da, gıda sorununun ciddiyetini kabul etmekle birlikte, böylesi bir savın açıkça abartılmış olduğu görüşünde olan Heng Samrin yönetimi döneminde, 2 milyon kişinin açlıktan yakında ölme tehdidi altında bulunduğu ileri sürülerek, bu konuda da, hassas duygulara dokunmaya çalışıyorlar. Özcesi bu kampanyanın amacı şudur: «uluslararası topluluk» yardım etmesine edecek, ama Heng Samrin hükümeti ve Vietnam buna karşı çıkıyorlar; «uluslararası topluluk» bu yardımı Heng Samrin hükümeti ve Pol Pot'un denetiminde bulunan bölgelere eşit biçimde bölüştürecektir, ama Heng Samrin ve Vietnam yardımın tümünün Pnom Penh yetkililerinin elinden geçmesini isteyerek, Kamboçya halkını açlıktan ölmeye mahkum ediyorlar; oysa «uluslararası topluluk», yaptığı yardımın, böyle «haksız» biçimde bölüşülmesine razı olamaz.

Her kelimesi yalan. Eğer Heng Samrin hükümeti yardımın Tayland üzerinden gelmesine karşı çıkıyorsa, bunun nedeni, göçmen kamplarını ziyaret eden Batı Avrupalı ve Amerikalı muhabirlerin verdiği haberlerine de kanıtladığı gibi, Tayland yetkilileriyle gizliden anlaşarak kampların yönetimini ele alan Pol Pot çetelerinin, gelen yardımın büyük bölümünü yolda çevirip, ganimet edinerek, göçmenlere çok az birşey bırakmalarıdır. Kamboçya halkının öteden beri bir yana fırlatıp attığı ve Pekin'in yoktan var ettiği aşırı sağcılara şimdi öteki satılmış grupçuklar da katılıyor. Bunlar, Çin'in kendilerine verdiği silâhlarla öbür göçmen kamplarının denetimini ellerine alıyorlar ve yeni çeteler oluşturuyorlar. Pol Pot-Yeng Sari kligi, Halk Kamboçyası'nın yasal hükümetiyle savaşmak için bu gibilerle birleşmeye hazırdır.

(!) «International Herald Tribune», 17-18 Kasım 1979.

«Uluslararası topluluğun» (siz emperyalist Batı, diye okuyun) yardımı olmadan Kamboçya halkının yok olmaya mahkum olacağı savı da bir başka yalandır. Emperyalist propaganda, bu gıda yardımını, Kamboçya'nın varlığını sürdürmesini sağlayan biricik yardımış gibi gösteriyor; ve Kamboçya halkına gerçek dostlarının – Vietnam ve sosyalist topluluğun öbür ülkeleri, hepsinden önde de Sovyetler Birliği – yaptığı dev yardımı suskunlukla geçiştiriyor. Sosyalist topluluk ülkeleri, geçen Kasım ayının başında, Kamboçya Halk Cumhuriyeti'ne 200.000 tonu aşkın yiyecek, yüzlerce ton ilaç ve tıbbi donatım yaptılar.

Kamboçya Devrimci Halk Konseyi, çetelere değil kendi halkına yapılan insancıl yardım için, sözde değil gerçek yardım için, gerek ikili ilişki temelinde, gerekse uluslararası organlar aracılığıyla yapılan yardımı memnuniyetle karşılar. Kasım ayı başında New York'ta, Kamboçya'ya insancıl bir yardım yapılması amacıyla BM Genel Sekreteri'nce toplanan konferansın çalışmalarına Kamboçya Halk Cumhuriyeti'nden bir temsilcinin katılması bunu bir kez daha doğrulamıştır.

Bu haçlı seferinin girişimcileri boşuna çaba harcıyorlar; pekçok bakımlardan bir yıl önce «Vietnamlı göçmenler sorunu» ⁽²⁾ çevresinde koparılan fırtınayı anımsatan Kamboçya ve Vietnam karşıtı kampanyanın gerçek amacını örtbas edemeyeceklerdir. Emperyalist saldırganı karşı uzun yıllar savaş verdikten sonra, dışardan müdahale edilmeksizin yaşantılarını düzenleme hakkını elde eden Hindicini halklarının ulusal yeniden-doğuşunu engellemeye yelteniyorlar. Vietnam, Laos, Kamboçya, Güneydoğu Asya'da gerilim yaratmak ve komşularını tehdit etmekle suçlanıyorlar. Emperyalistler ve Pekin'deki suç ortakları bazı sınır ülkelerine, özellikle ASEAN üyesi ülkelere yığıl salmaya ve onlara bağımsızlık ve toplumsal ilerleme yolunu seçen komşularının karşısında tavır aldirtmaya çalışıyorlar. Ne ki bunlar düpedüz uydurmadır. Eğer Güneydoğu Asya'da bir gerilim varsa, bunun sorumlusu, Vietnam ve Laos sınırına yeniden yığınak yapan, Pol Pot çetelerinin Halk Kamboçyası'na karşı yürüttüğü sözümona «partizan savaşı»na yiyecek yardımı yapmak için Tayland topraklarını kullanan emperyalistler ve özellikle Pekin hegemonyacılarıdır. Pekin'in Vietnam ve Kamboçya'ya karşı yürüttüğü düşmanca eylemlere olanak tanıyan ASEAN ülkeleri, bugün onların yardımıyla Vietnam'ı «cezalandırmaya», Kamboçya'yı «kurtarmaya» çalışan Pekin yöneticilerinin, günün birinde, bu ülkelerde epeyce kalabalık olan Çin kökenli ulusal azınlıkları kullanarak Güneydoğu Asya'nın öteki ülkelerini de «kurtarmaya» ve «cezalandırmaya» kalkışabileceğini iyi düşünmelidirler.

Hiç kuşku yok ki, Washington ve Pekin ile elele vererek, Hindicini'ndeki durumun yatışmasıyla ve Kamboç halkının dirimsel çıkarlarıyla hiç-

(2) Bkz. BSS, Sayı 2, 3, 9/1979.

bir ortak yanı bulunmayan tasarıları özendirenler, Hindicini'nde durumu normalleştirmek için herşeyden önce bunalımın ana nedenini ortadan kaldırmak, yani emperyalist müdahalelere ve Pekin'in yayılmacı politikasına son vermek gerektiğini anlayacaklardır. Kamboçya halkı ise seçimini bir kez yapmıştır ve bu seçimden geriye dönüş olanaksızdır. Kamboçya halkı KHC'ni kurarak ulusal yenidendoğuş ve toplumsal ilerleme yoluna girmiştir. Yeni Kamboçya bir gerçekliktir, hiçbirşey onu dünya haritasından silemez.

BUN SOAN

TÜSTAV

60–70 Yıllarında Sosyalist Ülkelerin İşçi Sınıfının Gelişimi

Son yirmi yılda sosyalist topluluk ülkeleri işçi sınıfının bileşiminde meydana gelen nitel ve nicel değişimler üstüne aşağıda bazı veriler yayımlıyoruz.

Sayısal Önemi ve Yapısı

Önce, toplumun toplumsal ve sınıf yapısında işçilerin ve memurların ⁽¹⁾ büyüyen ağırlığını ve sayısal artışını sunalım. 1961–1977 döneminde EYK üyesi ülkelerin ulusal ekonomisinde istihdam edilen işçilerin ve memurların sayısındaki gelişme, aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

	İşçi ve Memur Sayısındaki Artış			Yıllık Ortalama İşçi ve Memur Sayısı	
	1960	1970	1977	Mutlak Artış (1.000 olarak)	1977 (1960 = 100)
Bulgaristan	1.774	2.749	3.870	2.096	218
Macaristan	2.868	3.616	4.094	1.226	143
Moğolistan	145	201	274	129	189
Polonya	7.391	10.259	12.413	5.022	168
DAC	6.419	6.874	7.577	1.158	118
Romanya	3.249	5.109	6.740	3.491	207
Çekoslovakya	4.884	6.082	6.597	1.713	135
SSCB	62.032	90.186	106.393	44.361	172
EYK üyesi ülkelerin toplamı	88.762	125.076	147.958	59.196	167

(1) Yalın anlamda işçi sınıfının içinde olmasalar da, memurlar, yani bedensel olmayan ya da zihinsel faaliyetlerde çalışan ücretliler, toplumsal açıdan işçilere epeyce yakındırlar. O nedenle, istatistiklerde, emekçilerin bu iki kategorisini birarada gruplandırabiliriz.

Çizelgede görüldüğü gibi, 1961–1977 arasında EYK ülkelerinde (Küba dışında) işçilerin ve memurların sayısı 59,2 milyon, yaklaşık 1,7 kat artmıştır. Bu arada, bu ülkelerin nüfusu 1,2 kat bir artış göstermiştir. Başka deyişle, işçilerin ve memurların sayısal artış hızı, nüfusun artış hızından daha yüksek olmuştur.

Buna göre, işçilerin ve memurların tüm nüfus içindeki oranı, EYK ülkelerinde 1960'ta % 28,4'den 1977'de % 40,2'ye; Bulgaristan'da % 22,5'ten % 44'e; Macaristan'da % 28,7'den % 38,4'e; DAC'nde % 37'den % 45,2'ye; Moğolistan'da % 15,2'den % 17,9'a; Polonya'da % 25'ten % 35,8'e; Romanya'da % 17,7'den % 31'e; SSCB'de % 28,9'dan % 41,1'e; Çekoslovakya'da % 35,8'den % 43'e yükselmiştir. Küba'da işçilerin ve memurların sayısı, 1971–1977 arasında önemli bir artış göstermiştir (540.000). 1977'de EYK üyesi ülkelerin ekonomisinde, toplam olarak 150,5 milyon işçi ve memur – ki bunların % 99,4'ü sosyalist sektörde – istihdam edilmiştir.

Sanayinin hızlı gelişmesine ve teknik düzeyin yükselmesine koşut olarak, işçi sınıfının çekirdeği olan sanayi işçileri de güçlenmişlerdir. EYK ülkelerinde (Küba dışında) 1961–1977 arasında, devlet ve kooperatif işletmelerinde doğrudan üretken alanlarda çalışan emekçilerin sayısı 27,4 milyondan 41,4 milyona çıkarak 1,5 kat artmıştır. 1977'de işçilerin ve memurların toplam sayısına oranla, sanayi işçileri, Bulgaristan'da % 27,2; Macaristan'da % 34; DAC'nde % 28,3; Moğolistan'da % 16,2; Polonya'da % 30; Romanya'da % 41,1; SSCB'nde % 26,8; Çekoslovakya'da % 30'u oluştuyorlardı.

Bilimsel-Teknik İlerlemenin Sonuçları

Belirtmek gerekir ki, *bilimsel ve teknik ilerleme, işçilerin çeşitli sanayi sektörlerine dağılımını sürekli değişime uğratmaktadır*. Tüm ekonominin, teknik düzeyinin yükselmesi açısından belirleyici olan dallarda (enerji üretimi, makine yapımı, kimya), işçilerin sayısı genellikle daha hızlı artış gösteriyor.

İşçi sınıfının sektörlerdeki yapısının yetkinleşmesine koşut olarak, *en modern teknikleri ve yüksek bir teknoloji kullanan büyük işletmelerde işçi sayısında artan bir yoğunlaşma gözleniyor*. Bu olgu, mesleksel niteliğin düzeyini ve böylece işçilerin genel öğretim düzeyini yükseltmeye, onların politik ve toplumsal etkinliğini geliştirmeye yardımcı oluyor. 1977'de, EYK ülkelerinin çoğunluğunda, sanayinin tüm üretken personelinin % 60–90'ı (1960'ta % 53–80'i) binden fazla işçi istihdam eden işletmelerde çalışıyordu.

Bilimsel ve teknik kazanımların genişçe uygulanması, toplumsal üretimin daha rasyonel biçimde örgütlenmesi birçok emek sürecini kolaylaştırmayı sağladı. Böylece, toplumsal ilerlemenin önemli bir etmeni olarak üretimde yer alan kadınların sayısında artış meydana geldi. 1961–1977 döneminde devlet ve kooperatif sektörleri organizmalarında, işletmelerde çalışan emekçilerin toplamı içindeki kadın oranı, Bulgaristan'da % 32,1'den % 47,7'ye; Macaristan'da % 32,5'ten % 43,9'a; DAC'nde % 44,4'ten % 50,5'e; Moğolistan'da % 30,8'den % 46,1'e; Polonya'da % 33,1'den % 42,7'ye; SSCB'nde % 47,2'den % 51,4'e; Çekoslovakya'da % 39,8'den % 46,1'e sıçramıştır.

Gelişmenin Nitel Yönü

Besbelli ki, işçi sınıfının sayıca büyüme eğilimi, gelecekte de sürecektir. Mutlak sayı olarak büyüme rezervleri büyük ölçüde tükenmiş olduğundan, doğaldır ki, ancak göreceli sayılar veri alınarak hareket edilebilir. İstihdam yapısında tarımın payının önemli bir düşüş göstermesi, öteki toplumsal grupların zararına olarak işçi sınıfının sayısal artış olmalarını gerçekte gözle görülür biçimde azaltmaktadır. O nedenle, sosyalist kuruluşun bugünkü aşamasında, işçi sınıfının gelişmesinin nitel yönünü belirleyen yoğunlaşma etmenleri birincil önem kazanıyor. Bu etmenler, özellikle şöyledir: Teknik donatım, kol emeğinin payının azalması, genel ve mesleki formasyon düzeyinin yükselmesi, işçinin çalışma koşullarının iyileşmesi, uluslararası işbölümünün yaygınlaşıp derinleşmesi ve ekonomik bütünleşmenin kesiksiz ilerlemesi.

Çanlı emek-iş aletleri ilişkisi her üretim biriminde kullanılan donatımların sayısını belirler. İşçi başına hesaplanan bu sayının hızlı bir artış göstermesi sosyalist topluluk ülkelerinin bir ayırıcı özelliğidir. 1961–1977 döneminde birçok ülkelerde, bu sayı % 40–70 artmıştır. 1977'de, özellikle teknik donatımın ilerlemesi ve çalışmanın daha iyi örgütlenmesi sayesinde, kardeş ülkelerde sanayi üretimi artışı, iş üretkenliğinin yükselmesini büyük ölçüde sağlamayı başarmıştır.

İşçi sınıfının toplumsal ve mesleki yapısında, emeğin niteliğinde meydana gelen değişiklikler, ağır ve düşük nitelikli el emeğini ortadan kaldırma olanağını veren üretimin otomatikleşmesine ve karmaşık makineleşmeye sınıksız bağlıdır. Sosyalist topluluk ülkeleri bu sürece özel bir önem veriyorlar. Nitekim, DAC'nin 1976–1980 beş yıllık gelişme planı, makineleşme ve otomatikleşme yoluyla, el emeğine dayanan iş sayısında % 25–30 arasında bir azalmayı, bilimsel bir iş örgütlenmesi temeli üzerinde her yıl 180.000 işin modernleştirilmesini öngörüyor. Bu programın uygulanması başarıyla sürdürülüyor. Yalnızca 1976 yılında, 208.000 iş

modernleştirilmiştir (bunun 150.000'i sanayi alanındadır). SSCB'nde uzun erimli bir karmaşık makineleşme ve otomatikleşme programı kabul edilmiştir. Bu program, el emeğinin payının düşürülmesini amaçlayan birçok önlemleri kapsamaktadır. Öteki sosyalist ülkelerde de buna benzer önlemler uygulanmıştır.

Sosyalist topluluk ülkelerinin artan bilimsel, teknik ve ekonomik potansiyeli, işçinin çalışma koşullarının iyileştirilmesiyle ilgili olarak belirlenen büyük hedeflere ulaşma olanağını açmaktadır. SSCB'nde emeğin korunması için yapılan harcamalar, 1970'de 1,3 milyar rubleden, 1977'de 2,1 milyara yükselmiştir. Sovyetler Birliği, meslek hastalıkları düzeyinin en düşük olduğu ülkeler arasında yer almaktadır.

Yine, öteki sosyalist ülkelerde de çalışma koşullarının iyileştirilmesine büyük özen gösterilmektedir. Örneğin Polonya'da, bu alanda örgütlenme ve teknik önlemlerin uygulanması için yapılan harcamalar, 1977 yılında 40 milyar zloti'ye ulaşmıştır.

Yeni İşçi Tipi

Bilimsel-teknik ilerlemenin etkisiyle işçi sınıfının yapısında meydana gelen değişimler, daha yüksek bir genel öğretim düzeyini ve işçinin daha iyi bir mesleksel formasyona ulaşmasını gerekli kılmaktadır. *Genel öğretim gitgide mesleksel niteliğin temel unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.* Sosyalist ülkelerde niteliksiz kadrolar yavaş yavaş nitelikli emekle yer değiştirmişlerdir. Örneğin DAC'nde, 1965'de, niteliksiz ve düşük nitelikli işçiler tüm işçilerin % 46'sı, yani mesleksel formasyona sahip nitelikli işçilerle sayıca eşit düzeydeydiler. 1975'te, niteliksiz ve düşük nitelikli işçilerin oranı % 27,7'ye düştü; 1980'de, bu sayı % 18'e düşerken, nitelikli işçilerin ve usta personelin oranı, sırasıyla, önce % 57,6'ya, sonra % 64'e ulaşmıştır. Polonya'da, 8 yıllık öğretimden geçmiş emekçilerin oranı, 1958'de % 23,2'den 1975'te % 50,6'ya ulaşarak, iki katı bir artış göstermiştir. Yeterli bir öğretim görmemiş işçilerin oranı ise % 31,1'den % 9,9'a düşmüştür.

Uzman kuruluşlardan yetişmiş, yüksek nitelikli işçilerin sayısı hızlı bir tempoda çoğalmaktadır. Yalnızca 1970 yılında, Sovyetler Birliği'nde 2.2 milyon kişi (1965'tekinin iki katı) bu şekilde eğitim görmüştür. Ayrıca 25,6 milyon işçi (1970 yılına göre iki katı) doğrudan doğruya işletmenin içinde, örgütlerde ve yönetim yerlerinde niteliklerini yükseltmişlerdir.

Romanya'da, 1976–1980 döneminde 1,5–1,7 milyon nitelikli işçi yetişmiştir (bunların 750.000–800.000'i hızlandırılmış kurslarda, 250.000–300.000'i uzmanlık okullarında, 550.000–600.000'i meslek okullarında öğrenim yapmıştır). Polonya'da, 1960–61'de genel öğretimi tamamlayan

(7–8 yıl) öğrencilerin yalnızca $\frac{1}{10}$ 38,8'i meslek okullarına kayıt yaptırmışken, 1975–76'da bu oran 54,5'a çıkmıştır. Nitelikli işçilerin yeni kuşağının yaklaşık beşte dördü mesleksi ya da teknik okul çıkışıdır. Bulgaristan'da, 1977'de 100.000'i aşkın işçi yetişmiş ve 500.000'i aşkın işçi değişik öğretim kuruluşlarında mesleksi düzeylerini yükseltmiştir.

Sosyalist ülkelerde, genel olarak, bilim ve teknolojinin ilerlemelerini göz-önüne alan, emekçilerin genel kültür ve mesleksi nitelik düzeyini yükseltmeyi amaçlayan geniş önlemlerle birarada yürütülen mesleksi eğitim, yüksek bir politik ve toplumsal bilinç düzeyine sahip, üretimin örgütlenmesi ve yönetimin sürekli daha karmaşık hale gelen süreçlerinde kendini yönlendirecek yetenekte yeni tip bir işçinin yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Bu, sömürüye dayalı kapitalist sistem karşısında sosyalist düzenin temel avantajlarının bir belirisidir.

Dünya Sosyalist Sisteminin Ekonomik Sorunlarıyla ilgili Uluslararası Enstitü'nün muhabiri V. Andreyev ve BSS'nin enformasyon Bölümü tarafından hazırlanmıştır.

Günümüzde İngiltere'de Troçkizmle Savaş

Monty Johnstone

Büyük Britanya Komünist Partisi Teorik ve İdeolojik Komite üyesi

1960'ların sonlarında patlak veren öğrenci ayaklanmasının başdöndürücü günlerinde, öteki Batılı kapitalist ülkelerde olduğu gibi, İngiltere'de bir çok Troçkist, Maocu ve anarşist aşırı sol grup pıtırak gibi yerden bitiverdi. O günden bu yana, bunların pekçoğu parçalanmış, ufulanmış, kimisi de yitip gitmiştir. Bugün İngiltere'de aşırı solun ana gövdesi, esas olarak Troçkizm'den esinlenen gruplar arasındadır. Yazıyı kaleme aldığımız sırada, böyle en az 16 grup ve grupçuk vardı; ama bunların bölünme ve yeni yeni örgütler kurma süreci öylesine hızlıdır ki, bunlar hakkında herhangi bir kapsamlı inceleme, yazı tamamlandığında, kaçınılmaz olarak eskimiş olur. Bu nedenle, ben, yalnızca ötekilerden daha büyükçe ve dayanıklı olanlarını, Komünistlerin görmezden gelemeyecekleri bir gerçek olarak, belli sol kesimlerde etkinliğe sahip bulunanlarını ele alacağım. Bunlardan üçü – Uluslararası Marksist Grup (UMG-IMG) Militan Akım, Devrimci İşçi Partisi (DİP-WRP) – kendilerini biricik ortodoks Troçkistler olarak görüyor. Dördüncüsü, Sosyalist İşçi Partisi, öbürleriyle özünde ortak bir kalıtı paylaşmasına karşın, ortodoks luk savını öne sürmüyor.

Bu gruplar, karşılıklı düşmanlıklarına karşın, birçok temel sorunda benzer görüşleri savunuyorlar. Bunlardan en önemlileri, Komünist Partisi'nin temelinden karşı çıktığı uluslararası Troçkizm'in iyi bilinen konumunun parçasını meydana getiriyor; bunları burada kısaca sıralamak yeterli olacaktır.

Sosyalist devrim stratejisi. Troçkist gruplar, sanki o günden bu yana dünyada hiçbir şey değişmemiş gibi, 1917 Sovyet deneyimi üzerine biçimlenmiş ikili erk ve işçi konseyleri stratejisinden hareket ediyorlar. Bunlar, Sosyalizmin İngiltere'ye 'Özgü Yolu'nu «sosyalizm parlamenter gidiş yolu» diye sunarak ve parlamento dışındaki yığın savaşı ile kapitalist devletin emekçi halk erki tarafından dönüştürülmesi üzerinde yaptığımız vurgulamayı unutarak, Partimiz'in Programı'nı çarpıtıyorlar. Dikkate değer bir nokta da, bu gruplardan hiçbirinin, İngiltere'nin bugünkü özgül tarihsel koşullarında sosyalizme varış yolunu çözümlemeye çalışan, kendi uzun erimli programını hazırlamamış oluşudur.

Bağlaşıklıklar. Troçkist gruplar, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin toplumda geniş bir demokratik bağlaşıklık görüşünü reddediyor ve kaba bir «sınıfa karşı sınıf» modelini savunuyorlar. Bunlar, sendikalarda ta-

banı mekanik bir biçimde «sendika bürokrasisi»nin karşısına çıkarırken, tabanın seçmiş olduğu sendika yönetiminin önemli kesimlerinin gerek bugün, gerekse sosyalizme ilerleyişin uzun erimli perspektifinde birleşik işçi sınıfının savaşkan ve sol politikalar uğrundaki savaşımına bir ölçüde katılabileceği ve katılması gerektiğini hafife alıyorlar.

Bariş içinde yanyana yaşama. Bu ilkeye, dünya devrimi davasına ihanet diye saldırılıyor; yumuşama ve silahsızlanma görüşleri, «uluslararası planda sınıf işbirliği diye karalanıyor.

Sosyalist ülkelere karşı tavır. Tek ülkede sosyalizme Troçki'nin karşıtlığı, yüceltiliyor; ve bugün bile, dünyanın herhangi bir yerinde sosyalizmin kurulmuş olduğu yadsınıyor. Troçki'nin «bürokrasiye karşı politik devrim» kavramı, bütün sosyalist ülkeler için gerçek ilân ediliyor.

Komünist Partileri. Bu partiler, «Sovyet bürokrasisinin ajanları» veya da bir başına Troçkist «devrimci parti»nin (hangisi olduğu sorunu, Troçkistler arasında şiddetli bir savaş konusudur!) önderlik edebileceği yığınların sözümonâ devrimci çabalarını engellemesinde, kapitalizmin payandaları olarak niteleniyor. Troçkistler, Partimiz'in demokratik olmayan bir işleyişe sahip bulunduğunu, çünkü örgütlü akımlara ya da fraksiyonlara içinde yer vermediğini ileri sürüyorlar. Gel gör ki, tek bir Troçkist örgütün, Büyük Britanya Komünist Partisi gibi halka açık kongreler ve kongre öncesi tartışmalar düzenlemeyişi dikkate değer bir noktadır. Yine de Partimiz, Sosyalist İşçi Partisi ile Devrimci İşçi Partisi'nin şu son yıllarda belirleyici özelliği olan ihraçlar batağından tümüyle uzak kalmıştır.

Bu örgütler arasında, temeldeki özdeşliklere karşın, keskin ve şiddetle tartışılan farklılıklar vardır; öyle ki, bunlar, aralarındaki sekte savaşım sırasında kaçınılmaz olarak abartılmakla birlikte, epey gerçektir. Bu örgütleri teker teker kısaca ele alalım.

Uluslararası Marksist Grup (UMG). 1938'de Troçki'nin kurduğu ana örgütün parçalanması sonucunda ortaya çıkan Dördüncü Enternasyonal'in en büyük grubunun İngiltere'deki resmi koludur. 1965'de kurulduğu halde, grup, açıkça varlık göstermeye 1968'de başladı ve yönetim kadrolarının çoğunluğunu öğrenci hareketinden, 1960 sonlarındaki Vietnam'la Dayanışma Kampanyası sırasında topladı. Grubun 1968'de yoğun bir üye artışı kazandığı savı, bunun 40'dan bugünkü 800 sayısına yükselmesini sağladığı bilincine, tüm çarpıcılığını yitiriyor. Bununla birlikte, 8.500–10.000 dolayında tiraja sahip olduğu ileri sürülen sürekli bir haftalık gazete çıkarıyor: *Sosyalist Meydanokuma*. Ayrıca son yerel seçimlerde kimi adaylarının elde ettiği oy tutarı da bu grubu körükleyen bir olgudur.

UMG'un politik kaydı son derece istikrarsızdır. Grubun başlangıç stratejisi, İşçi Partisi içinde çalışma yapmaktı. Öğrenci ayaklanması, öğrencilerin öncülüğü («yeni gençlik öncüsü») ve üniversitelerde «kızıl üsler»

perspektifi, grubun İşçi Partisi'ne yönelik eski doğrultusunu değiştirdi. 1972'de, önde gelen liderlerinden Tarık Ali, («İşçi Partisi'ni» yıkma stratejisini, aslında onun sendikal hareketle bağlarını koparmak anlamına gelen» bir stratejiyi savunmaya başladı. Tory'lerin (*) her zaman istediği şeyin de tam tamına bu olduğunu; ve böylesi bir yaklaşımın, aynı zamanda, bağlı sendikalardan İşçi Partisi'ne yönelen savaştan baskıdan derin bir hoşnutsuzluk duyan sağ kanat İşçi Partisi liderlerine dolaysız bir yardım sağladığını da belirtmek gerekir.

1973'de, giderek çoğalan sayılarda işçi, Heath'ın Tory hükümetine karşı savaşa kalktığı sırada, UMG'un üyesi olduğu Dördüncü Enternasyonal Birleşik Sekreterliği, İngiltere'ye ilişkin tezlerinde, bugün «merkezsel stratejik proje»nin, «Tory hükümetinin alaşağı edilmesini ve İngiltere'de bir ikili erk ortamı yaratılmasını amaçlayan bir genel grev hazırlığı» olması gerektiğini bildirmişti. (1) O yılın sonbaharında, Şili'deki Pinoçet darbesinin ardından düzenlenen Londra gösterilerinde, UMG üyeleri, «Tek yol-Silâhlı yol» yazan pankartlar taşıdılar.

İngiltere'de yaklaşan «Sovyet erki» biçimindeki devrimci ham hayaller, gerçekliğin soğuk rüzgarlarıyla dağılıp gittiği zaman, UMG, bu kez doğrultusunu İşçi Partisi'nin soluna çevirdi. Grup şunu kavradı: «İşçi Partisi, işçi sınıfının en önemli kesimlerinin bilincinde en yakın belirleyici politik olgudur.» (2) Buna göre, üyelerinin bir kısmını bu örgüt içinde çalışmaya gönderme kararı aldı. Bu çalışma pek verimli çıkmadığından, grubun bugünkü çizgisi, İşçi Partisi'nin dışındaki «devrimci sol»un öbür kesimleriyle birlik yolundadır.

Militan Akım. Hiçbir uluslararası örgüte üye olmayan grup, adını 1964'den beri yayın alanında boy gösteren aynı adlı gazeteden alıyor. Bugün haftalık olarak çıkan gazete 20.000 sattığını savlamaktadır. Son üç yılda ilerleme kaydetmeyi başaran tek grup budur. Üyelerinin «binlerle» sayıldığını önesürmektedir. Ne ki, bunların Troçkist çekirdeği kesinkes birkaç yüzü geçmiyor.

1950'lerden sonra, Militan Akım'ın Troçkist liderleri, kendilerini, İşçi Partisi'ne uzun erimli tutarlı «gizli sızma» stratejisi uygulama özellikleriyle, öteki gruplardan ayırdediyorlar. Bunlar, İşçi Partisi'nin Genç Sol-yalistler örgütünde özellikle odaklaşmış bulunuyorlar; öyle ki, örgütün Ulusal Komitesi'nde, bu grup yanlıları tüm sandalyeleri ellerinde tutuyor.

Militan Akım, «Militan»da ve teorik dergileri «Uluslararası Militan Dergi»de çıkan makalelerle; ayrıca Troçki'nin ve Akım içindeki izleyicilerinin yazılarını basıp satarak, okullarda dersler örgütleyerek, yandaşlarını

(*) Tory'ler: Muhafazakarlar – ç.n.

(1) «Enternasyonal» (Londra), c. 2, 1973, s. 10.

(2) «Kızıl Haftalık» (Londra), 26 Haziran 1973.

«eğitme»ye kendini adanmış deneyimli ve derinden bağlı Troçkistler'in elinde bulunuyor.

Militan Akım, sosyalizme giden yolun, 200 büyük İngiliz tekeli ulusal- laştıracak bir Parlamenter Yetki Yasası'ndan geçtiğini ileri sürüyor. Bu yüzden, kendisinin «tekkeler» diye karaladığı öbür gruplar tarafından, «reformculuk»la damgalanıyor.

Bunlar, reformcu görüşlerin derin köklere sahip olduğu İngiltere gibi eşki burjuva-demokratik ve emperyalist bir erkte özellikle zor olan, işçi sınıfının bilincinde değişim sağlamak gibi uzun ve karmaşık bir süreçle başetmeyi beceremiyorlar. Nitekim, Militan'da yayımlanan bir başyazıda, «işçilerin, erke barışçı yoldan, 'bir gecede' (gelivermesi)» gibi bir perspektif geliştiriliyor; ve «işçi ve sendika liderleri Marksist olsaydı, hareket içinde kapitalizmin bunalımı ve sosyalizmin gerekliliğini açıklayan bir kampanya yürütseydi, kapitalizm altı hafta bile ayakta kalamazdı» (3) gibisinden bir sav önesürülüyor.

«Sosyalizmin İngiltere'ye Özgü Yolu»na, ilk aşamada «ekonomiye ege- men, doruktaki şirketlerden kilit önemde olanları»nı ulusallaştırması ön- görülen bir sol-işçi hükümetini ileri sürdüğü gerekçesiyle, «Fabian reform- culuğunun fikirleri ve yaklaşımıyla dolu» diyerek saldırmaya özel bir özen gösteriliyor. «Militan»ın yayımcısı Peter Taafe, «Tüm tekkelerin ulu- sallaştırılması neden önerilmiyor? İşçi hareketinin kapitalistlerin erkini tümüyle tasfiye etmeyi amaçlayan bir programla silâhlandırılması neden önerilmiyor?» diye soruyor; «Böyle bir program, uygulanırsa, kapitalizmin toplumsal rezervlerini tümüyle yokeder ve barışçı değişimi sağlar.» (4)

Gerçekte, İngiltere'ye Özgü Yol, kapitalist erkin ortadan kaldırılması için tam da böyle bir program öne sürüyor; ama buna ulaşmak için geçilmesi zorunlu aşamaları ortaya koymak, yeterince gerçekçi bir dav- ranıştır. Militan Akım liderleri, geleneksel Troçkist terimlerle, böyle bir yaklaşımı, «yamanmış ... bir Menşevik 'aşamalar' teorisi» diye tanımlı- yorlar. Bunlar, tüm bağlaşımlar anlayışımıza da saldırarak, ırkçılık ve faşizme karşı büyük ölçüde başarılı Nazi Karşıtı Birlik gibi geniş tabanlı kampanyaları bile kınıyor; bunların karşısına, «yalnızca sosyalist bir prog- ram üzerinde seferber edilmiş işçi hareketi»ni çıkarıyorlar. (5)

Devrimci İşçi Partisi de geniş demokratik kampanyalara karşı aynı derecede sekte bir tavır alıyor. Bu karaünlü inatçı Troçkist örgüt, bir zamanlar İngiltere'nin en güçlü aşırı sol grubuydu. Kısa bir arayla, 1969'dan beri sürekli bir günlük gazete çıkarmayı başarmış olmasına karşın, son yıllarda üye sayısı ve etkisi hatırısayılır ölçüde azalmıştır.

(3) «Militan» (Londra), 4 Mart 1977.

(4) «Yorum» (Londra), 3 Mart 1979.

(5) «Uluslararası Militan Dergi» (Londra), Sayı 15, 1978, s. 26–28.

1959'da Sosyalist İşçi Birliği adıyla kurulan ve 1960 ortalarında ayrılan dek İşçi Partisi içinde faaliyet gösteren grup, «devrimci parti» savıyla, 1973 yılında Devrimci İşçi Partisi'ne dönüştü. O sıralarda, (İşçi Partisi'nin Genç Sosyalistleri'ne egemen olan Militan'a karşı) gençlik örgütü Sosyalist Gençler'in yanısıra, tahminen 5.000 dolayında üyesi vardı.

Bu gerçekler, DİP'nin o dönemdeki tavrını gösteriyor. 1974 genel seçimlerinden önce, DİP Genel Sekreteri Gerry Healey, bir basın toplantısında şöyle konuşuyordu: «Kapitalizm tükenmiş, işi bitmiştir; yakında milyonlarca işçi yüzünü bizim politikalarımıza çevirecektir. Bir-iki yıl içinde, gelecek genel seçimlerde Devrimci İşçi Partisi 500 aday gösterecektir. Ondan sonra da yasallığı getireceğiz ...» ⁽⁶⁾ O yılın Eylülünde de, o zamanki günlük gazeteleri «İşçi Basını» şöyle yazıyordu: «İngiltere'de bir devrimci durum vardır.» ⁽⁷⁾

Bu gibi zeminsiz sözler, DİP'nde politik bir bunalım doğurdu. Parti'nin yıllık konferansının öncesinde, eleştiri yaptıkları gerekçesiyle 200 üye ihraç edildi. DİP Merkez Komitesi eski üyelerinden Alan Thornett'in önderliğinde bir grup, Parti'den ayrılarak, «gerçekten Troçkist» bir örgüt olarak Sosyalist İşçi Birliği'ni kurdu. Bu yeni örgüt, DİP içinde hüküm süren akılmaz durumun bir görünümünü sunan, paranoya, tapınç, hatıta fiziksel şiddet gibi unsurların varlığını anlatan bir belgeler kitabı yayınladı.

DİP, 1975 Temmuzunda topladığı bir özel konferansta, «İşçi Partisi'ni İstifaya Zorlayın» (Tory Partisi'nin yönetimince de paylaşılan bir belge) başlıklı bir manifesto yayımladı. Aynı zamanda, yapısını, «erki almak için devrimi gerçekten hazırlamak» amacıyla baştan örgütlenme zorunluğunu bildirdi.

DİP, şimdi, büyüme düşlerinin eşlik ettiği vahşi devrimci beklentilerinin bedelini ödüyor. Ufak başarılarından başı dönen DİP, kapitalist dünyada ekonomik bunalımın başlamasıyla utku gününün geliverceğine inanıyordu. Örgütün üye sayısı bugün 1.000'in altında olsa gerek.

Sosyalist İşçi Partisi (SİP). Ortodoks Troçkist grupların en büyüğüdür. Parti'nin yöneticileri 4.000 dolayında üyelerinin bulunduğunu savlıyorlar; ama gerçek sayı, olsa olsa 3.000'e yakındır. 1977'ye dek Uluslararası Sosyalistler adıyla tanınan SİP, 1950 yılında Kuzey Kore'nin ABD emperyalizmine karşı savaşımına destek olduğunu bildirmesi nedeniyle anlaşmazlığa düşerek, Troçkist hareketin ana akımından ayrılan bir grup biçiminde ortaya çıktı. «Ne Washington, ne Moskova, Uluslararası Sosyalizm» belgisine sarıldı.

⁽⁶⁾ «İşçi Basını» (Londra), 1 Mart 1974.

⁽⁷⁾ Agy., 28 Eylül 1974.

Grup, İşçi Partisi'nin içinde yıllarca çalıştıktan sonra, 1960'ların sonunda bunun politik bakımdan geçerliğini yitirdiği sonucuna vararak, üyelerini çekti. Son derece gevşek bir örgütlenme biçiminden yola çıkan grup, 1970'lerde sıkı merkezsel ve otoriter bir partiye dönüşmeye çalıştı.

SİP'nin en büyük değeri, kuşkusuz son derece üretken bir haftalık gazete çıkarmasıdır. *Sosyalist İşçi*. Gazetenin anti-kapitalist ajitasyonu, popüler ve etkilidir. Bu gazete, DİP'nin Haber Hattı gazetesinde bol bol raslanan kısır sektör polemiklerden bilinçli bir şekilde sakınmaktadır; ancak yine de iç ve dış sorunlara ilişkin yazılarında temelden Troçkist görüş yansıtılıyor. 1977'de, gazetenin tirajının 27.000 olduğu savlanıyordu; oysa bugün düzenli ödenen satışların gerçekçi bir değerlendirmesi, bu sayının yarısı dolayında olduğunu gösteriyor.

SİP, 1960'lar sonundaki öğrenci ayaklanmasından büyük bir üye kitlesi kazandıktan sonra, 1970'lerde, çalışmalarını sanayide taban edinme amacına yöneltti. Bu uğurda, ağırlığı ekonomik sorunlara kaydırды ve bunlar çevresinde taban hareketleri başlatmaya, varolanlarını denetimi altına almaya çalıştı. İşçi hareketinin yapıları dışında yürüttüğü Çalışma Hakkı kampanyası SİP'nin kurulmasında bir araç işlevi gördü.

SİP'nin önemli girişimlerinden biri de, 1977 sonbaharında, «Ulusal Cephe»den gelen faşist ve ırkçı tehlikeye karşı, Nazi Karşısı Birliğin kurulması olmuştur. Ünlü sanat ve spor adamlarını toplayan, hatta halk müziği topluluklarının da katıldığı yürüyüş ve karnavallar, çoğu o güne dek hiçbir politik eylem biçimine katılmamış olan onbinlerce, hatta yüzbinlerce genci kendine çekti.

Büyük Britanya Komünist Partisi, bu kuruluşun her düzeydeki faaliyetlerinde yer almaktadır. Ne ki, burda da Komünistler, SİP'nin solcu stratejisinden kaynaklanan yanlış anti-faşist savaş taktiklerine karşı savaşmak zorunluluğuyla karşılaşılıyorlar. SİP'nin benimsediği faşistlerle ve dolayısıyla onları korumak için gönderilen polislerle fiziksel savaşım yerine, biz, «Ulusal Cephe»nin savlarına karşı çıkıp, bunları yerle bir etmek için olabildiğince geniş kampanyalar geliştirmeye ve provokatif ırkçı hareketleri yasaklayacak yasa hükmünün çıkartılmasını, ırkçı propagandaya karşı daha sıkı yasaların getirilmesini sağlamaya çalışıyoruz. Kapitalist devletin sınıfsal niteliği konusunda hiçbir hayal beslememekle birlikte, yığınları bu devletin elden geldiğince yüksek ölçüde demokratikleştirilmesini sağlamak için seferber etmenin olanaklı ve zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bu sürecin bir parçası olarak, polisler arasından yandaş kazanmaya ve SİP taktikleri gibi onları itmek yerine, onlarla faşistler arasına kama sokmaya özen gösteriyoruz.

Komünistler ortak eylemin olanaklı ve etkili olduğu çeşitli konularda SİP üyeleriyle birlikte çalışırlarken, SİP'nin, çalışmalarında sık sık Parti-

mize düşmanlık göstermelerinin yanısıra, işçi hareketi içindeki çalışmalarının bölücü karakteri, eylem birliği üzerinde bir anlaşma önerilerini geri çevirmemize neden oldu. SIP'nin politik bakımdan kendisine Komünist Partisi'nden çok daha yakın olan UMG'nun ısrarlı birlikteliği yaklaşımlarını reddetmesi, belirtmeye değer ilginç bir noktadır. Komünist Partisi'nin bü-yük ve sanayide kök salmış bir örgüt olması, bizle birleşmeyi onların amaçları için çok daha ilgi çekici kılıyordu.

Komünist Partisi'nin Troçkizm'e karşı savaşımı. Partimizin 34. Kongre-si'nde Genel Sekreter Gordon McLennan, «aşırı solculuğun fikir ve faaliyetlerine akılcı, inandırıcı bir tarzda yaklaşmak gereği»nden söze-derek, şunları vurguladı: Bunlar, «sol savaşıma sekte vurabilir ve işçi hareketinin kendini sağcı politikalar ve yöneticilerden kurtarabilme ve tarihsel sosyalist rolünü yerine getirme yeteneğine beslenen güveni sar-sabilir. Bu, çoğunun Partimiz'de yeralması gereken kimi solcu gençler için özellikle geçerlidir.»

Böyle bir politik ve ideolojik savaşım, tekelci sermayeyi ve kapitalist bunalımın yükünü emekçilerin sırtına yıkmaya çalışan Tory ve sağ kanat İşçi Partisi politikalarını baş düşman olarak gören topyekün stratejimiz-den ayırlamaz. Biz, kimi aşırı sol grupların zaman ve enerjilerinin büyük kısmını Partimize saldırmaya ayırdıkları gibi, aşırı solla savaşımı günde-mimizin başına kesinlikle koymuyoruz.

«Sosyalizmin İngiltere'ye Özgü Yolu»nda ve ilgili teorik açıklamalarda çizilen stratejiyi tartışma ve yaygınlaştırma uğraşı, politik çalışmamızın tüm öteki alanlarında olduğu gibi, Troçkist politikalara karşı tartışmalarımızda da odak noktasını tutar. Bunun yanısıra, gerek geleneksel Troç-kist konumların, gerekse tek tek Troçkist örgütlerin politikalarının eleş-tirisine broşürler, yazılar, kurslar ve tartışmalar gibi çeşitli araçlarla özel bir önem veriyoruz. Ancak konu hakkında özel bir bilgi sahibi olursak, savlarımızı, yoldaşça tartışmaya ve safımıza kazanmaya uğraştığımız bu örgüt üye ve yandaşları için geçerli, inandırıcı kılabiliriz. Onbeş günlük «Yorum» dergimizde sol eğilimli gazete yayımcılarının, bu arada Troç-kistlerin de bir dizi yazısının yayımlanması ve derginin sütunlarında bun-larla ilgili tartışmalar çıkması, yoldaşlarımızı .bu görev için yeterli ölçüde donatmamıza yardımcı oluyor.

Herşeyden önce, şu son yıllarda bazı Troçkist örgütlerle açık tartışma-larda yaptığımız gibi, çözümlemelerimizin, stratejimizin Troçkistlerinkin-den üstünlüğünü kanıtlama yeteneğimize emin olmalıyız. Özellikle, 1960'ların sonlarında Partimiz'in aşırı sol örgütlerin gölgesinde kaldığı üniversitelerde, 1970'lerde yaptığımız ideolojik çalışmalar, durumu köklü bir biçimde değiştirmemizi sağladı.

Troçkist örgütlerle karşılaşmalarımızla, ortaya çoğu son derece kar-

maşık olan birçok sorun çıkıyor. Tek tek her durum hem dogmatiklikten uzak ve esnek, hem de şaşmaz ve ilkeli bir biçimde gereğince incelenmelidir. Genel yaklaşımımız, on yıl önce, Betty Reid'in hazırladığı, aşırı solculuk hakkındaki önemli bir Komünist Partisi broşüründe tanımlanmıştır. Reid şöyle yazıyor: «Marksistlerin görevi, hangi eylemlerin, güçlü kesimleri, yeni destekleri soğutmadan çekmek için savaştan eyleme geçeceğini kavramaktır. Kimi politika ve teorileri neden zararlı bulduğumuzu sürekli açıklama çalışmasını, savaşımın ilerlemesine yardımcı olacak her güncel konuda birlik kurma çabalarıyla birlikte yürütmek bizim için zorunlu bir ödevdir.» ⁽⁸⁾

Biz, bunların, bozguncu Troçkist akımlarla savaşma ve aşırı solculuğun çıkmaz yoluna sürüklenmiş bulunan genç insanları, Komünist Partisi ve Genç Komünistler Birliği'ne kazanma yolunda en etkin biçimde savaşılabileceğimiz doğrultu olarak önemlerini koruduklarına inanıyoruz.

⁽⁸⁾ Betty Reid, İngiltere'de Aşırı Solculuk, BBKP, Londra, 1969, s. 58.

★

Okurlara Yanıt

Yazı Kurulu'na yazdıkları mektuplarda Troçkizm'in tarihine, bugünkü ideolojik ve politik durumuna ilişkin sorunları şu ya da bu biçimde ortaya koyan ve bu sorunların dergimizde irdelenmesi dileğinde bulunan BSS okuyucuları, sanırım, M. Johnstone'nun yazısını özel bir ilgiyle okuyacaklar. Ne ki, bu yazı, Troçkistler'in bir tek ülkedeki, İngiltere'deki faaliyetini göstermektedir. Bununla birlikte, kapitalist dünyada, zaman zaman Troçkist eğilimin bir yinelenen hareketlenmesi diyebileceğimiz kanıtları da var. Burjuva ideologları, Troçkizm'i, sürekli biçimde, sayısız grup ve grupçukların yandaşları arasında çıkan sonsuz tartışmaların, bölünmelerin ve yer değiştirmelerin sonucu olarak içine düştüğü felç durumundan kurtarmaya çalışıyorlar ⁽¹⁾; Onun «tarihsel başarıları» vurgula-

⁽¹⁾ Ulusal ve uluslararası planda çok sayıda fraksiyonlara bölünme ve dağılmanın, Troçkist örgütlerin şekilsiz ve geçici niteliğinin sonucu olarak ve Troçkistler'in örgütlerinin üye sayısı hakkında verdikleri abartmalı sayılar nedeniyle, Troçkist yönelimli örgütlerin ve üyelerinin sayısı ile ilgili derli toplu veriler pratik olarak bulunmamaktadır. 1938'de Troçki tarafından kurulan 4. Enternasyonal'in takipçisi olma hakkını kendisinde gören belli başlı en az yedi uluslararası merkez vardır. Bunlar: Paris Birleşik Sekreteryası, Latin Amerika Sekreteryası, Londra Uluslararası Komitesi, Uluslararası Marksist Devrimci Eğilim, Uluslararası Troçkist Eğilim. Genellikle aynı ülkelerden değişik örgütler bu uluslararası «sekreteryaya», «komite» ve «eğilimler»in şube-

arak, «gerçek» ve «reform edilmiş» bir Troçki sunmak için, sırasıyla, çok şeyler yapıyor; ve eğer günümüz devrim stratejisinde değilse, o zaman, en azından Komünist hareketin tarihinin eleştirisinde ve ideolojik, örgütsel, politik ilkelerinde Troçki'nin otoritesini kabul ettirmeye gayret gösteriliyor.

Bugün, Komünistler, yalnızca, Troçkistler'in günümüzde ne oldukları ve gerçek devrimcilerin neden onlarla savaşı sürdürmeyi görev saydıklarını daha açık kavramaları için, Troçki ve Troçkizm'e dikkatle bakmak gereğini duyarlar. Söylemeye gerek yok ki, aşağıda verdiğimiz bilgiler, Troçkizm'in bütünsel bir karakteristiğini gösterme savını taşıyor; yalnızca Troçkist eğilimin kimi özelliklerini ve ona karşı yürütülen savaşımın derslerini ortaya serecektir.

Bolşevik Partisi'ne ancak 1917 yazında üye olan Troçki'nin politik konumu, *maceracılığın* izlerini taşıyordu. Lenin'in nitelendirmesiyle, «saçmaca sol sürekli devrim» ⁽²⁾ teorisi, onun ideolojik temelini oluşturur. Rusya'da henüz çarlığın egemen olduğu sıralarda, Troçki, bu teoriyi, burjuva demokratik devrim aşamasını atlama fikrini önesürmede kullandı. Brest-Litovsk Antlaşması (1918) döneminde, devrimin önerilerinin zayıflamasına yolaçan barış antlaşmasını baltalama taktiğini haklı göstermek için bu teoriyi kullandı; görüşmelerde, Parti yönergelerinin çiğnenmesi olan Troçki'nin tehlikeli girişiminin sonucu olarak, Sovyet devleti çok daha zor bir barış elde etti.

1929'da, anti-sovyetik eylemlerinden ötürü, SSCB'nden çıkarıldığında, Troçki'nin tezleri yine tümüyle maceracı nitelikteydi. İlk, Avrupa'da «devrim için bir fırsat» çıkacağını umuyordu. İkinci olarak, «faşizme karşı, ancak proleter devrimi metodları yoluyla savaşılabileceği» biçiminde, hesapsız ve aşırı görüşler belirtiyordu. Son olarak, bir «proleter ayaklanması» fırsatını doğuracak olan bir başka dünya savaşını bekliyordu. Troçki, yakında başlayacak olan savaşta, SSCB'nin «kaçınılmaz bir bozguna» uğrayacağını öngörüyor ve hatta küstahça, bu bozgunun «kısa bir süre» içinde gerçekleşeceğini demvuruyordu.

«Sürekli devrim» görüşü, modern görünümleriyle, bugün de hâlâ Troçkistler'in maceracı goşist çizgisinin, dünya devrimini «uyarma» politikasının «teorik» temeli olarak duruyor.

Troçki, daha faaliyetinin başlangıcında, ideolojik ve politik portresinin ayrı bir özelliği olarak, *ilkeden yoksun* olduğunu kanıtlamıştır. Rus

lerini oluştururlar; daha şimdiden 5. Enternasyonal'i kurmaya çalışan ya da hiçbir «Enternasyonal»e bağlı olmayan örgütler de vardır. Troçkistlerin en aktif oldukları ülkeler Batı Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika, Avustralya ve kimi Asya ülkeleridir.

(2) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 20, s. 346.

devrimci hareketinde merkeziliğin en kötü biçiminin sözcüsü haline gelmiştir. «Devrimci» cümlelerin ardına sığınıp, sağ ve «sol» oportünizmle uzlaşan bu küçükburjuva akım, RSDİP'nin devrimci kanadını menşeviklere, likidatörlere ve sosyal şövenlere bağımlı kılmaya ve Parti içinde makyavelist politikacıların egemenliğini sağlamaya çalışmıştır.

1910'da Lenin şöyle yazıyordu: «Troçki, fikirler alanında karışıklıktan başka birşeyden hoşlanmayanları, Marksizm'in savunusuyla çılgınca alay edenleri, süregiden savaşımın anlamını asla kavrayamayan ve bu görüş ayrılıklarının ideolojik köklerini incelemek, düşünmek ve araştırmak istemeyen tüm küçükburjuvaları birleştiriyor. ... Troçki, kolaylıkla «günün kahramanı» olarak ortaya çıkabilir, tüm orta yolcuları kendi çevresinde toparlayabilir.» ⁽³⁾

Oktobr Devrimi'nden sonra bile, Troçki devrimcilerle oportünistlerin bir örgüt çatısında ilkesiz birarada olmaları, böylece sağ ve «sol» küçükburjuva devrimciliğinin tüm sözcülerinin toplanmasında ısrar etmeyi sürdürdü.

Troçki ve Troçkistler'in faaliyeti, ucuz saygınlık kazanmaya yönelik bir demagojiyi her zaman önemli ölçüde içinde barındırmıştır. Troçkizm, özellikle şu metodları kullanır: Tabanı, Parti yönetimi ve aygıtıyla karşı karşıya getirmek; bürokratik yozlaşma suçlamasıyla, Parti'nin saygınlığına leke düşürmeye çalışmak; devlet organlarını Parti'nin etkisi ve denetimi dışında tutmaya yeltenmek; Merkez Komitesi'nin otoritesini zedelemek; savaşımında, Parti kadrolarına karşı öğrencilere yaslanmaya çalışmak; ekonomi-politika sorunlarında «sol» bir dil kullanmak vb.

Demokrasi sorunu, Komünistler'le Troçki ve izleyicileri arasındaki ideolojik tartışmanın her zaman merkez sorunlarından biri olmuştur. Yığınların iradesini ve çıkarlarını küçümseme, *anti-demokratik* anlayış, Troçki'nin tüm politik biyografisini kapsar. Troçkizm'in bir ögesini oluşturur. Troçki, Rusya'da sınıflar savaşımının taktiğini, «burjuva rejiminin yöneticilerinin hesaba kattığı ve güvendiği gibi, köylülerin önyargılarına ve cehaletine» ⁽⁴⁾ dayandırıyordu.

Troçki'nin, Parti'deki fraksiyonları yasal kılmak için önesürdüğü isteklerin, Parti içi demokrasiyi savunmakla hiçbir ilgisi yoktur. Troçki'nin anti-demokratik tutumları, yığınları denetlemek ve yönetmek için askersel-bürokratik bir sistem kurma zorlamalarında, özellikle belirgin biçimde ortaya çıkmıştır; işçi yığınlarının, askerler gibi, kumanda edilebileceği, atanabileceği ve yerlerinin değiştirilebileceği bir sistem.

Troçki, yalnızca sivil emeği askerselleştirme fikrini değil, aynı zamanda,

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Agy., c. 17, s. 15.

⁽⁴⁾ V. İ. Lenin, Agy., c. 15, s. 400.

toplumsal yaşamın öteki alanlarında da demokrasiyi ortadan kaldırmayı, kararnameyle yaygın yönetimin kurumlaşmasını savunuyordu.

Komintern'in 7. Kongresi'ni (1935) izleyen dönemde, Troçki ve onun kurduğu 4. Enternasyonal, demokratik perspektife ve anti-faşist demokrasi için savaşıma karşı çıkıyordu. Komünistlere ve onlarla işbirliğinden yana olan demokratlara saldırarak, halk cephesi fikrini politik olarak baltalıyordu.

Troçki'nin bir başka ayırıcı özelliği olan *kendi kişiliğini yüceltmesi*, hem günlük pratik çalışmalarında, «*teorik araştırmalarında*», hem de anılarında onu yönlendirir. Sovyet erkinin ilk yıllarında, Troçki, gerçekten önemli mevkilerde bulunmuştur. Ne ki, bir tek bu olgu, Troçki'nin devrimin «yönetici kahramanları»ndan biri olduğunu göstermez. Troçki'nin «özel rolü» hakkında efsane yayanlar, ya tarihsel gerçeği bilinçlice çarpıtıyorlar ya da Troçki'nin kendisinin de epeyce çaba harcayarak yaydığı masalların etkisine kapılıyorlar.

Örneğin, günümüzde kimi yazarlar, tarihsel gerçekten uzak ta olsa, hâlâ Troçki'nin kendisinin yaydığı efsaneye inanıyorlar. Bunlara göre, 1917'de Rusya'daki proleter ayaklanmasının yönetici çekirdeği, 16 Ekim 1917'de doğrudan Lenin'in yönetiminde toplanan ve Troçki'nin üyesi bile olmadığı Bolşevik Partisi MK konferansında kurulan Devrimci Askersel Merkez değil de, Troçki'nin yönettiği Petrograd Konseyi imiş.

Kimi burjuva tarihçiler, Troçki'yi Sovyet erkinin dış politikasını düzenleyen adam olarak göstermekten, Kızıl Ordu'nun kuruluşunda oynadığı «üstün rol»den söz etmekten hoşlanıyorlar. Ama, Kayzer Almanyası'yla yapılan görüşmeler sırasında Troçki'nin devrime verdiği zararı unutuyorlar (sakın bilinçlice olmasın?). Genç Sovyetler Cumhuriyeti'nin uluslararası durumunun gerçekliklerini kavrama yeteneksizliğini gizleyen kendine özgü meydanokuma ve poz kesme biçimiyle, Troçki, örneğin, Dışişleri Halk Komiserliği yöneticiliği görevini şu sözlerle formüle ediyordu: «Dünya halklarına birtakım devrimci duyurular yayımlayacağım ve sonra dükkânı kapatacağım.»

Cumhuriyet'in silâhlı güçlerinin yönetimi gibi etkili bir makamı kendi kişisel otoritesini kurmak için kullandığını, bu amaçla ordunun Parti tarafından yönetilmesine karşı çıktığını ve orduya alınmada sınıfsallık ilkesine aykırı davranışlara olanak tanıdığını da yine unutuyorlar.

Proleter devrimine sıkıca bağlı bir kişilik gibi olduğu dönemde, Troçki'nin adı, burjuva ideologları için bütünüyle ürpertici bir yankı veriyordu. Ama, sosyalist toplumun doğuşunun karmaşık sürecinde, Troçki'nin gerçek rolünün ne olduğunu ve emekçilerin devrimci sınıf savaşlarının gelişmesiyle birarada yürüyen politik ve ideolojik çatışmalarda Troçkizm'in nasıl bir rol oynayabileceğini çok geçmeden keşfettiler. Burjuvazi, Troç-

kist akımları kendi politik hedeflerini uygulamak için uygun bir araç olarak gördü.

20. yüzyılın tüm tarihinin gösterdiği gibi, sömürücü sınıflar, bilinçli ya da bilinçsizce, yığınları burjuvazi açısından avantajlı kısır eylemlere sürükleyen, devrimci güçler arasında bölünmelere neden olan ve yalnızca işçi sınıfının demokratik ve sosyalist hedeflerinin gerçekleşmesi yönündeki hareketi dizginleme yeteneğine sahip olan maceracılar ve demogoglara gereksinim duyarlar.

Troçkizm, çağımızın rastlansal bir ürünü değildir. Onun kökleri burjuva toplumunun sınıfsal yapısındadır. Komünist Partileri'nin ve işçi hareketinin içerisinde kendine yer edinemediğinden, Troçkizm, kapitalist toplumun devrimci harekete sürüklenmiş olan küçükburjuva katmanlarının kararsızlığı, ikircimleri, sabırsızlığı, politik olgunluk ve deneyim eksikliğine dayanarak gelişir. Günümüzde Troçkizm, devrimci hareketin Komünistlerce ortaya konan gerçek perspektiflerini göremeyen ya da bunları benimsemeye hazır durumda olmayan sol eğilimli güçler arasından yandaş toplamaktadır. Bunların, 20. yüzyılda devrimci hareketin tarihinde Troçki ve Troçkizm'in tuttuğu yeri abartma arzusu buradan kaynaklanıyor. Antileninizmin Troçkist bayrağı altında sınıfsal devrimci konumların terk edildiği, böylece örtbas edilmiş oluyor.

Kapitalist ülkelerde Troçkizm'in gerçek yapısını pek az kimse biliyor. Buna karşılık, bu olguyu yalana dayandıran değerlendirmeler epeyi yaygındır. Bugünkü durum, 1914'te, Lenin'in çizdiği duruma epey benziyor:

«Rusya'daki Marksist hareketinde yer alan eskiler, Troçki'yi çok iyi tanırlar ve onların yararları için Troçki'yi tartışmaya gerek yok. Ama, işçilerin daha genç kuşakları, onu tanımıyor; ve bundan dolayı, Troçki'yi tartışmak gereklidir...»⁽⁵⁾

Toplumsal devrimin içinden geçtiği tüm dönüm noktalarını görmek için, kendilerine özgü devrim yolunu arayanların çetin gerçeklik hakkında daha tam bir fikir edinebilmeleri ve gerçek devrimci proleter karakter ile Troçkist ya da küçükburjuva goşist laf ebeliği arasındaki ayrımı daha iyi ayırtedebilmeleri için bu zorunludur.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» Enformasyon Bölümü tarafından hazırlanmıştır.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Agy., c. 20, s. 336.

Bildiri

Silâhlı kuvvetlerin üst komutanları, parlamentodaki politik partilere ve anayasal kurumlara yönelik bir ulti-matom verdiler. Bununla, ilk adımda, emperyalist çevrelerin ve işbirlikçi, tek-elci burjuvazinin istediği AP-CHP işbirliğini dayatıyorlar. Generallerin biçimsel parlamenter kurumları ortadan kaldırma korkutmacasıyla yaptıkları bu çıkış politik bunalımda yeni bir aşama oluşturuyor. Militarist kliğin ülke yönetimindeki ağırlığı artıyor. Erki doğrudan ele almamakla birlikte, uygulanan iç ve dış politika üstünde dolaylı denetimi sıkılaştırıyor.

Ordu üst yönetiminin bu ulti-matomu, emperyalizmin dünya çapında ve bölgemizde uyguladığı saldırgan ve gerginliği arttırmaya yönelik planlarıyla bağlıdır. İran'da konumlarını yitiren, Afganistan'ı boyunduruğa alma planları suya düşen Amerikan emperyalizmi, bölgemizde yeni askersel bloklar çatıstırmak, yeni üsler açmak istiyor. Hegemonyacı amaçları için bölgeye askersel yığınak yapıyor. Egemen sınıflar, Türkiye'yi ABD'nin Yakın ve Orta Doğu'daki saldırgan planlarına araç etmek istiyor. Bu amaçla, biryandan anti-Sovyetizm kışkırtılıyor. Öte yandan bağımsızlık ve egemenliğimizi daha da ayaklar altına alacak askersel «işbirliği» anlaşmasının ivedi bağlanması için ABD ile gizli pazarlıklar sürdürülüyor.

Üst komutanların ulti-matomu içerde, bunalımın yükünü emekçi yığınların sırtına daha da yoğun bindirmek, işçi sınıfına tekeller karşısında toplu sözleşme savaşında boyun eğdirmek amacı taşıyor. Kürt halkının ulusal baskı ve ayrıcalığa karşı haklı istemleri zorbalıkla bastırılmak isteniyor. Komşu İran ve Afganistan halklarının anti-emperyalist savaşının etkilerine karşı militarist klik, ülkemizde dinsel inançlı yığınlar, değişik mezhepler arasında ayrılıkları körüklüyor, baskıya gidiyor. Faşist MHP ve yan örgütleri kanlı terörü tırmandırıyor.

Egemen sınıflar bu koşullarda, bir yandan burjuvazinin değişik politik güçleri arasındaki çatışmaları gidermek, öte yandan halkın ilerici ve demokratik örgütlerine, en başta sınıf sendikalarına saldırmak ve yeni zorbalık yasalarıyla, DGM'lerle demokratik hak ve özgürlükleri kaldırmak yolundan yürüyor. Generallerin ulti-matomu işte bu amaçları içeriyor. Militarist klik, bu dayatmayla, Demirel hükümetine karşı en geniş de-

mokratik güçlerin eylem birliğinin, yığın hareketinde devrimci bir yükselmenin önünü kesmeye çalışıyor.

Halkımızın, gençliğin anti-faşist yığinsal gösterilerini, işçi sınıfının enternasyonal marşını söylemesini anti-komünist çarpıtma ve demagojiyle «anarşi», «bölücülük», «ayaklanma provası» olarak karalamaya yeltenen militarist klik, bununla, halkımıza dayatmak istediği zorbalığı gizlemeye çalışıyor. Bu girişiminde, CIA güdümlü «sol» maskeli gurupların, maocuların terörcü eylemlerinden yararlanıyor.

Ordunun başını tutan komutanların bu çıkışı, halkın zaten sınırlı olan demokratik özgürlüklerini daha da büyük bir tehlikeye sokmuştur. Generaller böylece emperyalizm yanlısı, gerici askersel diktatörlüğe kapı açıyor. Ülkemizde faşizm tehlikesi daha da artıyor.

CHP yönetimi bugün generallerin dayatmasına boyun eğiyor. Demirel hükümetinin baskı yasalarını onaylıyor. Böylesi bir tutum onların halkı inandırmaya çalıştıkları gibi, gerici askersel diktatörlüğü, faşist tehlikeyi önleyemez. Tersine, bu tehlikeyi daha da arttırır. CHP'nin giderek daha geniş kesimleri bu gerçeği görmeye başlıyorlar. Militarist kliğin emperyalizmden, tekellerden, zorbalık yasalarından yana bu çıkışı ordu içinde de hoşnutsuzluk ve tepkiler oluşturuyor.

TKP militarist kliğin ve Demirel hükümetinin Türkiye'yi emperyalist saldırgan planlara araç etme girişimlerine, demokratik özgürlüklere ve halkın yaşam koşullarına saldırısına karşı savaşıyor. Her tür zorbalık yasa ve önlemlerine karşı, açık bir askersel diktatörlüğe geçit vermemek için TİP'i, TSİP'i, Kürt demokratlarını, dinsel inançlı yığınları, tüm CHP'lileri, yurtsever er, assubay ve subayları eylem birliğine çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

6 Ocak 1980

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Genel Başkanı Horst Schmitt yoldaş'a

Değerli Horst Schmitt yoldaş,

Türkiyeli devrimci Celalettin Kesim'in kanlı bir saldırı sonucu faşistlerce öldürülmesi nedeniyle Batı Berlin'deki Türkiyeli işçilerin, ilericilerin derin acısını paylaştınız. Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, yerli-yabancı demokratik güçlerin eylem birliğiyle yığinsal bir anti-faşist protesto gösterisinin düzenlenmesinde aktif rol aldı. «Die Wahrheit» gazetesi, burjuva basının olayı çarpıtma girişimine karşı gerçekleri yaydı, anti-faşist dayanışmayı yükselten bir kampanya sürdürdü.

Partiniz bu tutumuyla, Alman komünistlerinin Liebknecht, Luxemburg ve Thälmann'lara dayanan proletarya enternasyonalizmi geleneklerine sımsıkı bağlı olduğunu bir kez daha kanıtlamış oldu. Kardeşçe dayanışmanıza teşekkür eder, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi'nin barış, demokrasi ve sosyalizm için yürüttüğü savaşla her zaman dayanışma içinde olduğumuzu bildiririz.

*Komünist selâmlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

15 Ocak 1980

**Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi
Politbüro aday üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri
Boris Nikolayeviç Ponomaryov yoldaş'a**

Değerli B. N. Ponomaryov yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma 75. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, kardeş selâmlarımı iletirim.

Uzun yıllar boyunca komünist hareketin sıralarında, Sovyetler Birliği Komünist Partisi yönetiminde yer aldınız. Barış, demokrasi ve sosyalizm savaşında komünistlerin dünya çapında birliğinin daha da güçlenmesi için var gücünüzle çalıştınız. Partimize eskiden beri yakın bir ilgi gösterdiniz, gösteriyorsunuz. Türkiye komünistleri Sizi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve uluslararası komünist hareketin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sınıksız bağlı seçkin bir savaşeri olarak tanıyorlar.

Değerli B. N. Ponomaryov yoldaş,

Size savaşınızda başarılar, sağlık ve uzun ömürler dilerim.

*Komünist selâmlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
I. Bilen*

17 Ocak 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Ahmet Saydan yoldaşın ölümüyle duyduğunuz acıyı paylaşıyoruz. Saydan yoldaş yurtsever ve enternasyonalist olarak komünist harekette seviyen ve sayılan bir yoldaşı. Partilerimiz arasında yapılan birçok görüşmeye katılmıştı. Partinize dayatılan uzun illegallik yılları onun savaşkanlığını kıramamıştı. Marks, Engels ve Lenin'in fikirlerini, proletarya enternasyonalizmine bağlılığı, Kızıl Okobr'ın ülkesiyle sarsılmaz dostluğu örnek olarak kalacaktır.

Saydan yoldaşı her zaman saygıyla anacağız.

*Komünist selâmlarımızla
Alman Komünist Partisi
Yönetim Kurulu adına
Karl Heinz Schröder
(Yönetim Kurulu Sekreteri)*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Ahmet Saydan yoldaşı yitirdiğimiz haberini büyük bir üzüntüyle aldık. Ahmet yoldaşı, onun politik zekasını, inceliğini, partimize ve ortak amaçlarımız olan demokrasi, barış ve sosyalizm amaçlarına sarsılmaz bağlılığını yakından biliyorduk. Birçok kez kendisiyle partinizin temsilcisi olarak, kardeş delegasyonların başında ve son kongrelerimizde karşılaşmak olanağını bulduk.

Türkiye halkının evladı, komünist savaş eri Ahmet yoldaşın anısını her zaman yaşatacağız.

Kardeşçe dayanışmamızı bildirir, sizlere başsağlığı diler ve bu dilek-lerimizi ailesine de iletmenizi rica ederiz.

*Gaston Plissonier
Fransız Komünist Partisi
Merkez Komitesi Sekreteri*

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>
xx: Okurlarımıza	1
xx: V. İ. Lenin'in 110. doğum yıldönümü	3
<i>Eduard Şevarnadze</i>	
Halklar arasında Leninist dostluk için	8
<i>Yusuf Dadoo</i>	
Uluslararası dayanışmanın yeni boyutları	21
<i>Petr Mladenov</i>	
Günümüzde barış içinde yanyana yaşama politikası	30
<i>Rene Urbani</i>	
Komünistler ve sosyalistler: İçbirliğin olanakları ve sorunları	39
<i>Antonis Ambetjelos</i>	
Temel ilke	51
<i>Hugo Fazio</i>	
Anti-faşist savaşında bir temel güç	55
<i>Alvaro Ramirez</i>	
Silâhlı savaşımdan kuruculuğa	59
<i>Fernando Romera</i>	
Bir kez daha Latin Amerika'da faşizmin yapısı üstüne	64
<i>Müftü Ziyaüddinhan İbni İshan Babahan</i>	
Hicreti'nin 15. yüzyılı: Barış ve uluslar arasında dostluk yüzyılı	72
<i>Bun Soan</i>	
«Kamboçya sorunu»nu kim, ne için körüklüyor?	77
xx: 60–70 yıllarında sosyalist ülkelerin işçi sınıfının gelişimi	82
<i>Monty Johnstone</i>	
Günümüzde İngiltere'de Troçkizm'le savaş	87

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	99
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BBSBP Genel Başkanı Horst Schmitt yoldaşa mesajı	101
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri Boris Ponomaryov yoldaşa mesajı	102
xx: AKP Yönetim Kurulu Sekreteri Karl Heinz Schröder'in TKP Merkez Komitesine mesajı	103
xx: FKP MK Sekreteri Gaston Plissonier'in TKP MK'n ne mesajı	104